

STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
DLA GMINY
IŁOWO-OSADA
NA LATA 2026-2036

Spis treści

Wykaz skrótów	5
Wprowadzenie	6
Metodologia opracowania Strategii	8
Podstawy prawne	9
Spójność z dokumentami strategicznymi	12
Dokumenty krajowe	12
Dokumenty regionalne	13
Metodologia badań społecznych	13
Wybór metod i technik badawczych	13
Dobór próby i narzędzie badawcze	14
Charakterystyka gminy Łowo-Osada	15
Położenie	15
Sytuacja demograficzna	16
Rynek pracy i sytuacja gospodarcza	18
Edukacja i wychowanie	20
Kultura, sport i rekreacja	23
Opieka zdrowotna	25
Bezpieczeństwo publiczne	26
Uwarunkowania w zakresie ekonomii społecznej	26
Gminny system pomocy społecznej	33
Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych	38
Analiza wyników badań przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców	39
Struktura badanej próby	39
Problemy społeczne	41
Problem alkoholowy	42
Problem nikotynowy	44
Problem narkotykowy	45
Problem przemocy	46
Korzystanie z urządzeń elektronicznych	50
Uczestnictwo w grach hazardowych	52

Inne uzależnienia behawioralne.....	53
Rynek pracy	54
Ubóstwo i wykluczenie społeczne.....	56
Sytuacja osób starszych i osób z niepełnosprawnościami	57
Zdrowie psychiczne	60
Analiza wyników badania przeprowadzonego wśród uczniów	62
Struktura badanej próby	62
Problem alkoholowy.....	64
Problem nikotynowy	65
Problem narkotykowy	66
Problem przemocy	68
Korzystanie z urządzeń elektronicznych.....	73
Uczestnictwo w grach hazardowych	75
Zdrowie psychiczne	75
Zaburzenia odżywiania	76
Sytuacja społeczna gminy Iłowo-Osada	78
Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej.....	78
Wsparcie osób z niepełnosprawnością	82
Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień	86
Przeciwdziałanie przemocy domowej	92
Aktywność i integracja społeczna seniorów.....	96
Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	98
Wsparcie osób z problemem ubóstwa	102
Zdrowie psychiczne	105
Część programowa.....	107
Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych	108
Kierunki rozwiązywania problemów społecznych.....	109
Cel strategiczny nr 1	110
Cel strategiczny nr 2	114
Cel strategiczny nr 3	117
Cel strategiczny nr 4	121

Cel strategiczny nr 5	123
Cel strategiczny nr 6	126
Ramy finansowe Strategii.....	127
System wdrażania Strategii	128
System aktualizacji Strategii.....	129
Komunikacja społeczna i promocja Strategii.....	130
Monitoring i ewaluacja.....	131
Wnioski i podsumowanie	135
Bibliografia	137
Spis rysunków, tabel, wykresów.....	138
Spis rysunków.....	138
Spis tabel	138
Spis wykresów	140

Wykaz skrótów

b.d. – brak danych

DPS – dom pomocy społecznej

GBP – Gminna Biblioteka Publiczna w Iłowie-Osadle

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GOKiS – Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Iłowie-Osadle

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Iłowie-Osadle

GUS – Główny Urząd Statystyczny

IPiN – Instytut Psychiatrii i Neurologii

KCPU – Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

KDR – Karta Dużej Rodziny

KGW – Koło Gospodyń Wiejskich

KS – Klub Senior+

NGO (ang. *non-governmental organization*) – organizacja pozarządowa

NK – procedura „Niebieskie Karty”

ORE – Ośrodek Rozwoju Edukacji

OSP – Ochotnicza Straż Pożarna

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Działdowie

PES – podmioty ekonomii społecznej

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PIK – Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych i współuzależnionych

POZ – podstawowa opieka zdrowotna

PP – Posterunek Policji w Iłowie-Osadle

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Działdowie

pp. – punkt procentowy

PUP – Powiatowy Urząd Pracy w Działdowie

PWD – placówki wsparcia dziennego

ŚDS – Środowiskowy Dom Samopomocy Caritas Diecezji Toruńskiej im. Św. Jana Pawła II w Iłowie-Osadle

UG – Urząd Gminy Iłowo-Osada

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

ZUS – Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Wprowadzenie

Przemiany technologiczne, ekonomiczne i społeczno-kulturowe, które dokonały się w XX w. były przyczyną przeobrażeń w sferze życia społecznego i doprowadziły do zmiany starych i powstania nowych problemów społecznych. Problem społeczny określany jest jako niekorzystne dla społeczności zjawisko, zagrażające, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania. O problemie społecznym mówimy wówczas, gdy dane zjawisko spełnia kilka kryteriów: dotyczy wielu osób w społeczności, ma charakter powtarzający się, a nie jednorazowy, jest postrzegane i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domaga się rozwiązania i można mu zaradzić poprzez zbiorowe działanie¹. Wśród problemów społecznych występujących w polskiej rzeczywistości wymieniane są: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, hazard, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Jednym z instrumentów polityki społecznej jest tworzenie lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych, które są ważnymi dokumentami odnoszącymi się do polityki społecznej, a odpowiednio przygotowane i wdrażane prowadzą do rozwiązania kluczowych problemów społecznych występujących na danym terytorium.

Polityka społeczna wymaga specjalnej uwagi i planowania, wykorzystując przy tym swoje instrumenty zarówno interwencyjne – w perspektywie krótkoterminowej, jak i w okresie długoterminowym.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Iłowo-Osada na lata 2026-2036² jest dokumentem wyznaczającym najważniejsze kierunki działań mające na celu doprowadzenie do zmiany niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie Gminy. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe zadania służące przeciwdziałaniu tym problemom, a także zakładane rezultaty. Strategia jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego zwiększającego efektywność podejmowanych działań. Jej wdrażanie odbywa się poprzez szereg działań związanych z realizacją planów strategicznych.

¹ Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.

² Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Iłowo-Osada na lata 2026-2036” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”.

Strategia będzie służyć osiągnięciu zaplanowanych celów, wraz ze szczegółowym określeniem sposobów dojścia do poprawy sytuacji społecznej w wybranych obszarach. W związku z tym, że rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, lokalna polityka społeczna wymaga od jej realizatorów strategicznego podejścia. Planowanie strategiczne, polegające na podejmowaniu systematycznych działań, podczas których planowana jest przyszłość i wytyczane są najistotniejsze kierunki działań, uwzględnia długi horyzont czasowy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Iłowo-Osada na lata 2026-2036 zawiera kilka części składowych: charakterystykę Gminy, diagnozę sytuacji społecznej oraz część programową obejmującą misję, wizję, cele, zadania przewidziane do realizacji, ramy finansowe, zakładane rezultaty, system wdrażania, monitoring i ewaluację. W Strategii uwzględniono różnorodny zakres problematyki społecznej. Diagnoza sytuacji społecznej dokonana została w następujących obszarach:

- wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej,
- wsparcie osób z niepełnosprawnością,
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych,
- przeciwdziałanie przemocy domowej,
- aktywność i integracja społeczna seniorów,
- promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- wsparcie osób z problemem ubóstwa,
- zdrowie psychiczne.

Podsumowując, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Iłowo-Osada na lata 2026-2036 określa sposób osiągnięcia wyznaczonych celów oraz pozwala wypracować sprawny i efektywny system pomocy, umożliwiający skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych, co pozwoli na zapewnienie mieszkańcom Gminy dogodnych warunków do rozwoju i przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa społecznego.

Metodologia opracowania Strategii

Podstawowe elementy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Iłowo-Osada na lata 2026-2036 są tożsame ze strukturą innych dokumentów określających kierunki lokalnej polityki społecznej. Tym co wyróżnia Strategię od innych wiążących dokumentów i programów jest przede wszystkim jej okres obowiązywania oraz nadrzędność wobec nich. Mimo, iż horyzont czasowy nie został wskazany w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, powinien precyzować główne działania Gminy w zakresie zaspokajania społecznych potrzeb mieszkańców i niwelowania nierówności społecznych w długim okresie, tj. 5-10 lat.

Obligatoryjny charakter Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz jej istota i wpływ na kreowanie lokalnej polityki nakłada na jej realizatorów obowiązek tworzenia jej w sposób odpowiedzialny i spójny z zapisami zawartymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Nadrzędność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych nad programami o charakterze taktycznym, takimi jak Program Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej, Gminny Program Wspierania Rodziny czy Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, wymusza na podmiotach odpowiedzialnych za opracowanie i wdrażanie Strategii ujęcia w niej określonych elementów. Poniżej zawarte zostały elementy wchodzące w skład Strategii oraz poszczególne etapy jej opracowania.

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Lp.	Etap	Charakterystyka
1.	Analiza strategiczna	Analiza bieżącej sytuacji, problemów, barier oraz potencjału umożliwia wskazanie obszarów problemowych występujących w Gminie. Głównym źródłem informacji o sytuacji mieszkańców, ich problemach i potrzebach jest analiza danych zastanych, czyli bieżącej dokumentacji urzędowej, danych demograficzno-gospodarczych oraz trendów społecznych. Na tym etapie ocenie poddaje się również otoczenie jednostki samorządowej. Informacji w tym zakresie dostarczają również przeprowadzone na terenie Gminy badania społeczne.

2.	Sformułowanie misji i wizji Strategii	Wizja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest swoistym obrazem, do którego dąży Gmina za sprawą realizacji celów w niej wskazanych, natomiast misja określa nadrzędny powód opracowania Strategii.
3.	Określenie celów priorytetowych i zadań	W następstwie prawidłowo przeprowadzonej analizy strategicznej możliwe jest wskazanie głównych obszarów problemowych występujących na terenie Gminy. Ich identyfikacja i określenie kompleksowych działań minimalizujących ich skalę zapewnia realizację polityki społecznej zgodnej z oczekiwaniami i potrzebami, a także podniesienie jakości życia lokalnej społeczności.
4.	Wskazanie sposobu wdrażania i kontroli realizacji Strategii	Ostatnim elementem Strategii jest określenie planu, zgodnie z którym ma zostać zrealizowana podczas okresu jej obowiązywania. Zarówno źródła i ramy finansowe, podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów, sposób komunikacji, jak i sprawozdawczość mają niebagatelny wpływ na stopień i jakość jej wdrożenia, dlatego w trakcie i po jej zakończeniu należy przeprowadzić ewaluację, umożliwiającą ocenę działań w odniesieniu do zamierzonych celów.

Źródło: opracowanie własne

Podstawy prawne

Opracowana całościowa, spójna i wieloletnia koncepcja rozwiązywania problemów społecznych gminy lub powiatu, podobnie jak inne dokumenty strategiczne, jest uwarunkowana prawnie. Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 z późn. zm.), do zadań własnych gminy o charakterze obligatoryjnym należy „*opracowanie oraz realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka*”.

Tworząc niniejszą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z założeniami polityki państwa. Najistotniejsze ustawy kompetencyjne, nakładające na administrację rządową i samorządową określone obowiązki to m.in.:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.,
2. ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego,
3. ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego,
4. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie,
5. ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej,
6. ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych.

Akty prawne dotyczące wsparcia rodziny i dziecka:

1. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
2. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
3. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
4. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
5. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
6. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
7. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
9. ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3,
10. ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich.

Akty prawne dotyczące ochrony zdrowia oraz przeciwdziałaniu uzależnieniom:

1. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
2. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
3. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
4. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego.

Akty prawne dotyczące oświaty, zatrudnienia oraz wsparcia socjalnego:

1. ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
2. ustawa z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia,
3. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
4. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
5. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu niektórych przedsięwzięć mieszkaniowych,

6. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
7. ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym,
8. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
9. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego,
10. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
11. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
12. uchwała Nr 149 Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 2023 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028,
13. ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Akty prawne normujące aspekty finansowe:

1. ustawa z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
2. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych,
3. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości,
4. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
5. ustawa z dnia 11 września 2019 r. prawo zamówień publicznych.

Akty prawne normujące pobyt cudzoziemców na terenie kraju:

1. ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
2. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji,
3. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
4. ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa,
5. ustawa z dnia 20 marca 2025 r. o warunkach dopuszczalności powierzenia pracy cudzoziemcom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Spójność z dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Iłowo-Osada na lata 2026-2036 jest zgodna z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych realizowanych na poziomie krajowym, regionalnym oraz lokalnym. Rozdział ten przedstawia opis wyżej wymienionych dokumentów strategicznych.

Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Iłowo-Osada na lata 2026-2036 jest zgodna z poniższymi dokumentami krajowymi:

- **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)**, będąca aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, stanowi obowiązujący, kluczowy dokument dla Polski, w zakresie średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Strategia zawiera rekomendacje dla polityk publicznych oraz jest podstawą dla zmian w systemie zarządzania rozwojem.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030**, której celem jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia³.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030** stanowiąca kontynuację Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, a jej głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków.

Ponadto wymienić należy również dokumenty mające wpływ na kształtowanie polityki społecznej, takie jak:

- Strategia Demograficzna 2040,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do roku 2030,
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej,

³ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.

- Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030,
- Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.).

Dokumenty regionalne

Na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami strategicznymi dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Iłowo-Osada są: Strategia Polityki Społecznej Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2021-2030, Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego oraz Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Działdowskim na lata 2023-2029.

Metodologia badań społecznych

Punktem wyjścia wszelkiej interwencji socjalnej jest diagnoza, będąca niezbędnym elementem poprawnie zaplanowanego procesu zmian. Pomaga ona zidentyfikować negatywne, nieakceptowane zjawiska, a także niezaspokojone potrzeby i oczekiwania mieszkańców.

Celem takiej diagnozy jest poznanie problemów, a przedmiotem są różne zjawiska społeczne. O diagnozie społecznej w węższym znaczeniu mówimy, gdy badania dotyczą rozpoznawania zdarzeń i sytuacji społecznych ze względu na ich dotkliwość i potrzebę zmian. Zgodnie z tą definicją, przedmiotem badania są zdarzenia i sytuacje społecznie dotkliwe, celem – zmiana społeczna, efektem zaś – przede wszystkim wnioski i zalecenia dla praktyki⁴.

Niniejsza diagnoza realizowana przez gminę Iłowo-Osada ma na celu ukazanie skali różnych problemów społecznych występujących wśród dorosłych mieszkańców oraz uczniów.

Wybór metod i technik badawczych

W celu poznania opinii oraz postaw mieszkańców gminy Iłowo-Osada zdecydowano się na przeprowadzenie komplementarnych badań. Przez metodę badawczą rozumie się na ogół system założeń i reguł pozwalających na takie uporządkowanie praktycznej lub teoretycznej działalności, aby można było osiągnąć cel, do jakiego się świadomie zmierza⁵. Wyróżnia się metody ilościowe i jakościowe. Zarówno jedno, jak i drugie

⁴ Szatur – Jaworska B., Diagnoza i diagnozowanie w polityce społecznej, s. 109.

⁵ Sztumski J., Wstęp do metod i technik badań społecznych, s. 60.

są użyteczne w prowadzeniu badań socjologicznych. Badania wśród dorosłych mieszkańców oraz uczniów zostały wykonane zgodnie z metodą ilościową za pomocą techniki **CAWI** (ang. *Computer Assisted Web Interview*), zakładającej przeprowadzenie badań za pomocą kwestionariuszy ankiet udostępnianych drogą elektroniczną. Pozwala ona na anonimowość, dzięki czemu osoby biorące udział w badaniu czują się swobodnie.

W ramach przeprowadzonych badań, wykorzystano również **analizę danych zastanych** (ang. *Desk Research*), czyli technikę badawczą polegającą na kompilacji, analizowaniu oraz przetwarzaniu danych i informacji pochodzących z istniejących źródeł, a następnie formułowaniu na ich podstawie wniosków dotyczących badanego problemu. Analizie poddane zostały dane z Głównego Urzędu Statystycznego oraz wszystkie programy wykonawcze, raporty, sprawozdania i analizy w zakresie polityki społecznej prowadzonej w gminie Łowo-Osada.

Dobór próby i narzędzie badawcze

Najczęściej badana zbiorowość jest zbyt liczna, aby objąć działaniami jej wszystkich członków, dlatego wybiera się grupę reprezentatywną. Wykorzystany w diagnozie losowy dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie Gminy oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk. Badania zostały przeprowadzone w lutym 2026 roku i wzięło w nich udział **64 dorosłych mieszkańców** oraz **113 uczniów** z terenu gminy Łowo-Osada. Kwestionariusze ankiety użyte do zebrania danych, składały się z pytań zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru.

W niniejszym dokumencie przedstawiono wyniki badań w ujęciu procentowym, które zaokrąglono do wartości dziesiętnych. Z uwagi na to, suma procentowego udziału odpowiedzi w danym pytaniu może odbiegać o +/- 1,0 pp. od 100%.

Charakterystyka gminy Iłowo-Osada

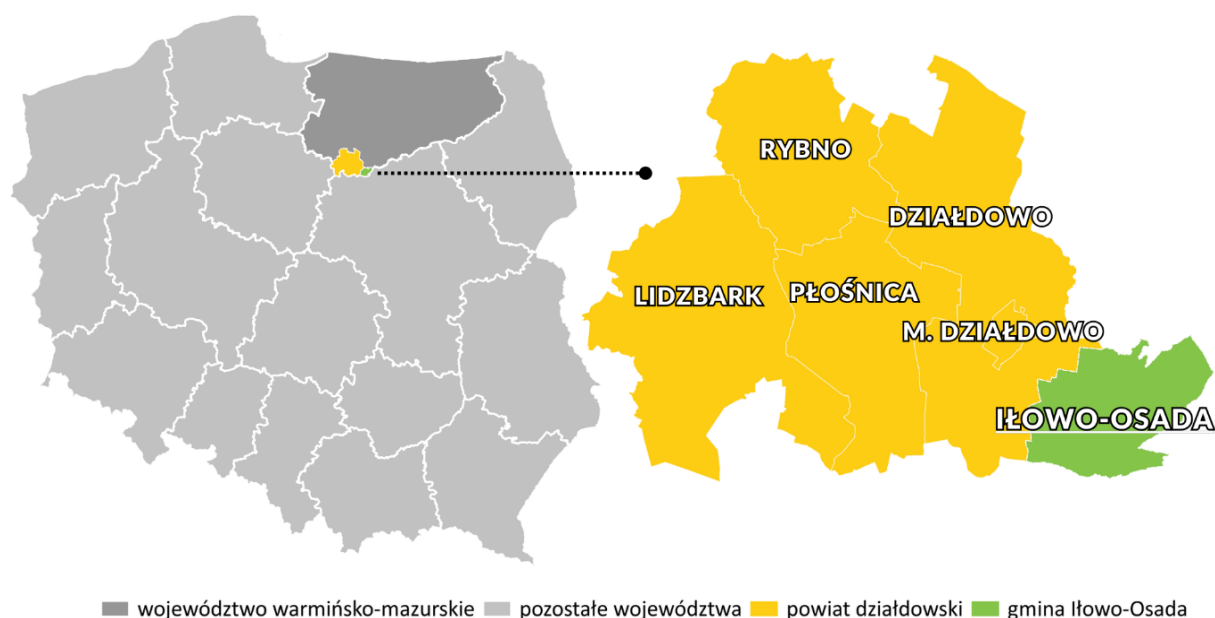
Położenie

Iłowo-Osada to gmina wiejska położona w powiecie działdowskim, w województwie warmińsko-mazurskim. Zajmuje powierzchnię 104 km², co stanowi 10,9% Powiatu oraz 0,4% całego Województwa. Graniczy ona z gminami: Działdowo (powiat działdowski), Kozłowo i Janowiec Kościelny (powiat nidzicki), Lipowiec Kościelny, Mława oraz Wieczfnia Kościelna (powiat mławski). Na sieć osadniczą Gminy składa się 15 sołectw.

Gmina położona jest o ok. 90 km od Olsztyna. Układ komunikacyjny Gminy kształtowany jest głównie przez drogę wojewódzką nr 544 (relacji Brodnica – Ostrołęka) oraz sieć dróg o znaczeniu lokalnym.

Gmina Iłowo-Osada odznacza się cennymi walorami krajobrazowymi – znajduje się ona na terenie Zielonych Płuc Polski, a na jej obszarze znajduje się wiele form ochrony przyrody: rezerwat przyrody Góra Dębowa oraz Świńskie Bagno, Obszar Chronionego Krajobrazu Dolin Rzeki Nidy i Szkotówki, obszar Natura 2000 Góra Dębowa koło Mławy oraz liczne pomniki przyrody.

Rysunek 1. Położenie gminy Iłowo-Osada

Źródło: opracowanie własne

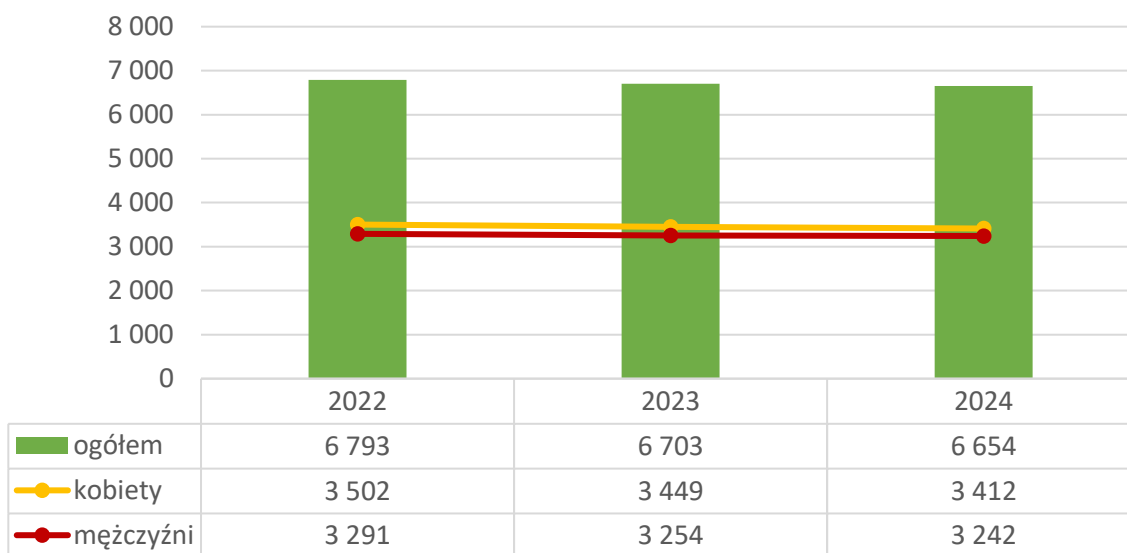

Sytuacja demograficzna

Aktualna struktura demograficzna, będąca efektem procesów społeczno-demograficznych z przeszłości, w istotny sposób wpływa na kształtowanie się zjawisk i wyzwań społecznych w przyszłości. Wnikliwa analiza kluczowych cech demograficznych, procesów migracyjnych oraz zmian w strukturze wieku i liczby ludności dostarcza podstaw do oceny skuteczności dotychczasowych działań ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów społecznych. W kontekście obecnych trendów, takich jak starzenie się społeczeństwa, szczególnie istotne staje się planowanie działań ukierunkowanych na aktywizację lokalnej społeczności, wspieranie młodych rodzin oraz integrację międzypokoleniową.

W 2024 roku gminę Łowo-Osada zamieszkiwały 6 654 osoby, z czego 3 414 to kobiety, a 3 242 – mężczyźni. Analizując sytuację demograficzną Gminy, w omawianym okresie zauważalny jest stopniowy spadek liczby mieszkańców, kształtujący się na poziomie 2,0%. Biorąc pod uwagę podział na płeć, w omawianym okresie widoczna jest niewielka przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn. Szczegółowe dane przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Łowo-Osada w latach 2022-2024

Źródło: GUS BDL

Kolejną analizowaną kwestią jest przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów. W gminie Iłowo-Osada w 2024 roku przyrost naturalny na 1 000 ludności kształtował się na poziomie -2,54 co oznacza, że wskaźnik ten przyjmował wyższą wartość w porównaniu do województwa warmińsko-mazurskiego (-4,71) i powiatu działdowskiego (-3,74). Na przestrzeni ostatnich lat w Gminie zauważalne były wahania przyrostu naturalnego na 1 000 ludności, a najniższą wartość odnotowano w 2023 roku (-6,07).

Tabela 2. Przyrost naturalny na 1 000 ludności w gminie Iłowo-Osada w porównaniu do powiatu działdowskiego i województwa warmińsko-mazurskiego na przestrzeni lat 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
gmina Iłowo-Osada	-3,96	-6,07	-2,54
powiat działdowski	-3,32	-3,53	-3,74
województwo warmińsko-mazurskie	-4,54	-4,48	-4,71

Źródło: GUS BDL

Struktura ludności w gminie Iłowo-Osada według ekonomicznych grup wieku w roku 2024 przedstawiała się następująco:

- 19,6% mieszkańców było w wieku przedprodukcyjnym – do 18 roku życia;
- 58,7% mieszkańców Gminy było w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64 rokiem życia;
- 21,7% mieszkańców było w wieku poprodukcyjnym – dla kobiet 60 lat i więcej, a dla mężczyzn 65 lat i więcej.

Na przestrzeni analizowanych lat dostrzec można stopniowy spadek udziału osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności: w 2022 roku było to 20,8%, w 2023 roku – 20,2%, z kolei w ostatnim roku sprawozdawczym – 19,6%. Wahania widoczne są w przypadku odsetka osób w wieku produkcyjnym (58,5% w roku 2022, 58,8% w 2023 roku oraz 58,7% w 2024 roku). Zauważalny jest natomiast wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym, który na przestrzeni analizowanych lat wyniósł 1,0 pp. Udział osób w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w Gminie prezentuje się na nieco odmiennym poziomie w odniesieniu do wskaźników w województwie warmińsko-mazurskim i w całym kraju. W 2024 roku w Województwie było to 17,7% osób w wieku przedprodukcyjnym, 58,5% w wieku produkcyjnym oraz 23,8% w wieku poprodukcyjnym,

natomiast w Polsce – 18,0% osób w wieku przedprodukcyjnym, 58,2% w wieku produkcyjnym oraz 23,8% w wieku poprodukcyjnym⁶.

Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności gminy Iłowo-Osada w latach 2022-2024 (w procentach)

wyszczególnienie	2022	2023	2024
wiek przedprodukcyjny	20,8	20,2	19,6
wiek produkcyjny	58,5	58,8	58,7
wiek poprodukcyjny	20,7	21,0	21,7

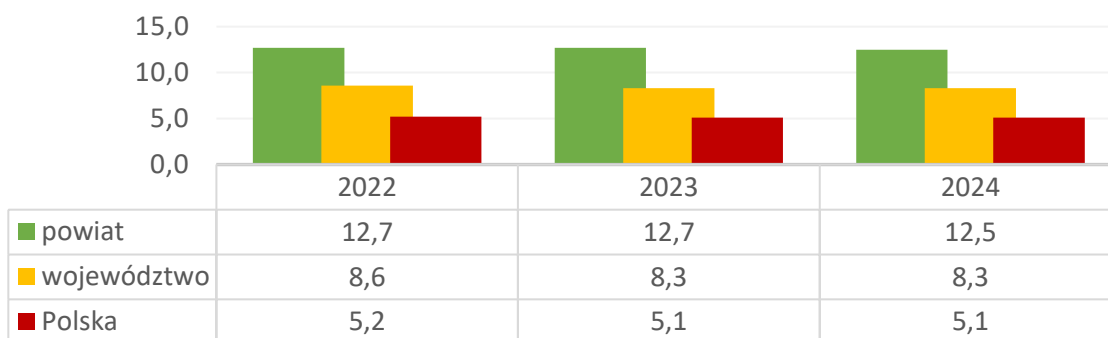
Źródło: GUS BDL

Rynek pracy i sytuacja gospodarcza

Istotnym miernikiem stanu rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która wyraża procentowy udział liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy w ogólnej liczbie ludności aktywnej zawodowo. Wskaźnik ten pozwala na ocenę skali problemu bezrobocia w danej społeczności oraz identyfikację obszarów wymagających interwencji w zakresie polityki zatrudnienia i aktywizacji zawodowej.

Dane dotyczące stopy bezrobocia na poziomie gmin nie są dostępne, w związku z tym wskaźnik przedstawia dane dla powiatu działdowskiego. W 2024 roku stopa bezrobocia w Powiecie wynosiła 12,5%, a więc była wyższa w porównaniu do Województwa (8,1%) i całego kraju (5,1%). W omawianym okresie w powiecie działdowskim stopa bezrobocia rejestrowanego uległa niewielkiemu spadkowi: w latach 2022-2023 było to 12,7%, z kolei w ostatnim roku sprawozdawczym – 12,5%. Podobne tendencje dostrzegalne są natomiast w skali Województwa i kraju. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższy wykres.

Wykres 2. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie działdowskim na przestrzeni lat 2022-2024 w porównaniu do województwa warmińsko-mazurskiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)

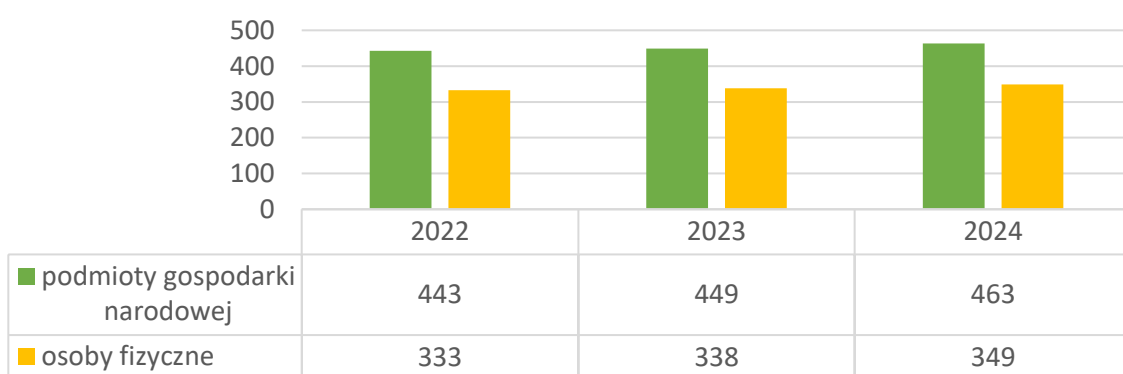

Źródło: GUS BDL

⁶ GUS BDL

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W gminie Łowo-Osada na koniec 2024 roku w rejestrze REGON zarejestrowane były łącznie 463 podmioty gospodarki narodowej, z czego większość stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w liczbie 349 (75,4%). Podobnie sytuacja wyglądała w latach poprzednich. Na przestrzeni lat 2022-2024 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w gminie Łowo-Osada ulegała systematycznemu wzrostowi, który kształtował się na poziomie 4,5%. Szczegółowe dane przedstawiono na poniższym wykresie.

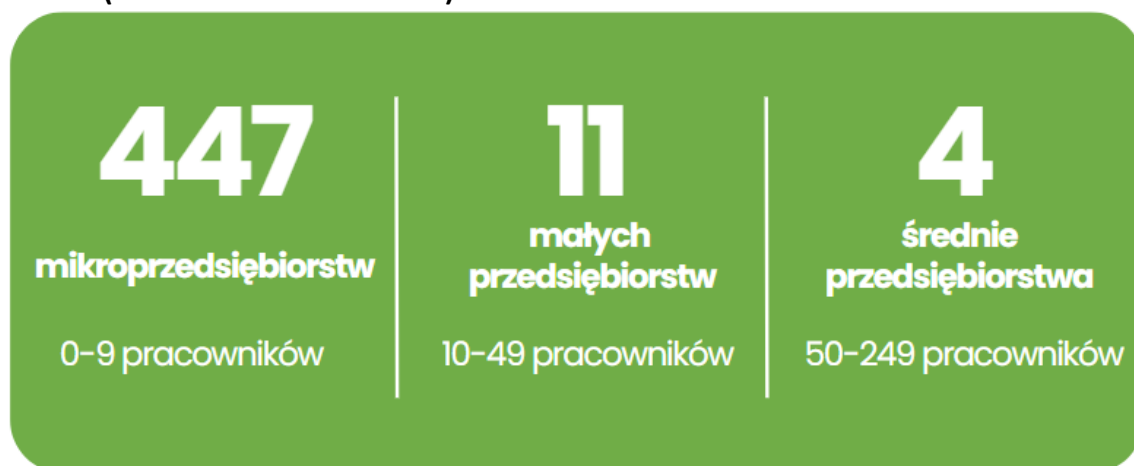
Wykres 3. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON oraz osoby fizyczne prowadzące działalność w gminie Łowo-Osada w latach 2022-2024

Źródło: GUS BDL

Największa liczba podmiotów gospodarczych działających w gminie Łowo-Osada według klas wielkości to mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników – jest ich 447 (stan na koniec 2024 roku). Działalność prowadziło również 11 małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 osób oraz 4 średnie przedsiębiorstwa z liczbą od 50 do 249 osób.

Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Łowo-Osada według klas wielkości (stan na koniec 2024 roku)

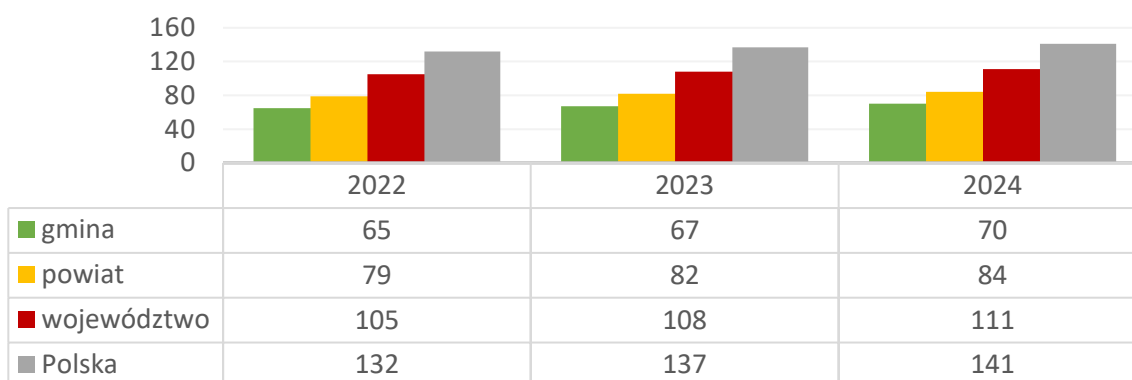

Źródło: GUS BDL

Omawiając wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych na 1 000 mieszkańców wskazuje, że jego poziom w Gminie jest niższy niż w skali Powiatu, Województwa i kraju. Analizując zaprezentowane dane można zauważyć, że w 2024 roku wskaźnik dla gminy Łowo-Osada wynosił 70 podmiotów gospodarczych na 1 000 ludności, w powiecie działdowskim były to 84 podmioty, w przypadku województwa warmińsko-mazurskiego – 111, natomiast w kraju – 141. Na przestrzeni analizowanych lat zauważalny jest jego stopniowy wzrost we wszystkich analizowanych jednostkach.

Wykres 4. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 1 000 mieszkańców w gminie Łowo-Osada, powiecie działdowskim, województwie warmińsko-mazurskim oraz Polsce w latach 2022-2024

Źródło: GUS BDL

Edukacja i wychowanie

Edukacja stanowi fundament rozwoju społeczności lokalnej, kształtując kompetencje i możliwości młodego pokolenia. Placówki oświatowe w Gminie pełnią nie tylko funkcję edukacyjną, ale także wspierają rozwój społeczny i kulturalny uczniów. Współczesne wyzwania w obszarze edukacji wymagają efektywnego wykorzystania dostępnych zasobów, modernizacji infrastruktury oraz wdrażania nowoczesnych metod nauczania, aby zapewnić każdemu dziecku równy start i wsparcie w jego ścieżce rozwoju.

W 2024 roku na analizowanym terenie funkcjonowały następujące publiczne jednostki oświatowe, dla których organem prowadzącym była gmina Łowo-Osada:

- Zespół Szkół nr 1 im. M. Kopernika w Łowie-Osadzie (Przedszkole w Łowie-Osadzie, w tym Punkt Przedszkolny w Białutach oraz Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Łowie-Osadzie),

- Zespół Szkół nr 2 im. Jana Pawła II w Narzymiu (Przedszkole w Narzymiu oraz Szkoła Podstawowa im. K. Małka w Narzymiu),
- Szkoła Podstawowa w Białutach.

Ponadto na analizowanym terenie funkcjonuje Klub Dziecięcy „Radosny Maluch” w Narzymiu, zapewniający opiekę instytucjonalną nad dziećmi do lat 3.

Kolejna tabela przedstawia liczbę uczniów w szkołach podstawowych na terenie gminy Iłowo-Osada (bez przedszkoli i punktów przedszkolnych). Z prezentowanych danych wynika, iż w roku szkolnym 2024/2025 do szkół uczęszczało ogółem 552 uczniów, z czego większość stanowili wychowankowie Szkoły Podstawowej im. Mikołaja Kopernika w Iłowie-Osadle (346). W omawianym okresie łączna liczba ulegała wahaniom, a najwyższą wartość odnotowano w roku szkolnym 2022/2023 (561 uczniów). Szczegółowe dane przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 4. Liczba uczniów w szkołach podstawowych w gminie Iłowo-Osada w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022/2023	2023/2024	2024/2025
Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Iłowie-Osadle	334	289	346
Szkoła Podstawowa im. K. Małka w Narzymiu	185	190	206
Szkoła Podstawowa w Białutach	42	38	0
SUMA	561	517	552

Źródło: Raport o stanie gminy Iłowo-Osada za 2022, 2023 i 2024 rok

W roku szkolnym 2024/2025 nauczaniem przedszkolnym objętych było łącznie 209 dzieci, z czego zdecydowaną większość stanowili wychowankowie Przedszkola w Iłowie-Osadle (108). Na przestrzeni omawianych lat łączna liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli uległa spadkowi z 246 dzieci w roku szkolnym 2022/2023 do 209 w roku szkolnym 2024/2025.

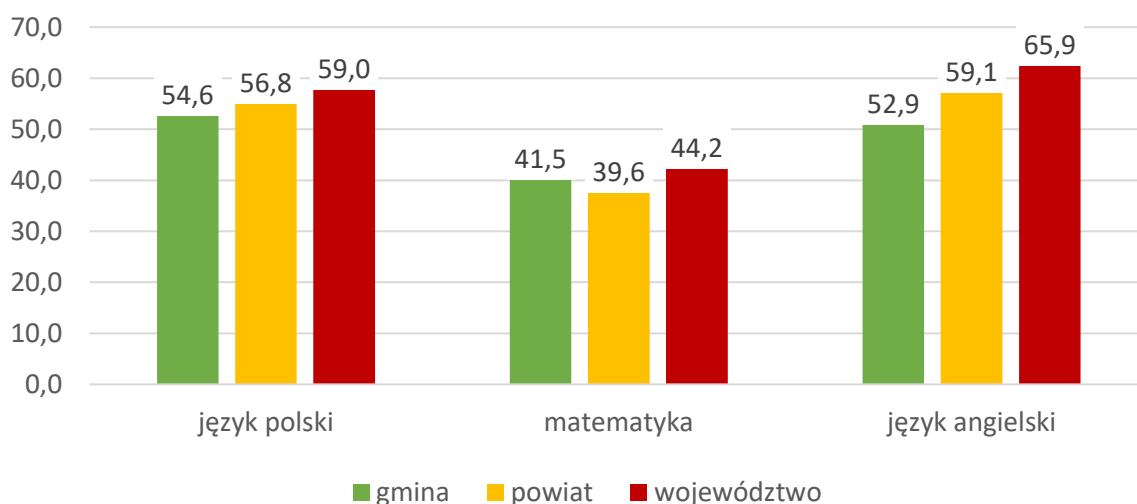
Tabela 5. Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli w gminie Iłowo-Osada w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022/2023	2023/2024	2024/2025
Przedszkole im. Świętego Józefa w Iłowie-Osadzie	20	25	21
Przedszkole w Iłowie-Osadzie	124	119	108
Przedszkole w Narzymiu	84	78	65
Punkt Przedszkolny w Białutach	18	0	15
SUMA	246	222	209

Źródło: Raport o stanie gminy Iłowo-Osada za 2022, 2023 i 2024 rok

Na kolejnym wykresie przedstawione zostały wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z gminy Iłowo-Osada w odniesieniu do średniej dla powiatu działdowskiego oraz województwa warmińsko-mazurskiego. W porównaniu do Województwa młodzi mieszkańcy Gminy uzyskali niższe wyniki ze wszystkich przedmiotów, natomiast względem Powiatu – z języka angielskiego i języka polskiego. Najgorszy rezultat uczniowie z terenu Gminy osiągnęli z matematyki – 41,5%, zaś najlepiej poradzili sobie z egzaminem z języka polskiego – 54,6%. Szczegółowe dane przedstawiono na wykresie poniżej.

Wykres 5. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2025 roku uczniów z gminy Iłowo-Osada, powiatu działdowskiego i województwa warmińsko-mazurskiego (w procentach)

Źródło: <https://mapa.wyniki.edu.pl/>

W omawianym okresie gmina Łowo-Osada zapewniała realizację obowiązku bezpłatnego dowozu wraz z opieką dla uczniów uczęszczających do wszystkich szkół na jej terenie. Jednocześnie uczniom z niepełnosprawnościami, zamieszkałym na terenie Gminy i realizującym obowiązek szkolny lub obowiązek nauki, zapewniono transport wraz z opieką w czasie przewozu do Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego w Działdowie oraz Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Mławie.

Należy podkreślić, że placówki oświatowe dysponują nowoczesną bazą dydaktyczną, obejmującą m.in. przestronne sale lekcyjne, biblioteki oraz pracownie komputerowe. Wyposażenie tych pracowni stanowi sprzęt multimedialny, w tym komputery, tablice interaktywne, projektory oraz inne środki niezbędne do prawidłowej realizacji procesu dydaktycznego. Baza sportowa szkół prowadzonych przez gminę Łowo-Osada obejmuje sale gimnastyczne, w pełni wyposażone w sprzęt umożliwiający prowadzenie zajęć wychowania fizycznego zgodnie z obowiązującymi standardami.

Kultura, sport i rekreacja

Główną instytucją w obszarze kultury na obszarze Gminy jest **Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Łowie-Osadle**, będący samorządową instytucją kultury. Jego głównym celem jest tworzenie, prezentacja, upowszechnienie, zaspokajanie i zapewnienie dostępu do dóbr kultury, stwarzając bogatą ofertę zajęć zarówno dla dzieci i młodzieży, dorosłych, jak i osób starszych. W strukturach GOKiS funkcjonuje filia w Białutach, prowadzone są również następujące sekcje oraz zespoły: sekcja taneczna, aerobik, fitness, sekcja teatralna, wokalna, szachowa oraz nordic walking, pracownia plastyczna, trening tenisa stołowego, teatroterapia dla osób z niepełnosprawnością, orkiestra dęta, chór, zajęcia krawieckie oraz nauka gry na gitarze. Ponadto przy GOKiS działalność prowadzą świetlice wiejskie w Brodowie, w Dźwierzni, w Kraszewie, w Mansfeldach, w Sochach, w Wierzbowie. Ośrodek zarządza również kompleksem boisk sportowych „ORLIK 2012” w Łowie-Osadle i Narzymiu, Gminnym Stadionem Sportowym w Łowie-Osadle oraz boiskiem sportowym w Narzymiu.

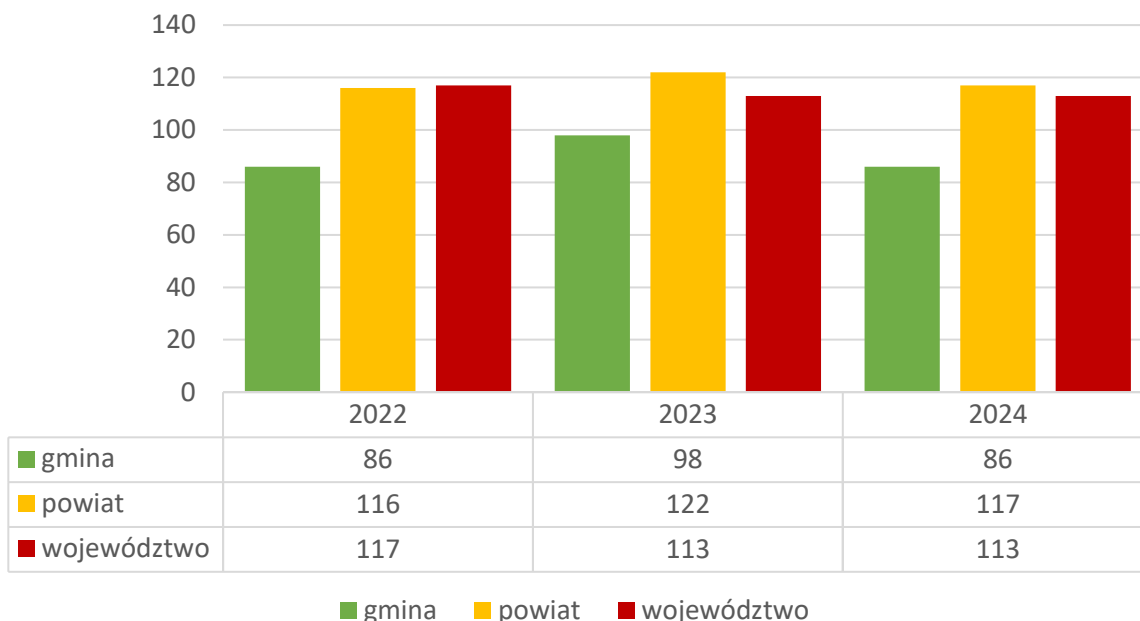
W 2024 roku na terenie Gminy zrealizowano wiele projektów i przedsięwzięć, w tym m.in.: Święto Trzech Króli, koncerty noworoczne, VII Gminne Dyktando, Gminne Zimowe Igrzyska Wsi o Puchar Wójta Gminy Iłowo-Osada w Narzymiu, Dzień Kobiet, Dzień Matki, Dzień Dziecka, Rajd Rowerowy, Święto Plonów, VIII Wiosenny Rajd Nordic Walking, Dzień Seniora – bal w stylu lat 20 i 30, czy też konkursy świąteczne⁷.

Ponadto działalność prowadzi **Gminna Biblioteka Publiczna w Iłowie-Osadle**, realizująca podstawowe działania statutowe w zakresie gromadzenia, opracowywania i udostępniania zbiorów oraz promocji książki, biblioteki i czytelnictwa wśród lokalnej społeczności. Biblioteka stanowi ważne lokalne centrum życia kulturalnego, integrując społeczność poprzez organizację wydarzeń, warsztatów i inicjatyw edukacyjnych skierowanych do dzieci, młodzieży i dorosłych.

Gminna Biblioteka Publiczna pełni istotną rolę w kształtowaniu i utrwalaniu nawyków czytelniczych mieszkańców, zapewniając szeroki dostęp do różnorodnego księgozbioru oraz bieżącej oferty wydawniczej. W 2022 roku w Bibliotece zarejestrowano 589 czytelników, w 2023 roku było to 495 mieszkańców, z kolei ostatnim roku sprawozdawczym – 578 osób.

Poniższy wykres prezentuje dostępne dane w zakresie liczby czytelników bibliotek publicznych na 1 000 ludności w gminie Iłowo-Osada, powiecie działdowskim oraz województwie warmińsko-mazurskim w latach 2022-2024. Na podstawie danych statystycznych można dostrzec, że liczba czytelników w Gminie w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców na przestrzeni analizowanych lat ulegała wahaniom od 86 w 2022 roku i w 2024 roku, przez 98 w 2023 roku. Należy podkreślić, że w porównaniu do Powiatu i Województwa, wskaźnik dla Gminy przyjmował niższe wartości w każdym analizowanym roku.

⁷ Raport o stanie gminy Iłowo-Osada za 2024 rok

Wykres 6. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1 000 ludności w gminie Iłowo-Osada, powiecie działdowskim oraz województwie warmińsko-mazurskim w latach 2022-2024

Źródło: GUS BDL

Opieka zdrowotna

Opieka zdrowotna jest jednym z kluczowych elementów wpływających na jakość życia mieszkańców Gminy. Sprawnie funkcjonujący system ochrony zdrowia zapewnia dostęp do podstawowych świadczeń medycznych, profilaktyki oraz wsparcia w zakresie ochrony zdrowia na każdym etapie życia.

Z danych GUS wynika, iż w gminie Iłowo-Osada w 2024 roku w ramach podstawowej opieki zdrowotnej udzielono łącznie 10 697 porad. Oznacza to, że na 1 mieszkańca Gminy udzielono wówczas 1,6 porad. Jest to wartość trzykrotnie niższa w stosunku do liczby porad w przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu działdowskiego, która w omawianym roku wynosiła 4,8.

Tabela 6. Dane statystyczne dotyczące publicznej opieki zdrowotnej w gminie Iłowo-Osada w porównaniu do powiatu działdowskiego w 2024 roku

wyszczególnienie	powiat	gmina
przychodnie ogółem	39	3
liczba porad w ramach POZ	293 351	10 697
porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielone na 1 mieszkańca	4,8	1,6

Źródło: GUS BDL

Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

W Gminie bezpieczeństwo i porządek zapewniają funkcjonariusze **Posterunku Policji w Iłowie-Osadzie**. Poza pełnieniem obowiązków z zakresu swojej podstawowej służby, funkcjonariusze podejmują również działalność profilaktyczną na terenie Gminy.

Ochronę przeciwpożarową w Gminie zapewnia **5 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych**: OSP w Wierzbowie, OSP w Brodowie, OSP w Białutach, OSP w Iłowie oraz OSP w Narzymiu. Należy podkreślić, że OSP w Iłowie została włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. W podstawowy zakres działalności OSP wchodzi ochrona przeciwpożarowa i usuwanie skutków klęsk żywiołowych. Biorą również aktywny udział w życiu społeczno-kulturowym, m.in. poprzez uczestniczenie w obchodach świąt narodowych i współorganizowanie wydarzeń gminnych.

Uwarunkowania w zakresie ekonomii społecznej

Na przestrzeni dekad zmieniały się sposoby zarządzania w biznesie i administracji, a co za tym idzie – funkcja jednostki w wewnętrznym systemie. W wyniku koncentracji na wynikach, coraz mniejszą rolę w strukturach organizacyjnych pełnił człowiek, a w efekcie zwiększyła się skala wykluczenia społecznego. Wzrost nierówności społecznych przyczynił się do podejmowania inicjatyw oddolnych przez społeczności najbardziej nimi dotknięte. W odpowiedzi na te wyzwania narodził się ruch spółdzielczy, który umożliwiał grupom społecznym wspólne zaspokajanie podstawowych potrzeb. Kluczowe znaczenie miały wówczas wartości takie jak podmiotowość jednostki i znaczenie indywidualnej pracy. Na tym gruncie ukształtowała się współczesna koncepcja ekonomii społecznej – ukierunkowanej na człowieka i oddziaływanie społeczne, opartej na partycypacyjnym zarządzaniu, gdzie główny nacisk kładzie się na realizację celów społecznych, a nie maksymalizację zysku⁸.

⁸ Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej, str. 10

Współcześnie ekonomia społeczna funkcjonuje w ramach różnorodnych podmiotów, m.in. organizacji pozarządowych zgodnie z art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, takich jak stowarzyszenia, fundacje czy prowadzone przez nie jednostki reintegracyjne, a także podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ww. ustawy, np. spółdzielni socjalnych, spółek non profit czy stowarzyszeń jednostek samorządu terytorialnego. Obecnie rozwijający się sektor ekonomii społecznej wpisuje się zarówno w politykę gospodarczą, poprzez wzmacnianie przedsiębiorczości mieszkańców gmin i powiatów oraz konkurencyjności lokalnych podmiotów, jak i politykę społeczną, gdyż odpowiednie wykorzystanie potencjału PES umożliwia aktywizację zawodową, rozwój turystyki, kultury czy mieszkalnictwa, a także reintegrację osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

W ramach sektora ekonomii społecznej wyróżnia się tzw. podmioty ekonomii solidarnej, których działalność koncentruje się głównie na wspieraniu aktywizacji zawodowej oraz integracji społecznej. Szczególny nacisk kładą one na proces reintegracji osób narażonych na wykluczenie społeczne, jak również na działania związane z rehabilitacją zawodową i społeczną osób z niepełnosprawnościami.

Rysunek 3. Klasyfikacja podmiotów ekonomii społecznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. *Ekonomia Solidarności Społecznej*

Podmioty ekonomii społecznej odgrywają istotną rolę w działaniach na rzecz społeczności lokalnych oraz osób zagrożonych marginalizacją. Ich zaangażowanie w rozwiązywanie problemów społecznych przekłada się na umocnienie pozycji w procesie współtworzenia lokalnej polityki społecznej i współodpowiedzialność za jej kierunki. Dotychczas współpraca instytucji publicznych z tym sektorem opierała się głównie na zlecaniu zadań publicznych oraz realizacji usług społecznych przez fundacje i stowarzyszenia. Jednak wraz z rozwojem ekonomii społecznej pojawia się potrzeba szerszego włączania wszystkich jej przedstawicieli w procesy planowania, diagnozowania potrzeb, tworzenia dokumentów strategicznych, realizacji inicjatyw i monitorowania ich efektów.

Rysunek 4. Obszary współpracy międzyinstytucjonalnej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Model współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych, ISP, 2019

Zgodnie z zapisami ustawy o ekonomii społecznej poszerzono katalog zadań publicznych, które mogą być realizowane przez organizacje pozarządowe, umożliwiając im podejmowanie działań na rzecz podmiotów ekonomii społecznej oraz przedsiębiorstw społecznych. Natomiast ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centra usług społecznych wprowadziła regulacje dotyczące zakresu usług, które mogą być powierzane podmiotom ekonomii społecznej w ramach otwartych konkursów ofert, małych grantów,

jak również w oparciu o prawo zamówień publicznych. Korelacja ustawy o ekonomii społecznej, ustawy o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych oraz o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie kreuje obraz szerokiego spektrum działalności i inicjatyw możliwych do podjęcia przez PES w ramach realizacji zadań publicznych i usług społecznych, wśród których znajduje się 14 obszarów usług oraz 43 sfery zadań. Wskazane poniżej usługi społeczne ściśle nawiązują do katalogu zadań w ramach pożytku publicznego.

Tabela 7. Zakres usług społecznych i przypisane do nich zadania publiczne

lp.	katalog usług społecznych z zakresu:	zadania publiczne w obszarze:
1.	Polityki prorodzinnej	<ul style="list-style-type: none"> • działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka
2.	Wspierania rodziny	<ul style="list-style-type: none"> • wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej • działalności na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży
3.	Systemu pieczy zastępczej	<ul style="list-style-type: none"> • wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej
4.	Pomocy społecznej	<ul style="list-style-type: none"> • pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób
5.	Promocji i ochrony zdrowia	<ul style="list-style-type: none"> • ochrony i promocji zdrowia, w tym działalności leczniczej
6.	Wspierania osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> • działalności na rzecz osób niepełnosprawnych
7.	Edukacji publicznej	<ul style="list-style-type: none"> • nauki, edukacji, oświaty i wychowania
8.	Przeciwdziałania bezrobociu	<ul style="list-style-type: none"> • promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy
9.	Kultury	<ul style="list-style-type: none"> • kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego
10.	Kultury fizycznej i turystyki	<ul style="list-style-type: none"> • wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, turystyki i krajoznawstwa
11.	Pobudzania aktywności obywatelskiej	<ul style="list-style-type: none"> • działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych • upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji • udzielania nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego • upowszechniania i ochrony praw konsumentów
12.	Mieszkalnictwa	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenia warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej

13.	Ochrony środowiska	<ul style="list-style-type: none">• ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego
14.	Reintegracji zawodowej i społecznej	<ul style="list-style-type: none">• działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym• działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości• rewitalizacji• działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3• działalności na rzecz podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych

Źródło: Opracowanie własne

Wśród zadań publicznych wskazanych do realizacji przez organizacje pozarządowe znajdują się dodatkowo działania w obszarze wzmacniania integralności społeczności lokalnej, zapewnienia bezpieczeństwa, wsparcia grup wykluczonych i mniejszościowych oraz przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym.

Ważnym aspektem rozróżniającym usługi społeczne od zadań publicznych realizowanych przez PES jest sposób, w jaki dany podmiot otrzymuje je do realizacji. W przypadku zadań publicznych rozróżnia się ich 5, w tym:

- otwarty konkurs ofert,
- „małe granty” (tryb pozakonkursowy),
- zlecenie realizacji zadania publicznego z pominięciem otwartego konkursu ofert przez organ administracji publicznej w razie wystąpienia klęski żywiołowej, katastrofy naturalnej lub awarii technicznej,
- zlecenie realizacji zadania publicznego z pominięciem otwartego konkursu ofert przez Prezesa Rady Ministrów ze względu na ważny interes społeczny lub publiczny,
- zlecenie realizacji zadania publicznego z pominięciem otwartego konkursu na podstawie samodzielnie złożonej oferty.

Realizacja usług społecznych następuje poprzez zlecanie zadań w formie:

- zlecenia usług,
- zlecenia instytucji,
- bonu na aktywność (regranting),
- kooperacyjnego rozwiązania problemów.

W Krajowym Rejestrze Kół Gospodyń Wiejskich Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa zarejestrowanych jest 6 KGW:

- KGW „Praktyczne Panie” w Brodowie,
- KGW w Białutach,
- KGW w Wierzbowie „Wierzbowianki”,
- KGW „Dolina Mławki” w Mławce,
- KGW „Zgrana Dźwierznia” w Dźwierzni,
- KGW Niezłe Ziółka w Iłowie-Wsi.

Na terenie Gminy w 2025 roku nie funkcjonowało żadne przedsiębiorstwo społeczne.

W gminie Iłowo-Osada w 2024 roku zarejestrowane były łącznie **463 podmioty gospodarki narodowej**, w tym 22 stowarzyszenia i organizacji społecznych oraz 1 fundacja. W przypadku fundacji zauważalna jest niewielka zmienność – w 2022 roku działalności nie prowadził żaden tego typu podmiot, z kolei w latach 2023-2024 funkcjonowała 1 fundacja. Liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych pozostawała na relatywnie stałym poziomie. W 2022 roku było ich 21, a w latach 2023- 2024 liczba ta wynosiła 22. Szczegółowe dane przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 8. Ogólna liczba podmiotów gospodarki narodowej, fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w gminie Iłowo-Osada na przestrzeni lat 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej, w tym:	443	449	463
fundacje	0	1	1
stowarzyszenia i organizacje społeczne	21	22	22

Źródło: GUS BDL

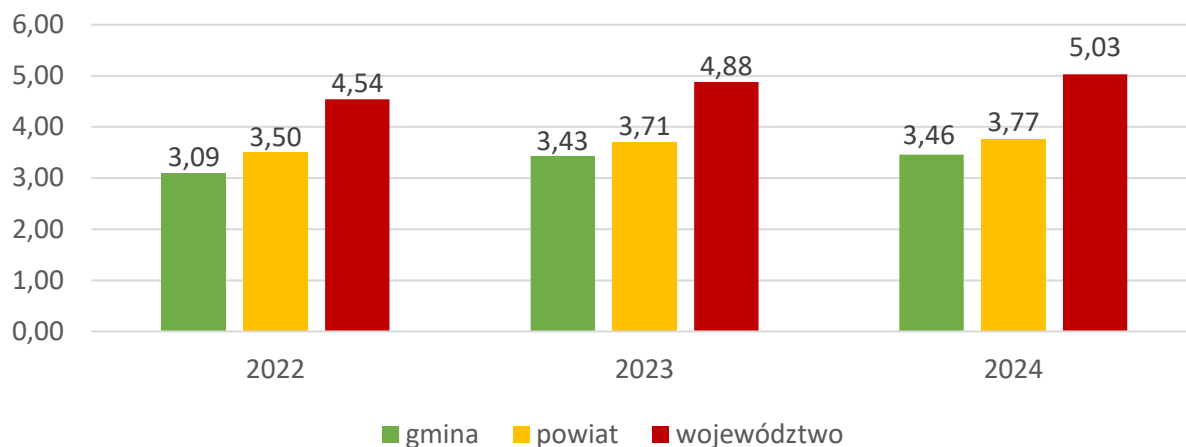
Na terenie gminy Iłowo-Osada funkcjonuje zróżnicowana grupa stowarzyszeń i organizacji społecznych, które odpowiadają na różnorodne potrzeby lokalnej społeczności. Ich działalność obejmuje m.in. obszary sportu i rekreacji, ochrony przeciwpożarowej, edukacji, wsparcia społecznego oraz aktywizacji mieszkańców w różnym wieku. Tak szeroki wachlarz inicjatyw świadczy o dużym zaangażowaniu społecznym oraz aktywności mieszkańców, którzy poprzez działalność organizacyjną przyczyniają się do integracji i rozwoju Gminy. Do najważniejszych stowarzyszeń należą:

- Fundacja Pomocy Dzieciom i Młodzieży „Podaruj Szczęście”,
- Gminny Klub Sportowy „Polonia” Iłowo,
- Klub Sportowy „Iskra” Narzym w Narzymiu,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Białutach,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Brodowie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Iłowie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Narzymiu,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Wierzbowie,
- Stowarzyszenie „Nasze Dzieło” w Brodowie,
- Stowarzyszenie „Wspólnota Narzym”,
- Stowarzyszenie „Zielona Droga” w Białutach (w likwidacji),
- Stowarzyszenie Edukacyjne Szansa przy ZSZ w Iłowie-Osadle,
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Iłowa-Wsi,
- Stowarzyszenie Społeczno-Oświatowe „Żaczek” (w likwidacji),
- Stowarzyszenie „Aktywny senior”,
- Stowarzyszenie Zwyczajnie Moto Klub Enduro Rafałki,
- Stowarzyszenie Kolej na Iłowo. Mazurskie tory.

Kolejny wykres przedstawia liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 000 mieszkańców w gminie Iłowo-Osada, powiecie działdowskim oraz województwie warmińsko-mazurskim w latach 2022-2024. Wskaźnik dla Gminy w 2022 roku wynosił 3,09, w roku kolejnym było to 3,43, z kolei w 2024 roku – 3,46. W omawianym okresie wartości dla gminy Iłowo-Osada przyjmowały niższe wartości zarówno względem powiatu działdowskiego, jak i województwa warmińsko-mazurskiego.

Wykres 7. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 mieszkańców w gminie Iłowo-Osada, powiecie działdowskim i województwie warmińsko-mazurskim na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: GUS BDL

W kontekście prawidłowości i efektywności prowadzenia działań w Gminie, niezwykle istotnym potencjałem jest kadra Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych (GOPS, placówki oświatowe itp.). System realizacji zadań publicznych determinuje całokształt działań rozwojowych, w szczególności planowania i realizowania inwestycji, w tym finansowanych ze środków zewnętrznych, wdrażania nowych metod zarządczych oraz obsługi klientów (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów itp.).

Gminny system pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości⁹.

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy jest **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Iłowie-Osadle**. Zadania Ośrodka wynikają wprost z ustawy o pomocy społecznej. GOPS realizuje zadania własne Gminy, zadania zlecone Gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania wynikające z rozeznaczonych potrzeb Gminy bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych. Ośrodek realizując zadania zlecone z zakresu administracji rządowej kieruje się ustaleniami przekazanymi przez

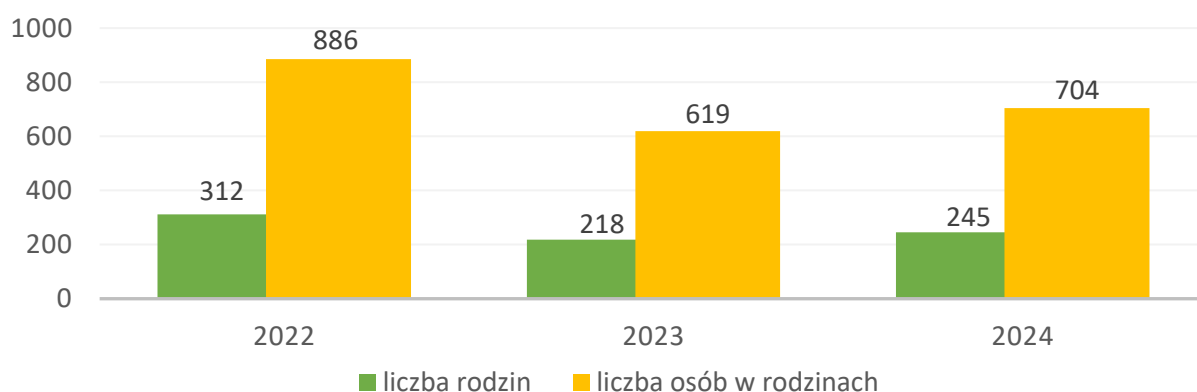
⁹ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1214 z późn. zm.).

województwo. Wykonując zadania własne Gminy w zakresie pomocy społecznej kieruje się natomiast ustaleniami Wójta oraz uchwałami Rady Gminy.

Na przestrzeni analizowanych lat liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej ulegała wahaniom: w roku bazowym było to 312 rodzin, w 2023 roku – 218, z kolei w ostatnim roku sprawozdawczym liczba ta wzrosła do 245 rodzin. Podobne tendencje widoczne są w przypadku liczby osób w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej – w ostatnim roku poddanym analizie były to 704 osoby, w 2023 roku – 619 osób, natomiast w roku bazowym – 886.

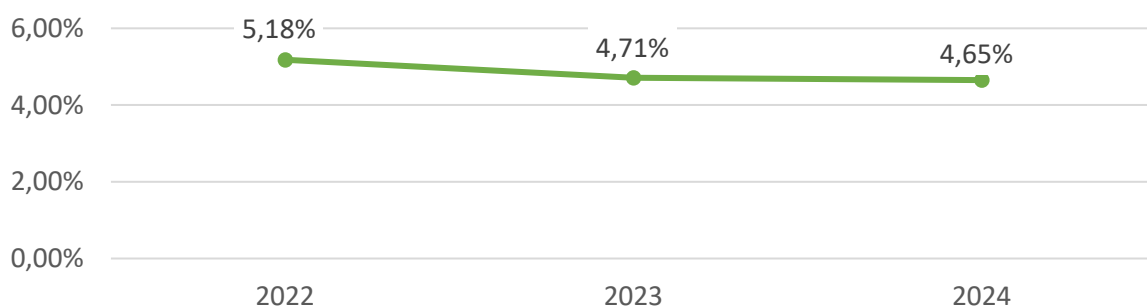
Wykres 8. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Łowo-Osada w latach 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

Liczba osób pobierających świadczenia pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców określana jest jako wskaźnik deprivacji lokalnej. Na przestrzeni lat 2022-2024 wartość tego wskaźnika w gminie Łowo-Osada uległa spadkowi: w roku bazowym było to 5,18%, w 2023 roku – 4,71%, natomiast w ostatnim roku poddanym analizie – 4,65%.

Wykres 9. Wskaźnik deprivacji lokalnej na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

Kolejna tabela przedstawia liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na ekonomiczne grupy wieku i płeć. Z danych tych wynika, iż w 2024 roku z tego typu pomocy korzystały 164 osoby w wieku przedprodukcyjnym, 139 osób w wieku produkcyjnym oraz 26 osób w wieku poprodukcyjnym. Analiza danych w podziale na płeć nie wskazuje na występowanie istotnych dysproporcji – liczba kobiet i mężczyzn korzystających z pomocy społecznej była zbliżona (liczba mężczyzn – 164, liczba kobiet – 165). Rozpatrując dynamikę zmian na przestrzeni lat 2022-2024 dostrzec można spadek liczby osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym oraz wzrost w przypadku mieszkańców Gminy w wieku przedprodukcyjnym. Szczegółowe dane przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 9. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2022-2024

wiek	2022		2023		2024	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
0-17	158	68	161	68	164	72
produkcyjny	160	83	139	73	139	73
poprodukcyjny	31	21	30	24	26	20
ogółem	349	172	330	165	329	165

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

W 2024 roku świadczenia pieniężne zostały udzielone 164 mieszkańcom gminy Iłowo-Osada, natomiast świadczenie niepieniężne – 147 osobom. Na przestrzeni omawianych lat widoczny są niewielkie wahania liczby osób pobierających świadczenia niepieniężne, z kolei w przypadku świadczeń pieniężnych dostrzegalne są tendencje spadkowe. Dane statystyczne przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń niepieniężnych i pieniężnych w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
świadczenie niepieniężne	147	148	147
świadczenie pieniężne	207	170	164

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej to te, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy. Na przestrzeni ostatnich trzech lat, ogólna liczba osób długotrwale pobierających świadczenie uległa spadkowi ze 177 osób w 2022 roku do 128 mieszkańców Gminy w 2024 roku. Biorąc pod uwagę podział na płeć, w latach 2023-2024 liczba kobiet była nieco wyższa od liczby mężczyzn, natomiast w roku bazowym zaobserwowano odwrotną tendencję. Szczegółowe dane przedstawiono w kolejnej tabeli.

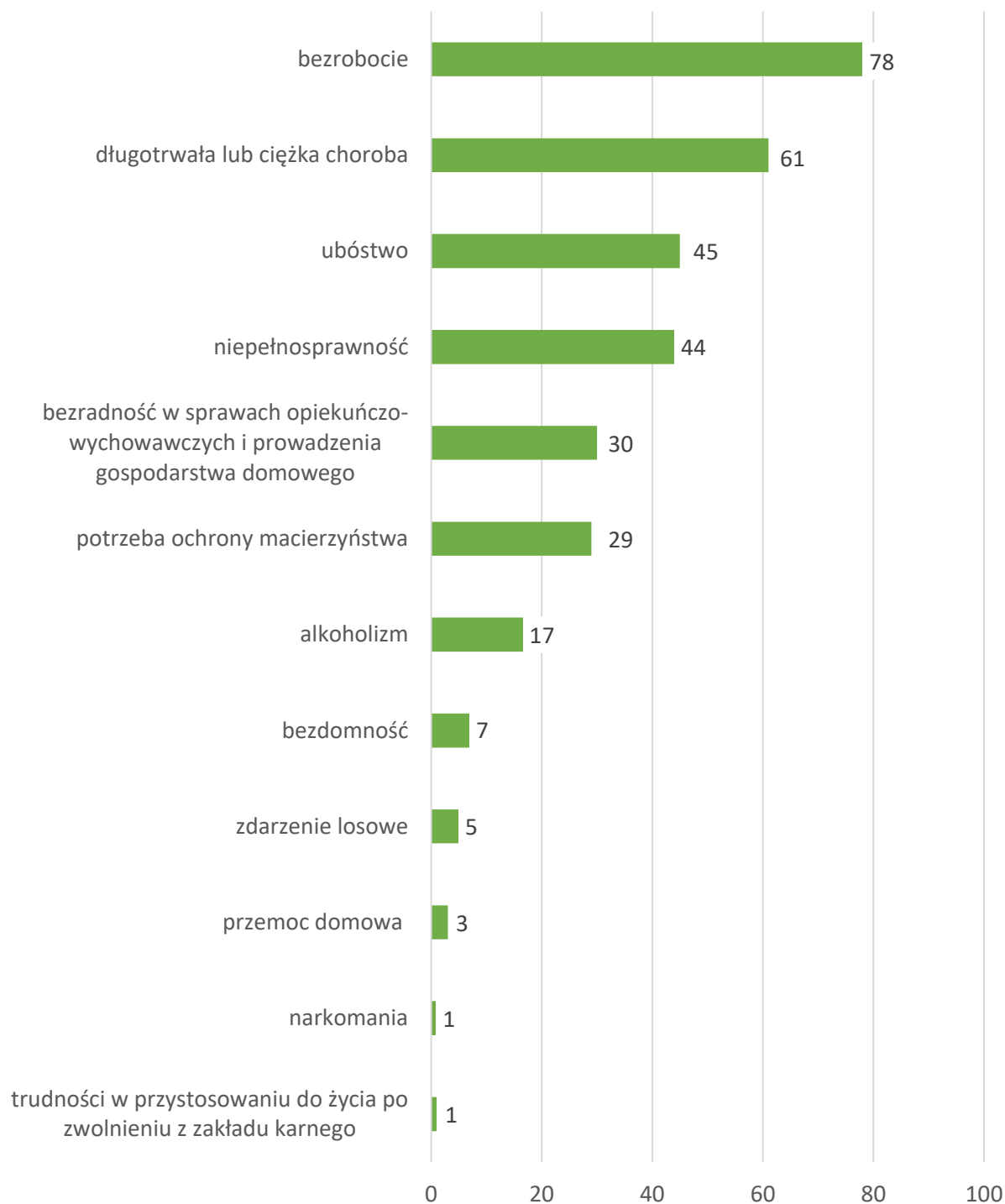
Tabela 11. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2022-2024

płeć	2022	2023	2024
kobiety	87	77	67
mężczyźni	90	75	61
ogółem	177	152	128

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 i 2024 rok

W 2024 roku najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie Łowoszyce było bezrobocie – z tego powodu pomoc otrzymało 78 rodzin. Na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy społecznej znajdowała się długotrwała lub ciężka choroba (61 rodzin), natomiast na trzecim – ubóstwo (45 rodzin). Niewiele mniej, bo 44 rodziny, otrzymały wsparcie ze względu na niepełnosprawność, 30 – z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, a 29 – potrzeby ochrony macierzyństwa. Ponadto 17 rodzin z terenu Gminy korzystało z pomocy Ośrodka z powodu alkoholizmu, 7 osób – z powodu bezdomności, 5 rodzin ze względu na zdarzenie losowe, a 3 – przemoc domową. Ponadto pojedyncze rodziny otrzymały wsparcie ze względu na narkomanię oraz trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.

Wykres 10. Powody udzielania świadczeń w 2024 roku (liczba rodzin)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

Do istotnych zasobów instytucjonalnych w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, z których mogą korzystać mieszkańcy gminy Łowo-Osada należą:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łowie-Osadzie,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Łowie-Osadzie,
- Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Łowie-Osadzie (wraz z filią Białuty),
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Urząd Gminy Łowo-Osada,
- Posterunek Policji w Łowie-Osadzie,
- Środowiskowy Dom Samopomocy Caritas Diecezji Toruńskiej im. Św. Jana Pawła II w Łowie-Osadzie,
- Klub Senior+,
- placówki oświatowe,
- Gminna Świetlica Socjoterapeutyczna w Łowie-Osadzie,
- Świetlica Środowiskowa w Pruskach,
- świetlice wiejskie,
- organizacje pozarządowe, kościoły oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (NGO).

Należy zaznaczyć, iż istotnymi partnerami w realizacji działań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych są: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Działdowie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Działdowie oraz Powiatowy Urząd Pracy w Działdowie.

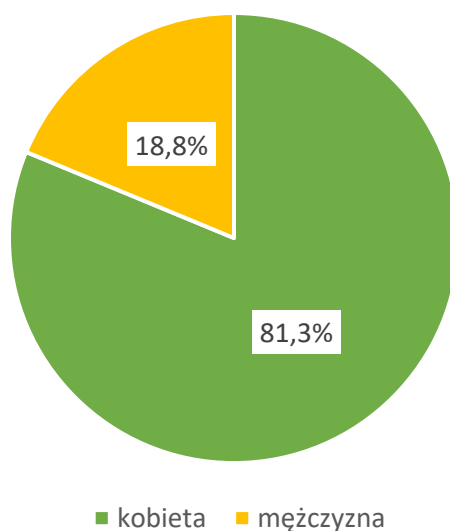
Analiza wyników badań przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców

W niniejszym rozdziale przedstawiony został problem uzależnień z perspektywy dorosłych mieszkańców gminy Iłowo-Osada, a także skala zjawiska przemocy. Dodatkowo zbadano takie kwestie jak rynek pracy, ubóstwo, wykluczenie społeczne, niepełnosprawność, zdrowie psychiczne oraz sytuacja osób starszych.

Struktura badanej próby

W badaniu diagnozującym problemy społeczne na terenie gminy Iłowo-Osada wzięło udział 64 mieszkańców mających powyżej 18 lat. Poniżej przedstawiona została struktura badanej próby ze względu na płeć. Można zauważyć, że pod względem liczby wypełnionych ankiet, w badaniu zdecydowaną przewagę miały kobiety – stanowiły one 81,3% ogółu, zaś mężczyźni – 18,8%.

Wykres 11. Płeć: N¹⁰=64

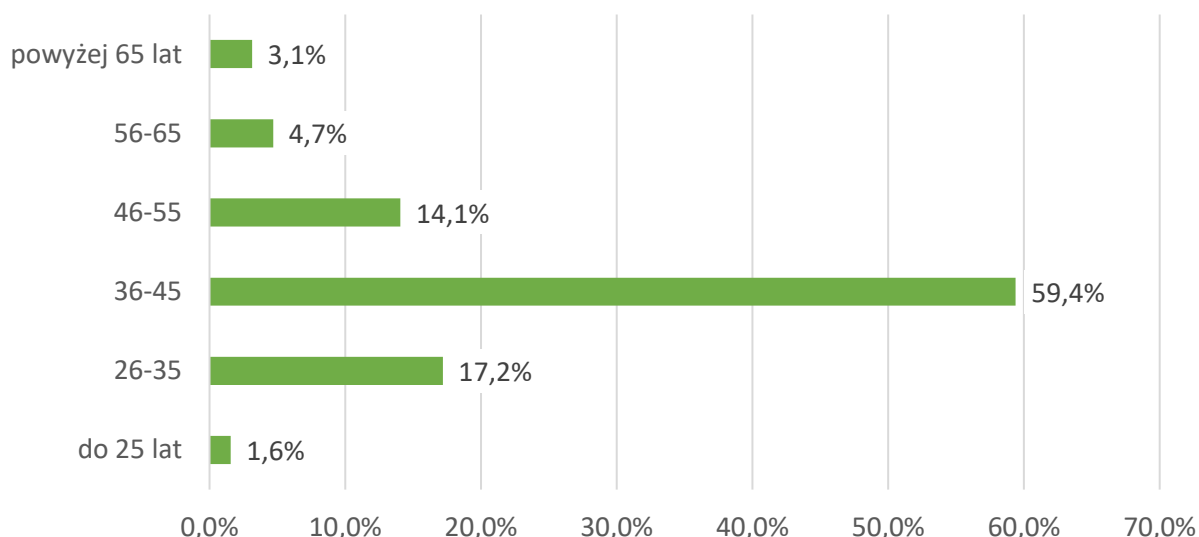

¹⁰ N oznacza wielkość próby badawczej, tzn. liczbę respondentów odpowiadających na pytanie.

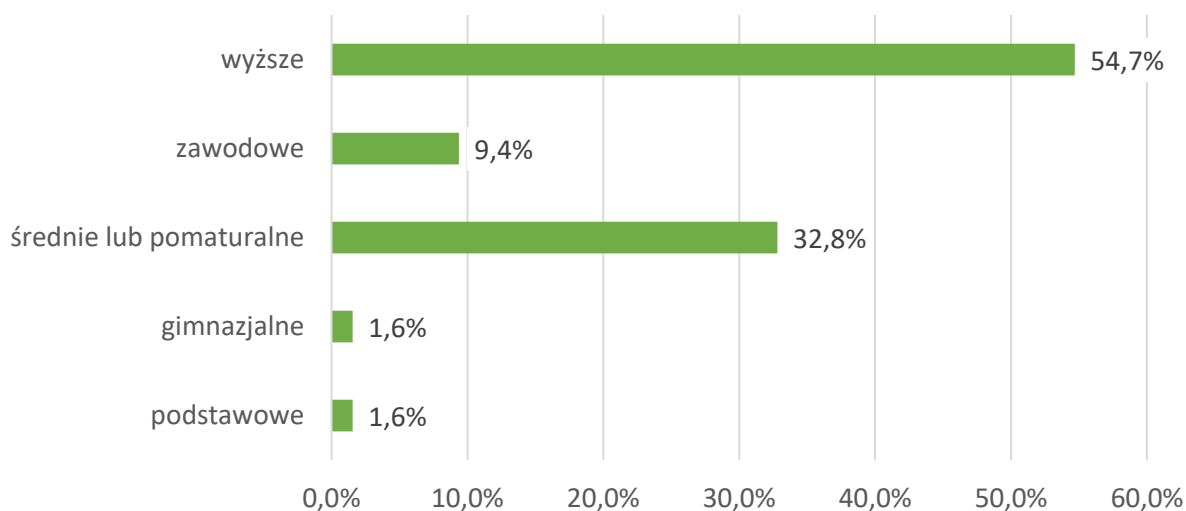
Analiza struktury badanej grupy pokazuje, iż respondenci byli zróżnicowani pod względem wieku. Najliczniejszą grupę stanowili ankietowani mający 36-45 lat (59,4%). Wśród osób biorących udział w badaniu byli również mieszkańcy mający 26-35 lat (17,2%), 46-55 lat (14,1%) oraz 56-65 lat (4,7%). Najmniejszą grupę badawczą stanowiły osoby w wieku powyżej 65 roku życia (3,1%) oraz w przedziale wiekowym 18-25 lat (1,6%),

Wykres 12. Wiek: N=64

Na poniższym wykresie zaprezentowane zostało wykształcenie respondentów. Największy udział w badaniu mieli dorośli mieszkańcy legitymujący się wykształceniem wyższym (54,7%) oraz średnim lub pomaturalnym (32,8%), natomiast 9,4% kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci z wykształceniem zawodowym. Ponadto po 1,6% osób biorących udział w badaniu zakończyło edukację na poziomie podstawowym lub gimnazjalnym.

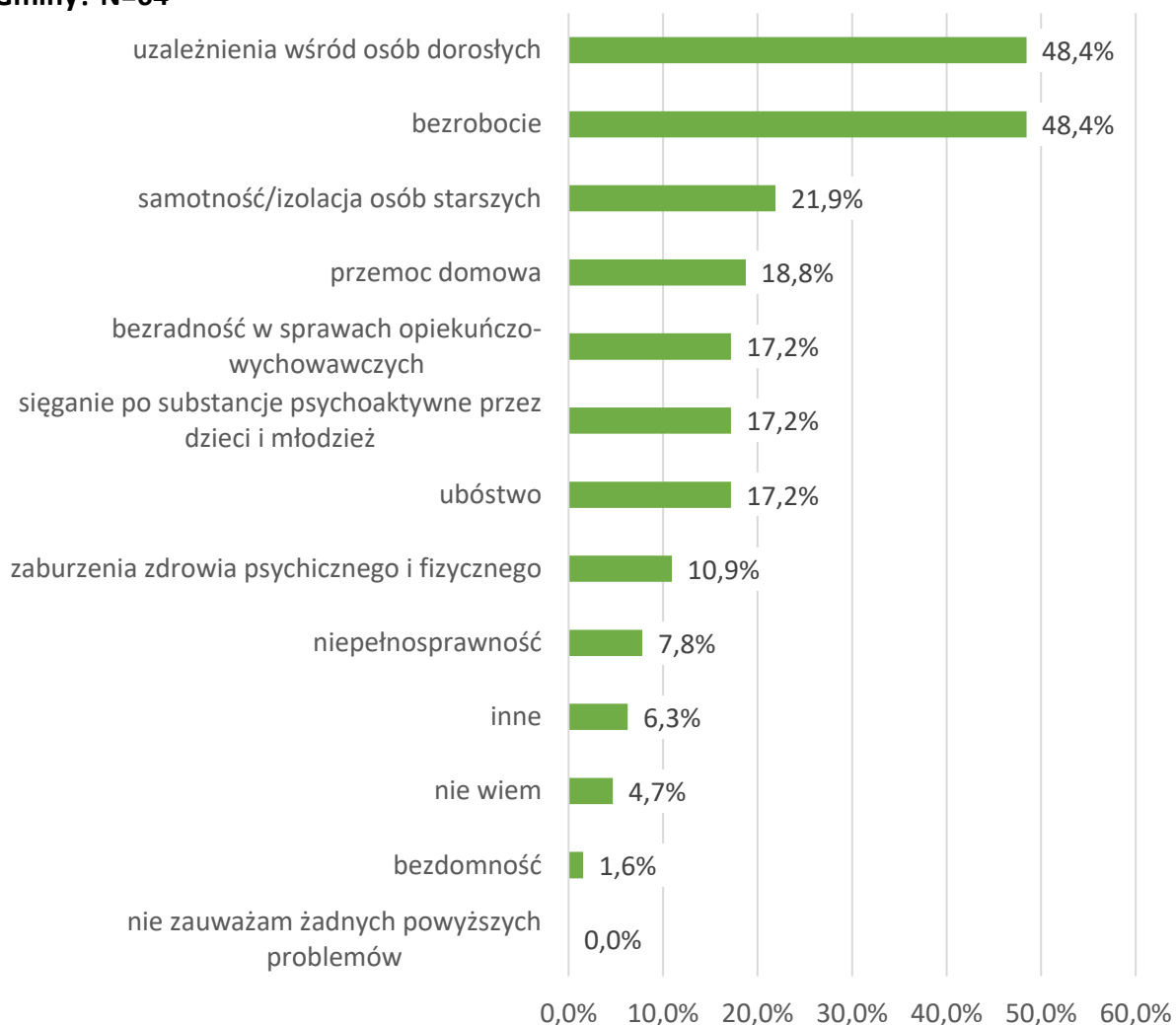
Wykres 13. Wykształcenie: N=64

Problemy społeczne

Respondenci w pierwszej kolejności zostali poproszeni o wskazanie głównych problemów w sferze społecznej na obszarze gminy Łowo-Osada. Za najważniejsze problemy uznano: uzależnienia wśród osób dorosłych oraz bezrobocie (po 48,4%). Blisko co piąty mieszkaniec wyróżnił samotność/izolację osób starszych (21,4%) oraz przemoc domową (18,8%), z kolei po 17,2% wytypowało bezrobocie oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, sięganie po substancje psychoaktywne przez dzieci i młodzież oraz ubóstwo. Najmniej odpowiedzi padło na zaburzenia zdrowia psychicznego i fizycznego (10,9%), niepełnosprawność (7,8%) oraz bezdomność (1,6%). 4,7% respondentów nie posiada wiedzy w tym zakresie, a 6,3% wskazało na inne problemy, w tym m.in. *agresję u młodzieży wobec rówieśników*, jak również podkreślano niewystarczające utrzymanie infrastruktury drogowej, w tym w szczególności w okresie zimowym.

Wykres 14. Jakiego Pana/i zdaniem problemy społeczne najczęściej dotyczą mieszkańców Gminy? N=64

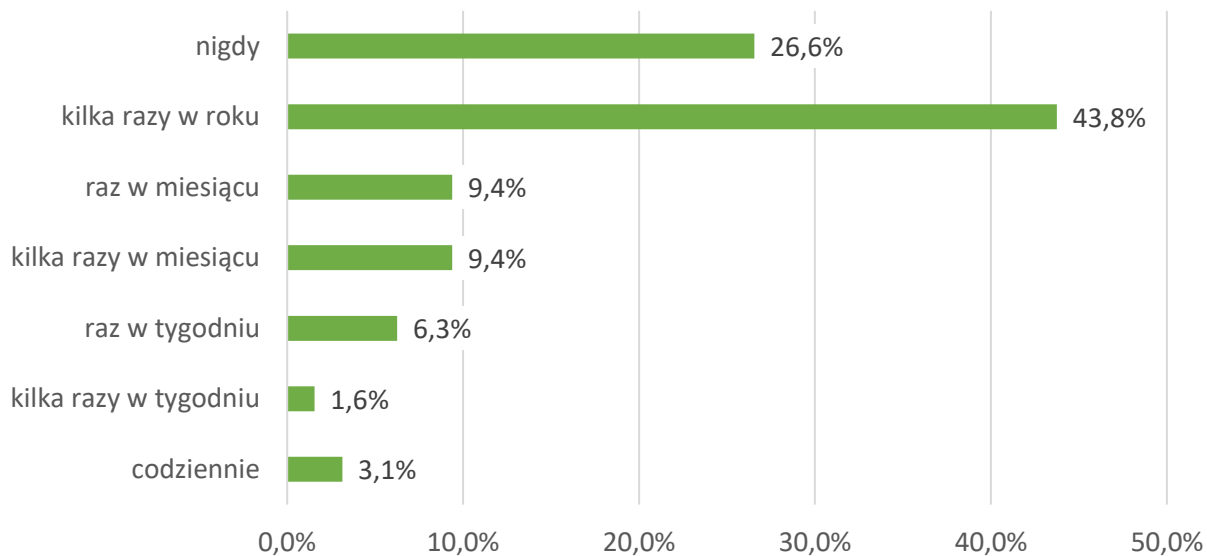
*Pytanie wielokrotnego wyboru – odpowiedzi nie sumują się do 100%

Problem alkoholowy

W niniejszym bloku tematycznym dorosłych mieszkańców Gminy poproszono o określenie z jaką częstotliwością spożywają alkohol. Całkowitą abstynencję zadeklarowało 26,6% ankietowanych, natomiast 43,8% badanych, sięga po alkohol okazjonalnie, czyli kilka razy w roku. Po 9,4% respondentów wskazało, że takie sytuacje mają miejsce raz w miesiącu lub kilka razy w miesiącu, 6,3% – raz w tygodniu, a w przypadku 1,6% – kilka razy w tygodniu. Codzienne spożywanie alkoholu zadeklarowało natomiast 3,1% uczestników badania.

Wykres 15. Jak często spożywa Pan/i alkohol? N=64

Kolejne pytanie dotyczyło sytuacji, w której respondenci stracili kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu. Większość z nich podała, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy nie zdarzyło im się upić (35 osób, tj. 76,1%), natomiast 7 respondentów wskazało, że taka sytuacja wystąpiła jednokrotnie (15,2%). Ponadto po 2 ankietowanych przyznało, że w podanym okresie straciła kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu od 2 do 5 razy lub powyżej 10 razy (po 4,4%). 1 osoba nie udzieliła odpowiedzi na to pytanie.

Tabela 12. Ile razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i stracić kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu (tzn. upić się)? N=46

Odpowiedź	%	Liczba odp.
1 raz	15,2%	7
2-5 razy	4,4%	2
6-10 razy	0,0%	0
powyżej 10 razy	4,4%	2
ani razu	76,1%	35

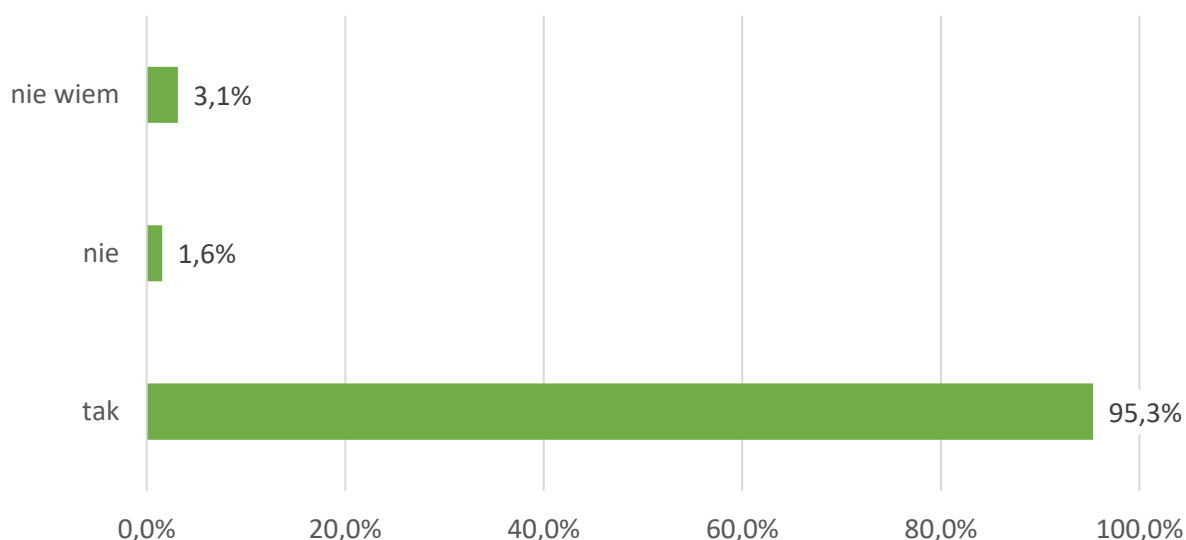
Ważnym elementem badania jest również określenie skali prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu na terenie Gminy. Wśród badanych 4 osoby podały, że nie posiadają prawa jazdy (8,5%), a 41 respondentów zaprzeczyło, jakoby w ciągu ostatnich 30 dni prowadziło pojazd po spożyciu alkoholu (87,2%). Do kierowania pojazdem mechanicznym po spożyciu alkoholu przyznało się 2 ankietowanych, którym zdarzało się to często (4,3%).

Tabela 13. Czy w ciągu ostatnich 30 dni zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem mechanicznym po spożyciu alkoholu? N=47

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie zdarzyła mi się taka sytuacja	87,2%	41
raz mi się to zdarzyło	0,0%	0
zdarzało mi się to sporadycznie	0,0%	0
zdarzało mi się to często	4,3%	2
nie posiadam prawa jazdy	8,5%	4

W jednym z pytań ankietowani zostali poproszeni o wyrażenie swojej opinii na temat wpływu spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży na rozwój dziecka. Zebrany materiał badawczy wykazał, że zdecydowana większość jest świadoma negatywnych konsekwencji (95,3%), jednakże 3,1% respondentów nie posiada wiedzy w tym zakresie, a 1,6% uważa, że picie alkoholu w ciąży nie ma negatywnego wpływu na rozwój dziecka. Wyniki te wskazują na konieczność budowania świadomości społecznej w tym zakresie wśród mieszkańców Gminy.

Wykres 16. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma negatywny wpływ na rozwój dziecka? N=64

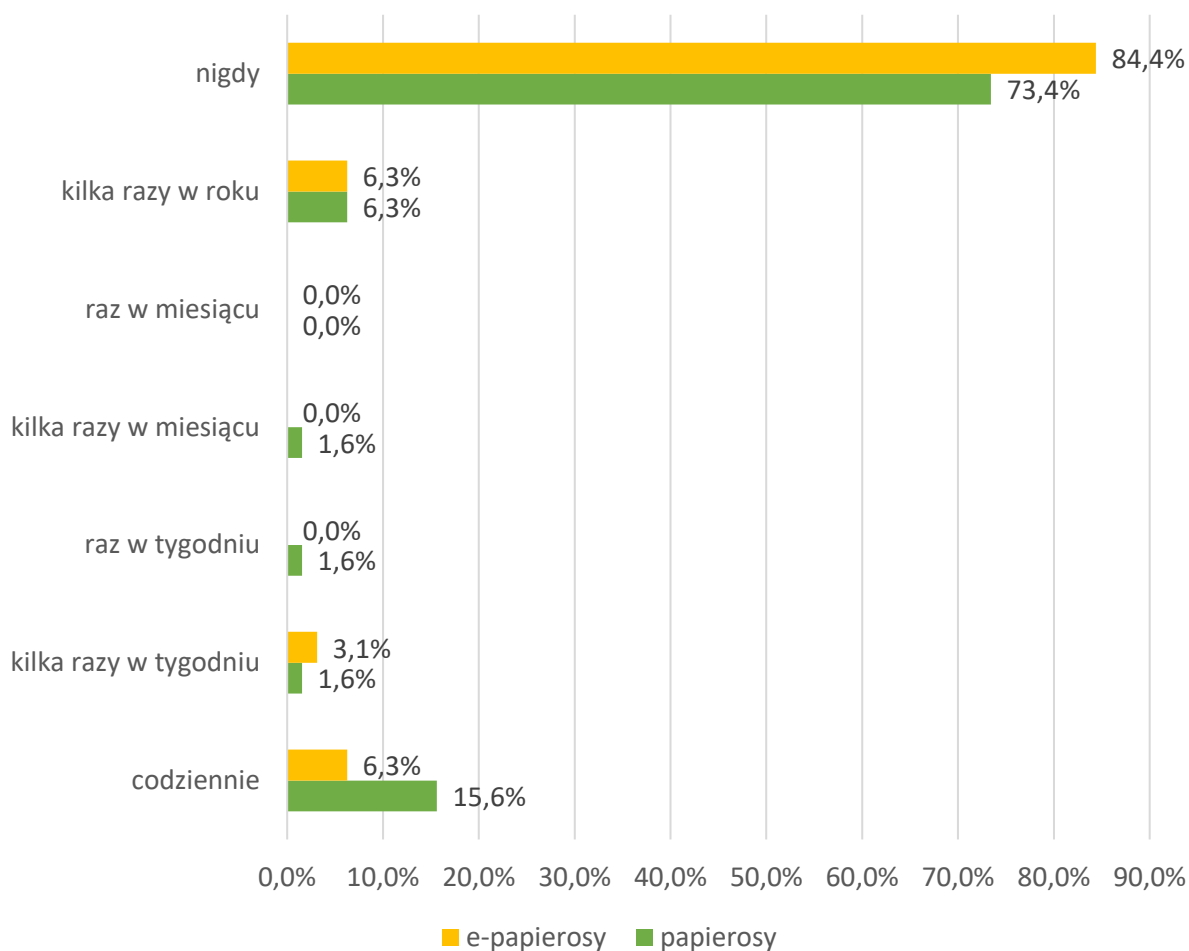

Problem nikotynowy

Kolejny analizowany obszar miał na celu określenie skali sięgania po wyroby nikotynowe przez dorosłych mieszkańców gminy Łowo-Osada. Odpowiedzi badanych były następujące: papierosy tradycyjne pali 26,7% respondentów, spośród których 6,3% pali okazjonalnie, czyli kilka razy w roku, a po 1,6% – kilka razy w miesiącu, raz w tygodniu lub kilka razy w tygodniu. Ponadto 15,6% ankietowanych mieszkańców Gminy robi to codziennie. Po elektroniczne papierosy sięga nieco mniejszy odsetek respondentów jak w przypadku papierosów tradycyjnych (15,7%), przy czym po 6,3% robi to kilka razy w roku lub codziennie, a 3,1% – kilka razy w tygodniu.

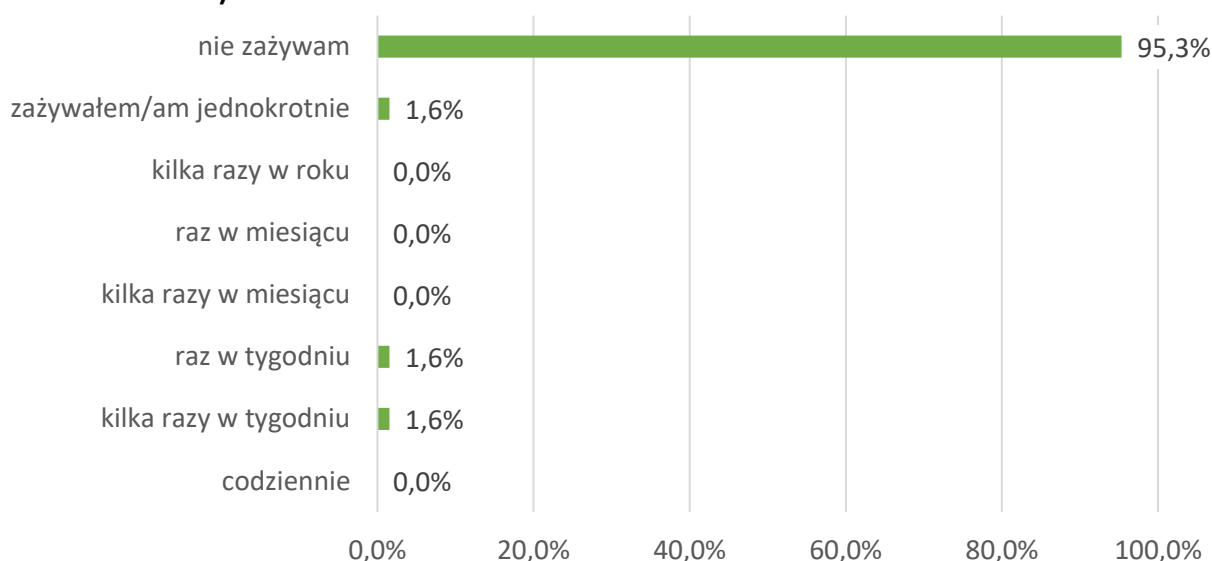
Wykres 17. Jak często pali Pan/i papierosy i e-papierosy? N=64

Problem narkotykowy

Kolejna część badania miała na celu określenie rozpowszechnienia środków psychoaktywnych wśród dorosłych mieszkańców gminy Iłowo-Osada. Jak wynika z analizy materiału badawczego, do kontaktu z narkotykami, dopalaczami lub lekami w celu odurzenia przyznało się 4,8% respondentów, wśród których po 1,6% sięga po nie raz w tygodniu, kilka razy w tygodniu bądź zażyło je jednokrotnie.

Wykres 18. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=64

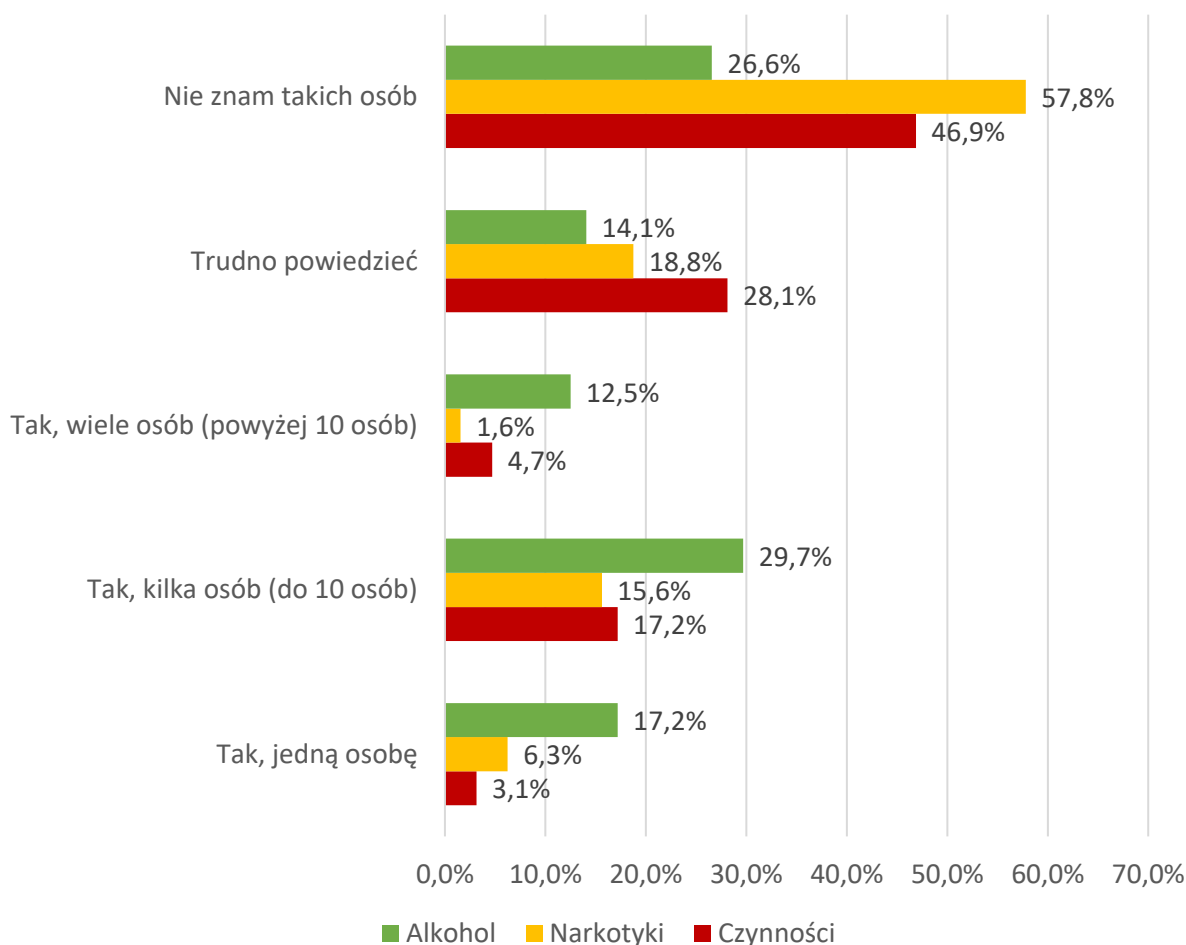

Badani mieszkańcy Gminy zostali w dalszej kolejności zapytani o skalę nadużywania alkoholu, narkotyków oraz nadmiernego podejmowania się czynności, przez osoby w ich otoczeniu. Jak wynika z odpowiedzi respondentów:

- 59,4% zna w swoim otoczeniu osoby nadużywające alkoholu, w tym 17,2% – jedną osobę, 29,7% – kilka takich osób, a 12,5% – wiele takich osób,
- 23,5% ankietowanych zna w swoim otoczeniu osoby nadużywające narkotyków, w tym 6,3% zna jedną taką osobę, 15,6% – kilka takich osób, a 1,6% – wiele osób,
- 25,0% badanych zna w swoim otoczeniu osoby podejmujące się nadmiernie różnego rodzaju czynności, w tym 3,1% – jedną taką osobę, 17,2% – kilka takich osób, a 4,7% – wiele takich osób.

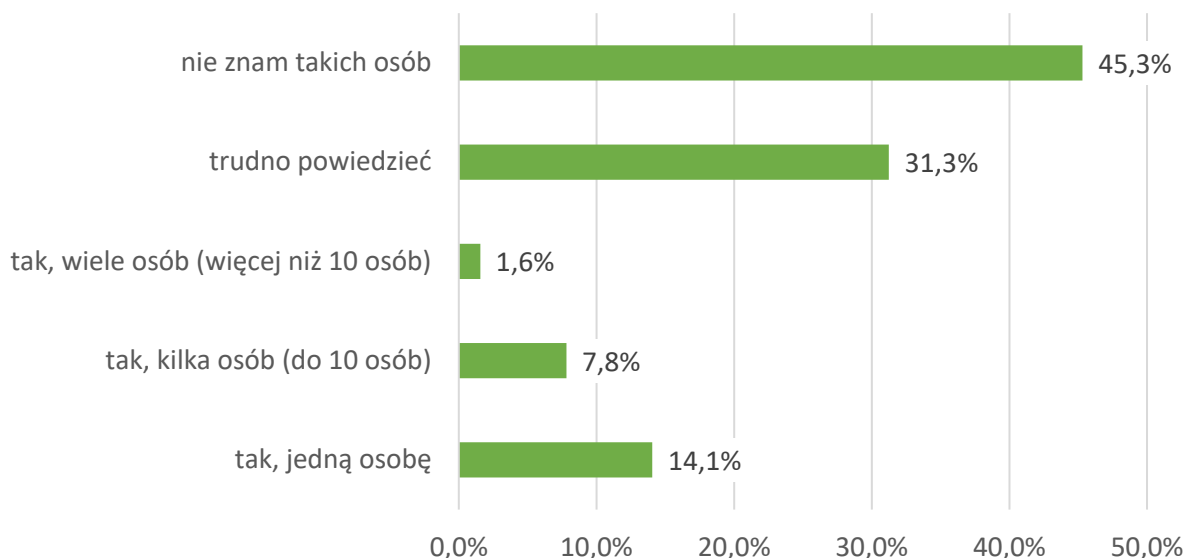

Wykres 19. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto nadużywa alkoholu, narkotyków lub w sposób zdecydowanie nadmierny podejmuje się pewnych czynności (np. zakupy, korzystanie z Internetu i/lub urządzeń elektronicznych, uprawianie sportu, praca, oglądanie treści pornograficznych itp.)? N=64

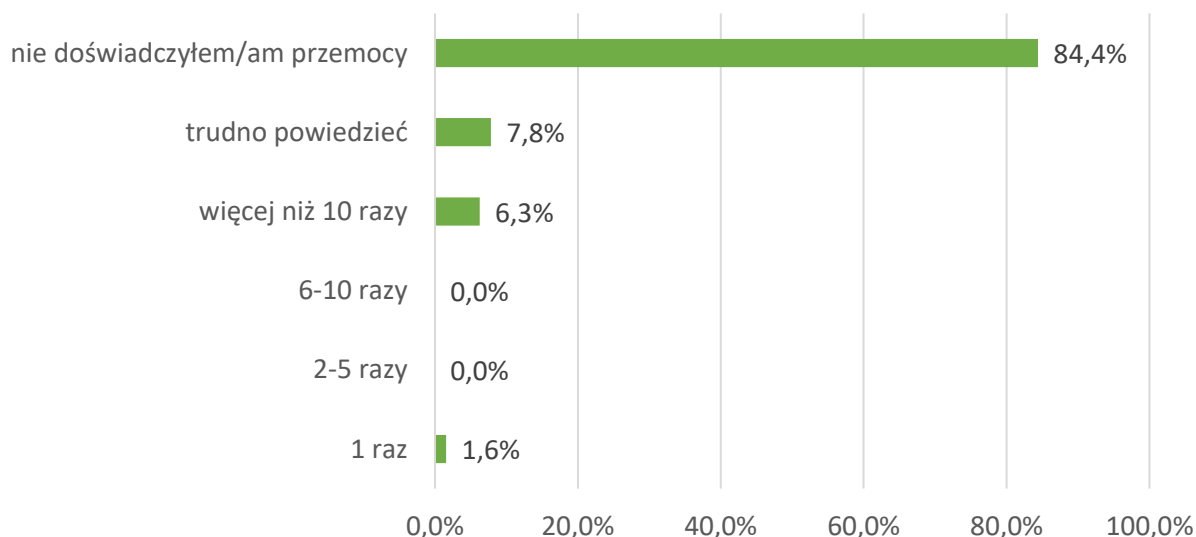

Problem przemocy

W kolejnej części raportu oszacowana została skala występowania problemu przemocy wśród dorosłych mieszkańców gminy Łowo-Osada. Respondenci zostali poproszeni o stwierdzenie, czy w swoim otoczeniu znają osoby, które doświadczają przemocy w swoim domu. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, znajomość takich osób potwierdziło 23,5% badanych, spośród których 14,1% stwierdziło, iż zna jedną taką osobę, 7,8% respondentów podało, że zna kilka osób dotkniętych przemocą domową (do 10 osób), a 1,6% – wiele takich osób (więcej niż 10 osób). Należy zauważyć, iż 31,3% uczestników badania nie jest pewnych, czy zna taką osobę, a 45,3% jednoznacznie temu zaprzeczyło.

Wykres 20. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto doświadcza przemocy w swoim domu? N=64

Skala problemu przemocy na terenie Gminy została oszacowana również dzięki deklaracjom respondentów w zakresie doświadczania przez nich samych tego problemu. Analiza uzyskanych odpowiedzi wskazuje, że w okresie 12 miesięcy poprzedzających badanie przemocy doznało 7,9% dorosłych mieszkańców, spośród których 1,6% doświadczyło jej 1 raz, a 6,3% – więcej niż 10 razy. Ponadto 7,8% ankietowanych miało trudności z odpowiedzią na to pytanie.

Wykres 21. Jak często, w okresie 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy? N=64

Mieszkańcy, którzy przyznali, że doznali przemocy, zostali następnie poproszeni o określenie jej rodzaju. Z deklaracji ankietowanych wynika, że po 40,0% ankietowanych doświadczyło przemocy psychicznej, seksualnej i zaniedbania (po 2 osoby), z kolei 1 respondent wskazał na przemoc fizyczną (20,0%).

Tabela 14. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=5

Odpowiedź	%	Liczba odp.
przemoc psychiczna	40,0%	2
przemoc seksualna	40,0%	2
zaniedbanie	40,0%	2
przemoc fizyczna	20,0%	1
przemoc ekonomiczna	0,0%	0
nie wiem	0,0%	0

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

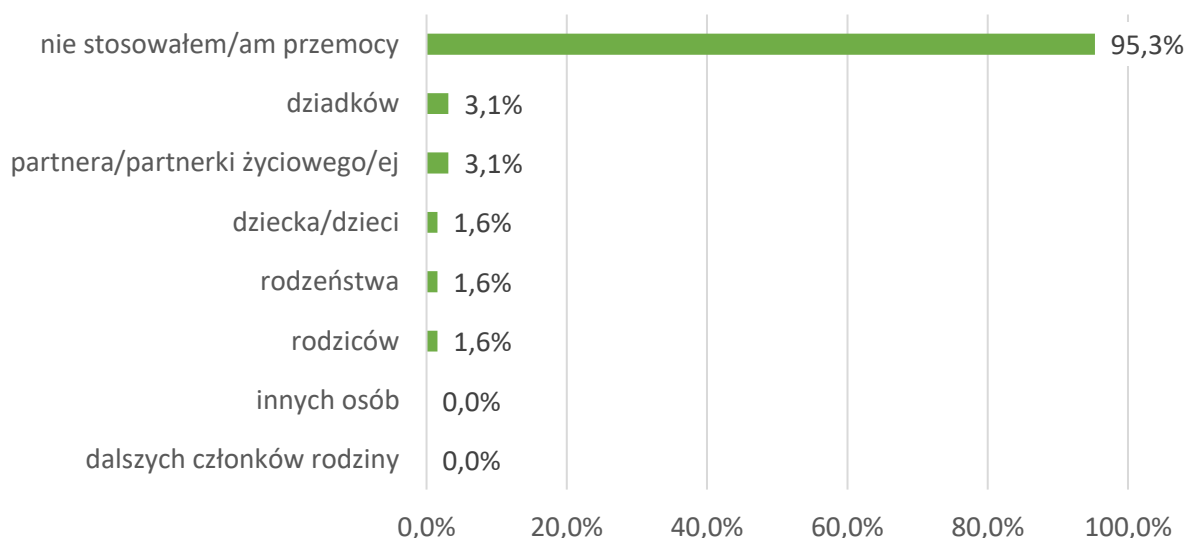
W dalszej części respondentów poproszono o wskazanie osób, które stosowały wobec nich przemoc. Analiza materiału badawczego pozwala stwierdzić, że 3 osoby doznały przemocy ze strony partnera/partnerki życiowego/ej (60,0%), z kolei pojedyncze odpowiedzi padły na rodziców oraz dziecko/dzieci (po 20,0%).

Tabela 15. Kto stosował wobec Pana/i przemoc? N=5

Odpowiedź	%	Liczba odp.
partner/partnerka życiowy/a	60,0%	3
rodzice	20,0%	1
dziecko/dzieci	20,0%	1
rodzeństwo	0,0%	0
dziadkowie	0,0%	0
dalsi członkowie rodziny	0,0%	0
inne osoby	0,0%	0

W kolejnym pytaniu respondenci zostali poproszeni o wskazanie, czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zastosowali oni przemoc wobec drugiej osoby. Zebrane w procesie badawczym dane pokazują, iż po 3,1% badanych przejawiało zachowania przemocowe wobec dziadków oraz partnera/partnerki życiowego/ej, z kolei po 1,6% – względem dziecka/dzieci, rodzeństwa oraz rodziców.

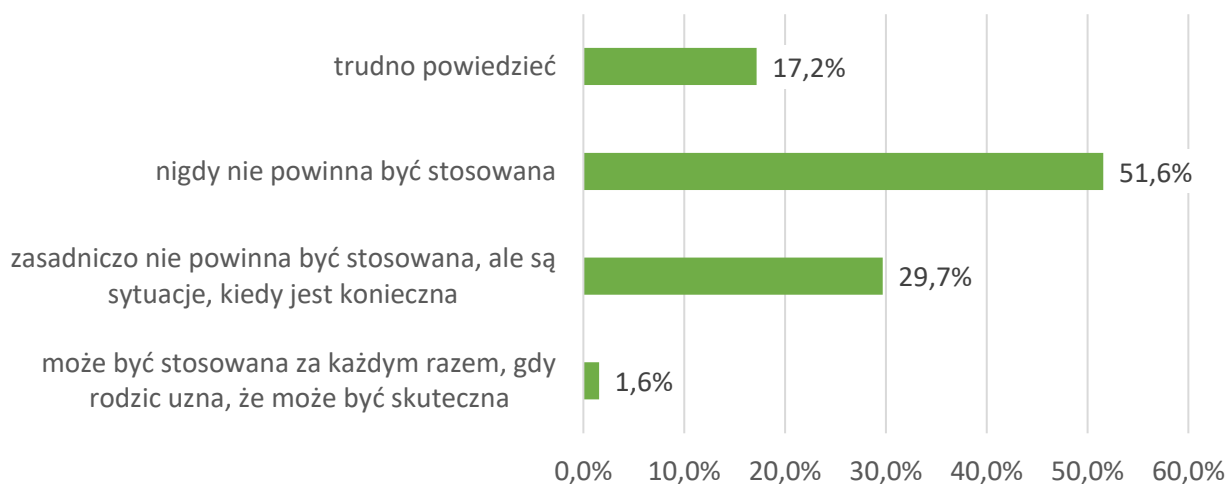
Wykres 22. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, gdzie zastosował/a Pan/i przemoc domową wobec: N=64

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Istotnym aspektem badania dotyczącego problemów społecznych w gminie Łowo-Osada była również opinia mieszkańców na temat stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci jako metody wychowawczej. W świetle ich odpowiedzi można stwierdzić, iż 51,6% badanych nie toleruje przemocy jako metody wychowawczej, 29,7% ankietowanych uważa, że nie powinna być ona stosowana, jednakże są sytuacje, w których jest konieczna, a w opinii 1,6% respondentów kary fizyczne wobec dzieci mogą być stosowane, jeśli rodzic uzna, że są skuteczne. Jednocześnie 17,2% ankietowanych stwierdziło, że trudno jest im określić swoje stanowisko w tej sprawie.

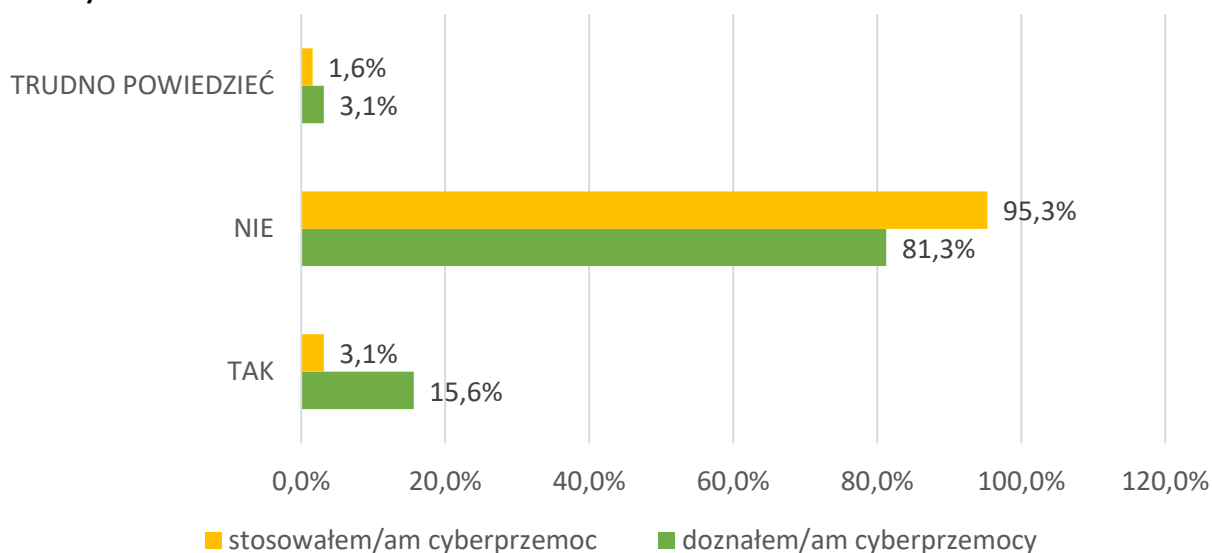
Wykres 23. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych (np. klaps) jest metodą wychowawczą, która: N=64

Kolejne pytanie z zakresu problemu przemocy ujęte w kwestionariuszu ankiety dotyczyło zjawiska cyberprzemocy i miało na celu oszacowanie skali jej występowania wśród dorosłych mieszkańców Gminy. Ankietowani zostali poproszeni o wskazanie, czy zdarzyło im się kiedykolwiek doświadczyć oraz stosować cyberprzemoc. Z deklaracji badanych wynika, że takiego problemu doświadczyło 15,6% badanych, a 3,1% badanych miało trudności z odpowiedzią na to pytanie. do stosowania cyberprzemocy przyznało się 3,1% ankietowanych, a 1,6% nie potrafiło jednoznacznie określić swojego zdania w tym aspekcie, udzielając odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

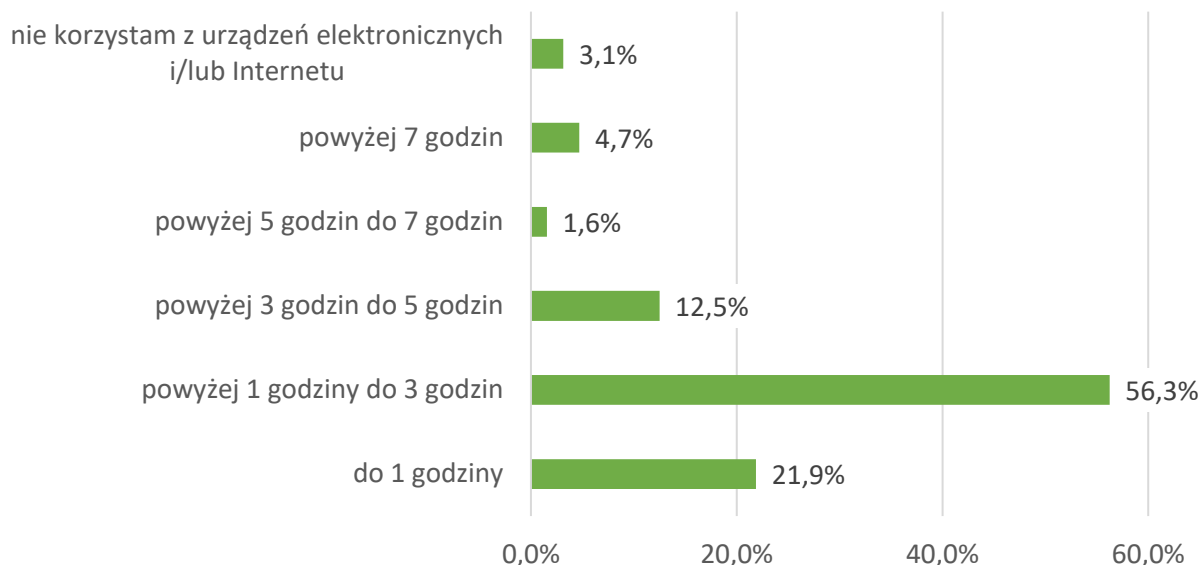
Wykres 24. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznał/a oraz stosował/a Pan/i cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)? N=64

Korzystanie z urządzeń elektronicznych

W następnym obszarze tematycznym zapytano mieszkańców o korzystanie z urządzeń elektronicznych i Internetu. Ankietowani zostali poproszeni o wskazanie, jaką ilość czasu poświęcają na to w ciągu dnia. Jak wynika z deklaracji, zdecydowana większość respondentów korzysta z tego typu urządzeń i Internetu, przy czym 21,9% respondentów robi to do 1 godziny dziennie, a 56,3% wskazało na przedział od 1 do 3 godzin. Korzystanie z urządzeń pomiędzy 3 a 5 godzinami dziennie zadeklarowało 12,5% respondentów, 1,6% badanych poświęca na to znaczną ilość czasu, tj. powyżej 5 godzin do 7 godzin, a 4,7% – powyżej 7 godzin. 3,1% ankietowanych nie korzysta z tego typu urządzeń w ogóle.

Wykres 25. Ile godzin poświęca Pan/i na korzystanie z urządzeń elektronicznych i Internetu (np. komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier) w ciągu dnia, w którym ich Pan/i używa (nie wliczając w to godzin pracy)? N=64

Odpowiadając na kolejne pytanie mieszkańcy, którzy korzystają z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu określili, czy zdarza się im poświęcać na to dłużej niż wstępnie zakładali. Jak wynika z zebranego materiału badawczego, 25 respondentów odpowiedziało twierdząco na to pytanie (40,3%), natomiast 20 mieszkańców wskazało, że w ich przypadku takie sytuacje się nie zdarzają (32,3%). 9 ankietowanych stwierdziło, że nie przewiduje określonego czasu (14,5%), a 8 osób biorących udział w badaniu miało trudność w określeniu takich sytuacji (12,9%).

Tabela 16. Czy zdarza się Panu/i korzystać z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu dłużej niż wstępnie Pan/i zakładał/a? N=62

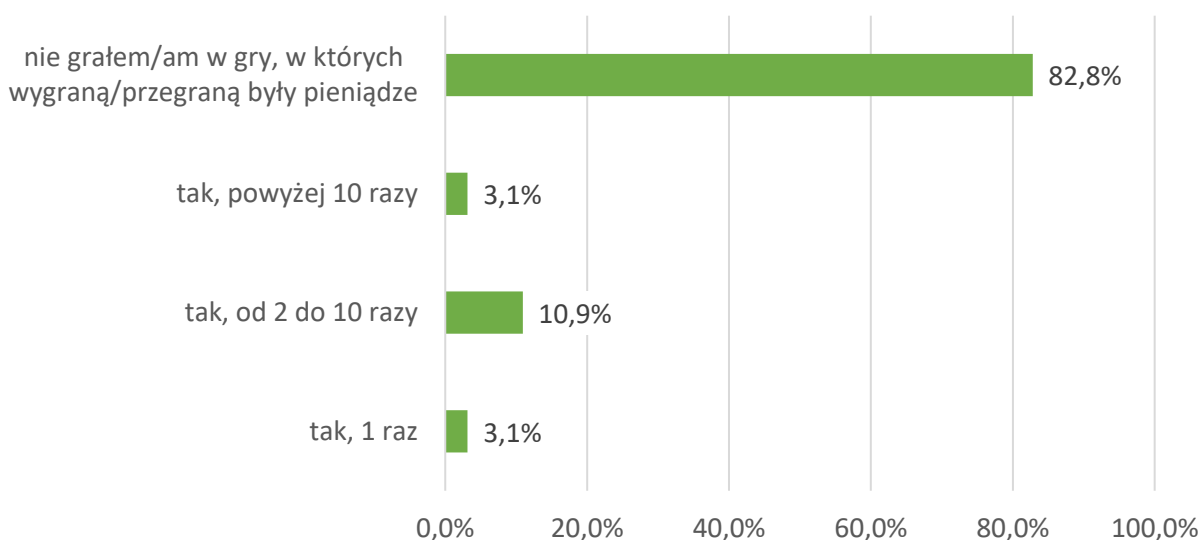
Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak	40,3%	25
nie	32,3%	20
trudno powiedzieć	12,9%	8
nie przewiduję określonego czasu	14,5%	9

Uczestnictwo w grach hazardowych

W dalszej części badania określona została skala podejmowania zachowań hazardowych przez pełnoletnich mieszkańców. Anketowani udzielili odpowiedzi na pytanie, czy w okresie ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie grali w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze. Jak wskazuje zebrany materiał badawczy, styczność z nimi miało 17,1% respondentów, wśród których po 3,1% grało w takie gry 1 raz lub powyżej 10 razy, z kolei 10,9% – od 2 do 10 razy.

Wykres 26. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grał/a Pan/i w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze (np. zdrapki, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=64

Kolejne pytanie dotyczyło motywacji, które kierowały mieszkańcami korzystającymi z gier hazardowych, a mianowicie odnosiło się do tego, czy badani kiedykolwiek grali w tego typu gry z powodu trudności finansowych lub w celu poprawy swojej sytuacji ekonomicznej. 5 anketowanych potwierdziło zaistnienie takiej sytuacji w swoim życiu (45,5%), a 6 osób temu zaprzeczyło (54,6%).

Tabela 17. Czy kiedykolwiek grał/a Pan/i w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze, aby rozwiązać finansowe trudności lub poprawić swoją sytuację ekonomiczną? N=11

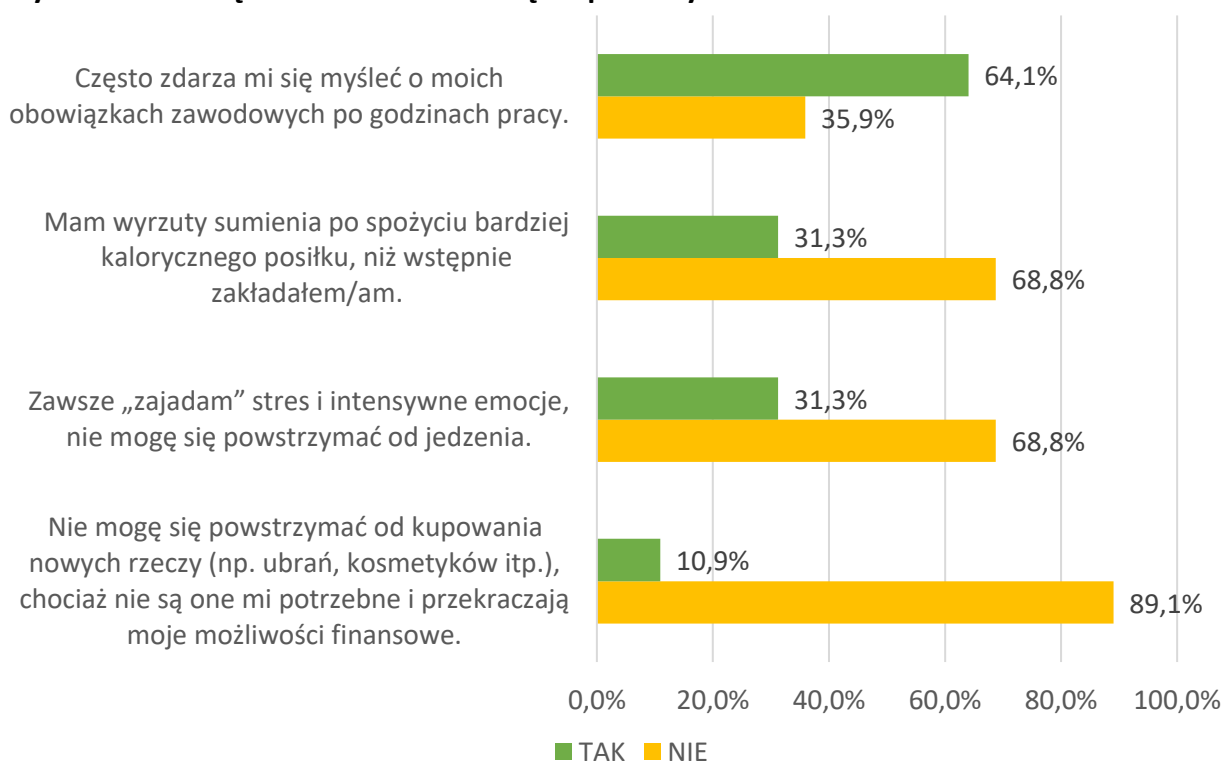
Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak	45,5%	5
nie	54,6%	6
trudno powiedzieć	0,0%	0

Inne uzależnienia behawioralne

W dalszej części badania przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców gminy Iłowo-Osada, respondenci udzielili również istotnych informacji na temat problemów natury behawioralnej. Zakupoholizm i pracoholizm są przykładami uzależnień behawioralnych, które w okresie ostatnich lat zwiększyły swoją skalę, w szczególności wśród rozwiniętych i sprawnie funkcjonujących społeczeństw, dlatego pytania ujęte w kwestionariuszu ankiety skierowanej do respondentów dotyczyły również występowania tych problemów wśród lokalnej społeczności. Zaburzenia odżywiania również stanowiły jeden z obszarów objętych badaniem, co pozwoliło na zidentyfikowanie ich postrzegania i skali w kontekście innych trudności doświadczanych przez respondentów. Uzyskane wyniki przedstawiają się następująco:

- 64,1% badanych często myśli o obowiązkach zawodowych poza godzinami pracy,
- 31,3% ankietowanych ma wyrzuty sumienia po spożyciu bardziej kalorycznego posiłku,
- 31,3% osób biorących udział w badaniu zawsze zajada stres i intensywne emocje,
- 10,9% mieszkańców przyznało, że zdarza im się kupować przedmioty, których nie potrzebują i na które nie posiadają odpowiednich środków finansowych.

Wykres 27. Proszę o ustosunkowanie się do poniższych stwierdzeń: N=64

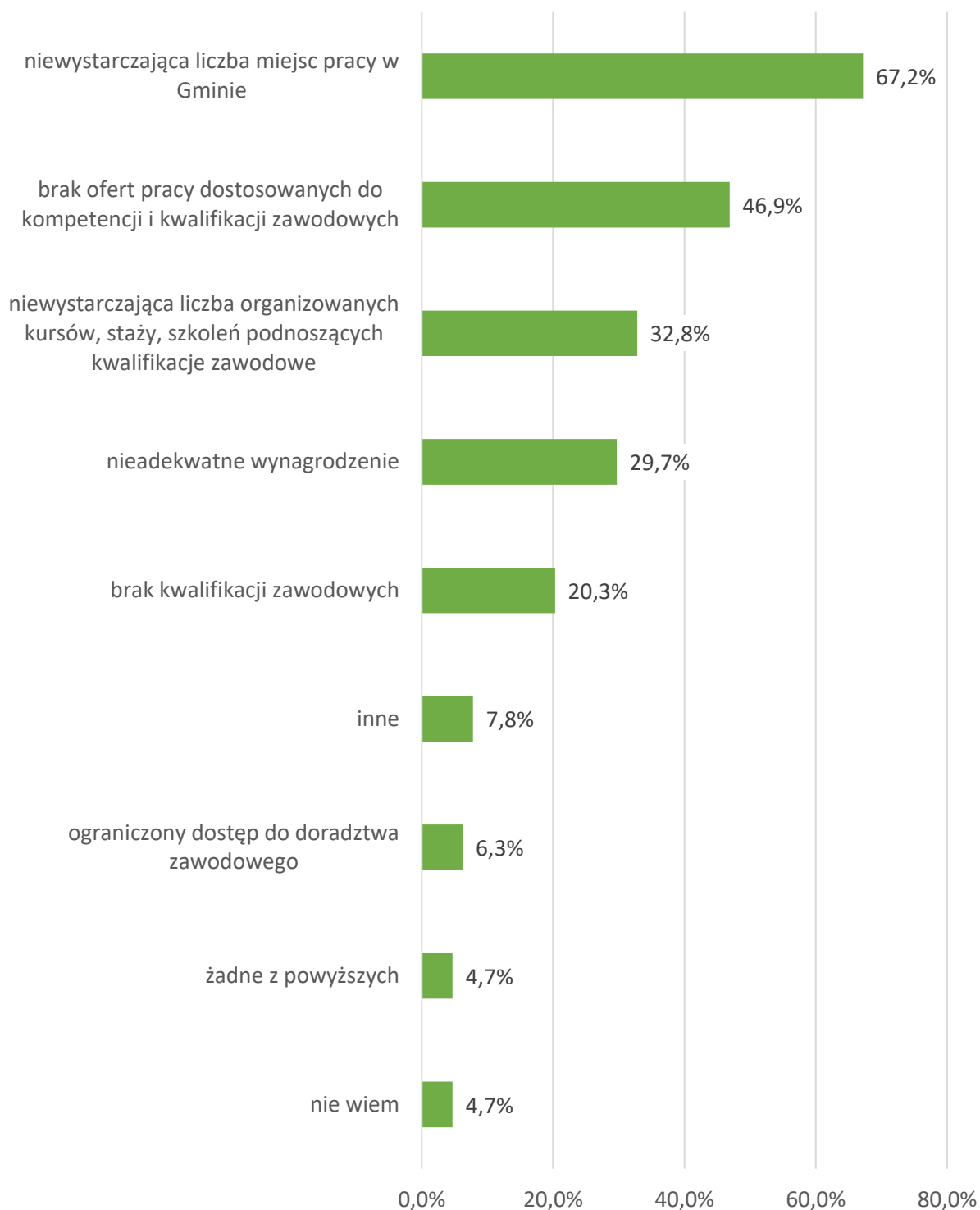

Rynek pracy

W poniższym bloku tematycznym zostanie poruszona kwestia zatrudnienia wśród mieszkańców gminy Iłowo-Osada. W pierwszym pytaniu badani mieli określić z jakimi trudnościami mogą się borykać osoby bezrobotne, poszukujące zatrudnienia na terenie Gminy. Większość mieszkańców uważa, że problem w tym zakresie stanowi niewystarczająca liczba miejsc pracy w Gminie (67,2%) oraz brak ofert pracy dostosowanych do kompetencji i kwalifikacji zawodowych (46,9%). Następnie ankietowani wskazywali na niewystarczającą liczbę organizowanych kursów, staży, szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe (32,8%), nieadekwatne wynagrodzenie (29,7%) oraz brak kwalifikacji zawodowych (20,3%). Najmniej odpowiedzi padło na ograniczony dostęp do doradztwa zawodowego (6,3%). Po 4,7% ankietowanych nie posiada wiedzy w tym zakresie lub badania żadna ze wskazanych w kafeterii odpowiedzi nie jest odpowiednia, a 7,8% uczestników wyróżniło inne problemy, w tym m.in. *brak chęci do pracy, brak zakładów pracy, brak wsparcia przedsiębiorców ze strony gminy oraz ciągłe podnoszenie podatków*, czy też zaznaczano trudności we współpracy z władzami lokalnymi.

Wykres 28. Jakie trudności najczęściej napotykają osoby bezrobotne szukające pracy na terenie Gminy? N=64

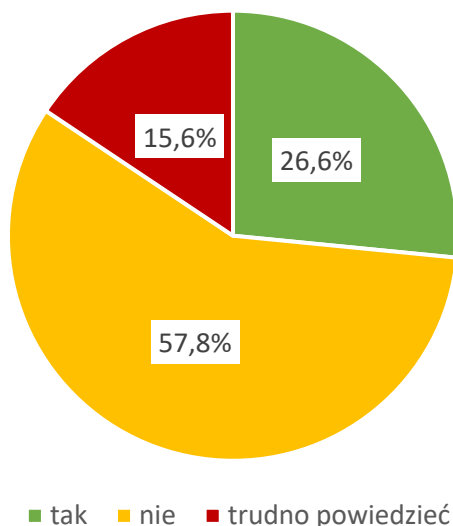
**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Ubóstwo i wykluczenie społeczne

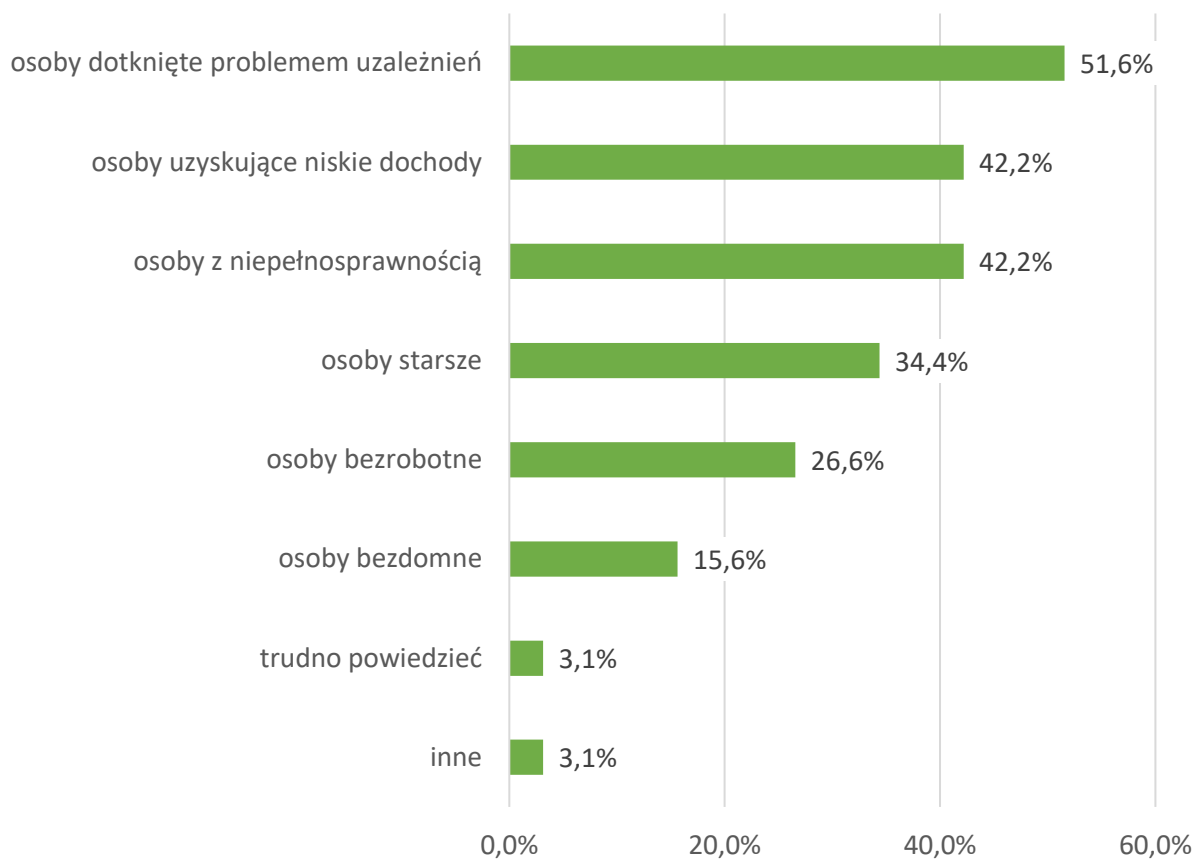
Następne pytanie dotyczyło tego, czy nasi respondenci doświadczyli w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem trudności w zakresie zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych ze względu na niewystarczające zasoby finansowe. 57,8% osób odpowiedziało przecząco na to pytanie, 26,6% badanych przyznało, że doznało w okresie ostatniego roku takich problemów, a 15,6% miało trudności w udzieleniu jednoznacznej odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 29. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy miał/a Pan/i trudności w zakresie zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych ze względu na niewystarczające zasoby finansowe? N=64

W kolejnym pytaniu, mieszkańcy mieli wskazać, jakie ich zdaniem grupy społeczne są najbardziej narażone na wykluczenie społeczne na terenie Gminy. Najczęściej wymieniano osoby dotknięte problemem uzależnień (51,6%), osoby uzyskujące niskie dochody oraz osoby z niepełnosprawnością (po 42,2%). W dalszej kolejności ankietowani wskazywali na osoby starsze (34,4%) i osoby bezrobotne (26,6%), z kolei najmniejsza część odpowiedzi padła na osoby bezdomne (15,6%). Trudności w udzieleniu odpowiedzi miało 3,1% ankietowanych, a kolejne 3,1% wskazało na inne grupy, w tym m.in. młodzież, ze względu na brak atrakcyjnej oferty zajęć pozalekcyjnych, czy miejsc spotkań dla młodzieży.

Wykres 30. Jakie grupy osób są Pana/i zdaniem najbardziej narażone na wykluczenie społeczne na terenie Gminy? N=64

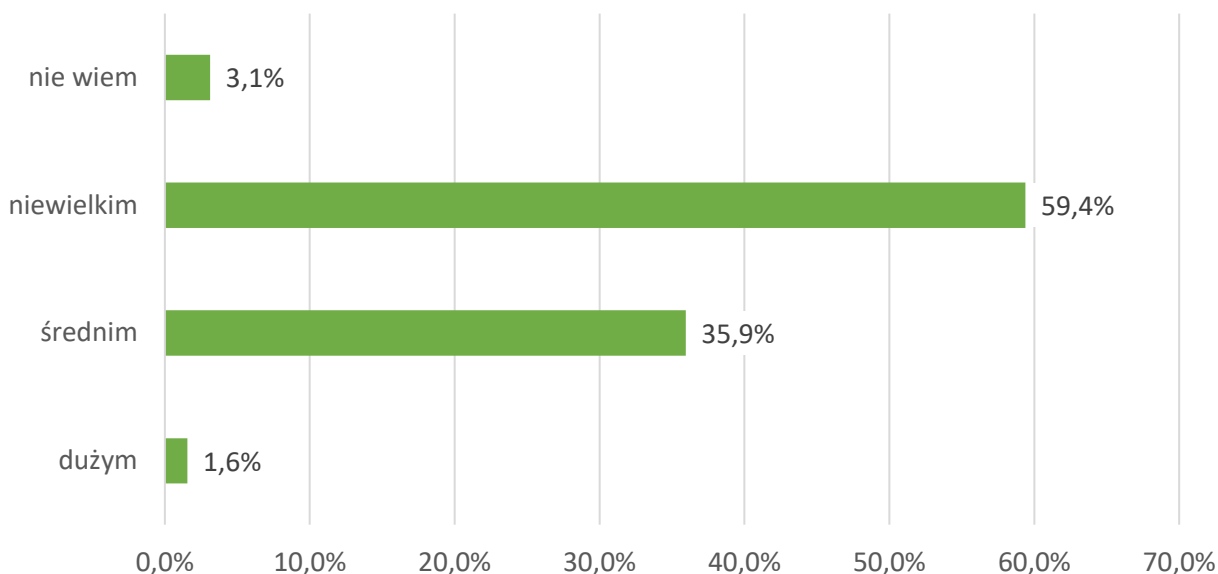
**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Sytuacja osób starszych i osób z niepełnosprawnościami

Mieszkańcy zostali poproszeni o ocenę stopnia dostosowania infrastruktury technicznej Gminy do osób o ograniczonej mobilności. Odpowiedzi respondentów w tym zakresie są zróżnicowane. 59,4% respondentów uważa, że jest ona dostosowana w niewielkim stopniu, a 35,9% – w średnim. 3,1% badanych nie posiada wiedzy w tym zakresie, a w opinii 1,6% ankietowanych na terenie Gminy istnieje wiele miejsc przystosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

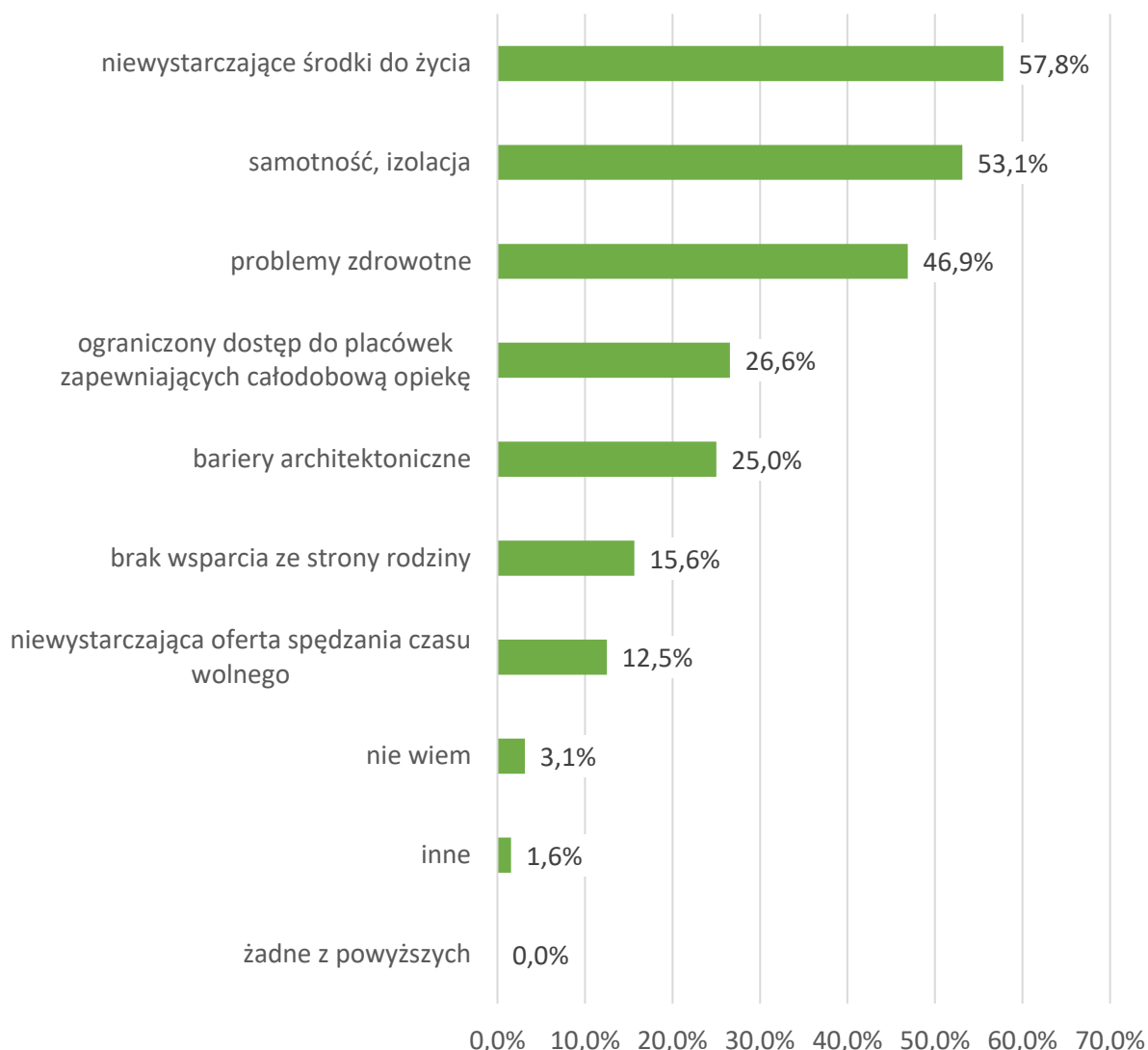

Wykres 31. W jakim stopniu infrastruktura techniczna w Gminie (instytucje publiczne, szkoły, ulice, przychodnie itp.) dostosowana jest do osób z niepełnosprawnościami tak, aby umożliwić im samodzielne funkcjonowanie? N=64

Zdaniem większości badanych mieszkańców, najważniejszym problemem osób starszych na terenie Gminy są niewystarczające środki do życia (57,8%). 53,1% ankietowanych, wskazało na samotność, izolację, a 46,9% – problemy zdrowotne. W opinii 26,6% ankietowanych takim problemem jest ograniczony dostęp do placówek zapewniających całodobową opiekę, 25,0% wyróżniło bariery architektoniczne, 15,6% – brak wsparcia ze strony rodziny, a najmniej odpowiedzi padło na niewystarczającą ofertę spędzania czasu wolnego (12,5%). Brak wiedzy w tym zakresie zadeklarowało 3,1% respondentów, a 1,6% wyróżniło inne, bliżej nieokreślone problemy.

**Wykres 32. Jakiego Pana/i zdaniem są najważniejsze problemy osób starszych w Gminie?
N=64**

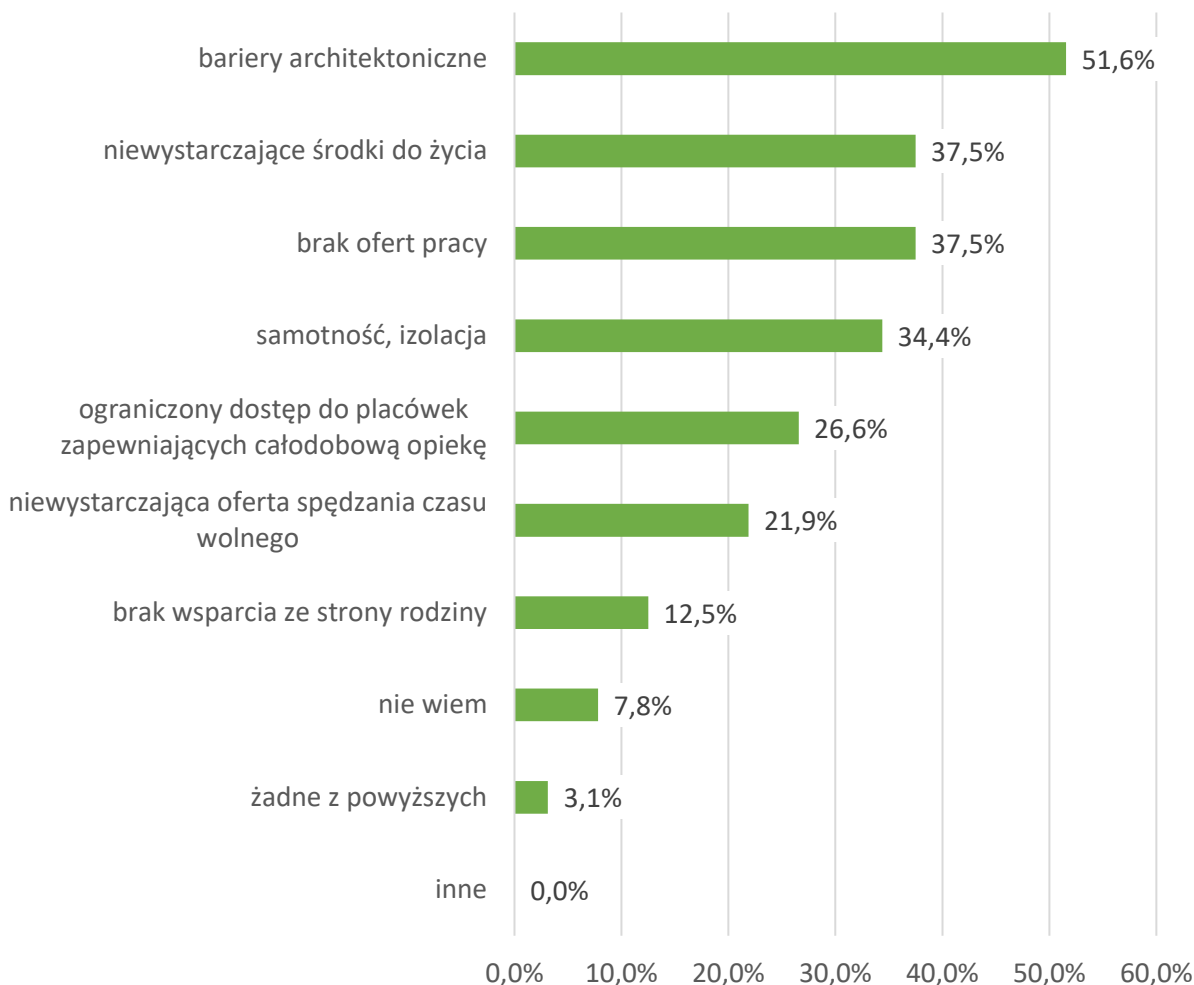

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W badaniu ankietowym poproszono również o wskazanie najistotniejszych problemów dotyczących osób z niepełnosprawnościami. Zdaniem 51,6% respondentów są to bariery architektoniczne, po 37,5% wskazało na niewystarczające środki do życia oraz brak ofert pracy, a 34,4% – samotność, izolację. 26,6% ankietowanych wyróżniło ograniczony dostęp do placówek zapewniających całodobową opiekę, 21,9% – niewystarczającą ofertę spędzania czasu wolnego, a najmniej odpowiedzi padło na brak wsparcia ze strony rodziny (12,5%). 7,8% nie posiada wiedzy w tym zakresie, a 3,1% uważa, że żadna odpowiedź wskazana w kafeterii nie jest prawdziwa.

Wykres 33. Jakiego Pana/i zdaniem są najważniejsze problemy osób z niepełnosprawnościami w Gminie? N=64

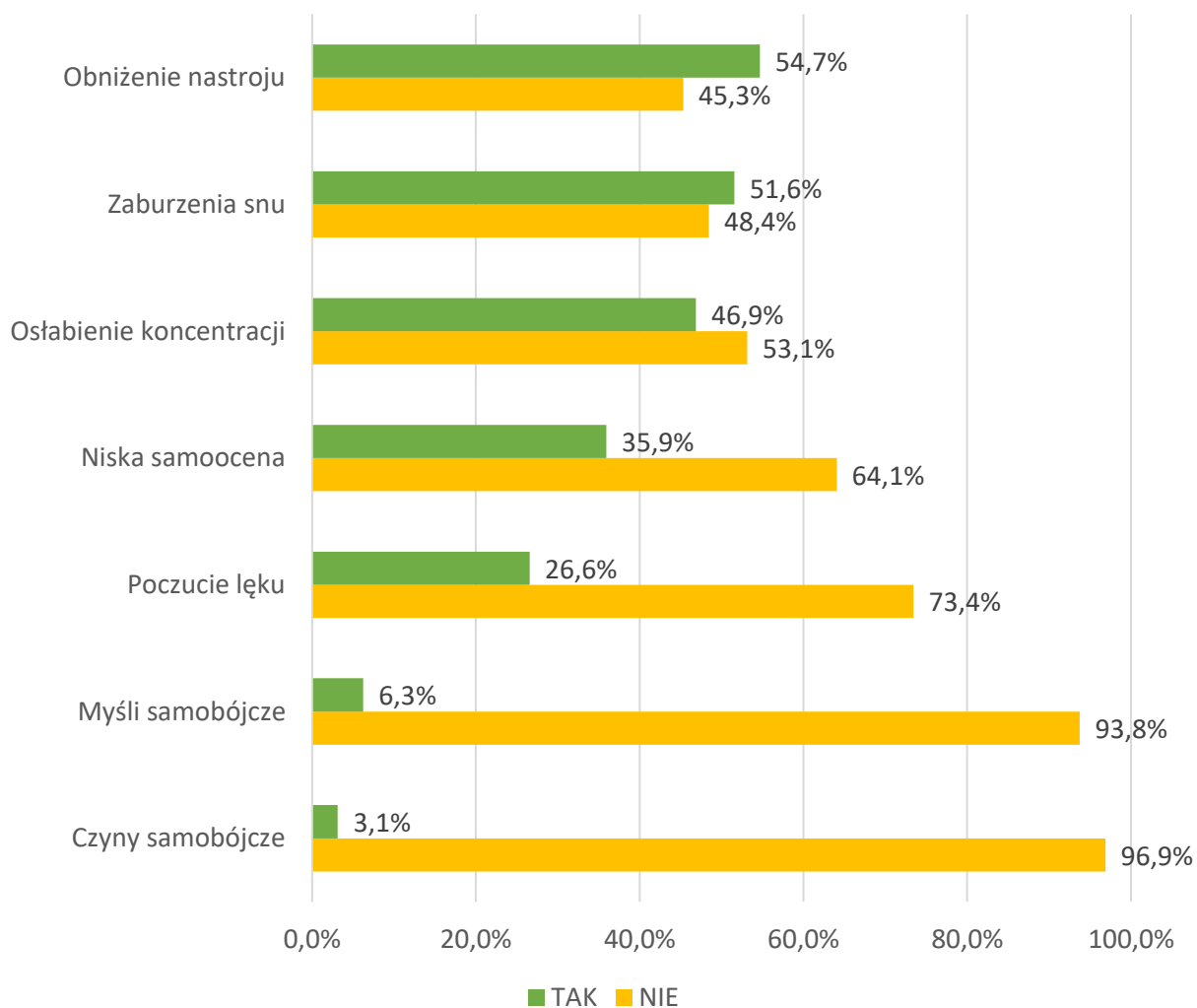
**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Zdrowie psychiczne

W pytaniu dotyczącym zdrowia psychicznego badani mieszkańcy gminy Łowo-Osada mieli określić, czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u nich przynajmniej przez 2 tygodnie wymienione stany. Z poniższego wykresu wynika, że:

- 54,7% osób miało obniżony nastrój;
- 51,6% doświadczyło zaburzeń snu;
- 46,9% doznało osłabienia koncentracji;
- 35,9% miało niską samoocenę;
- 26,6% odczuwało lęk;
- 6,3% miało myśli samobójcze;
- 3,1% podejmowało się czynów samobójczych.

Wykres 34. Czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u Pana/i takie stany jak (przynajmniej przez 2 tygodnie): N=64

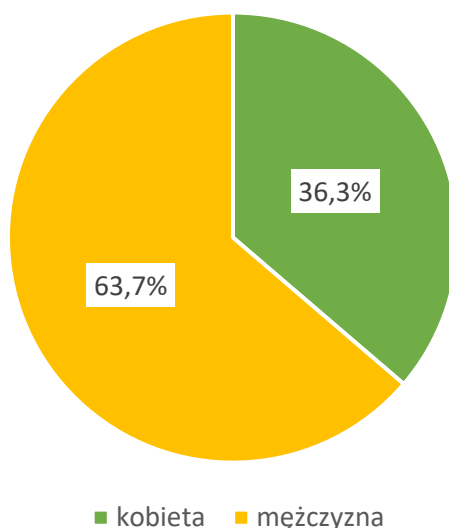
Analiza wyników badania przeprowadzonego wśród uczniów

W niniejszym rozdziale przedstawiony został problem uzależnień i przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży. Pytania zawarte w kwestionariuszu ankiety, miały na celu oszacowanie występujących wśród uczniów problemów związanych ze spożywaniem alkoholu, zażywaniem narkotyków, sięganiem po papierosy i e-papierosy, przemocą domową, rówieśniczą, cyberprzemocą oraz uzależnieniami behawioralnymi, a także poznanie oceny młodych mieszkańców na temat swojego zdrowia psychicznego oraz zaburzeń odżywiania.

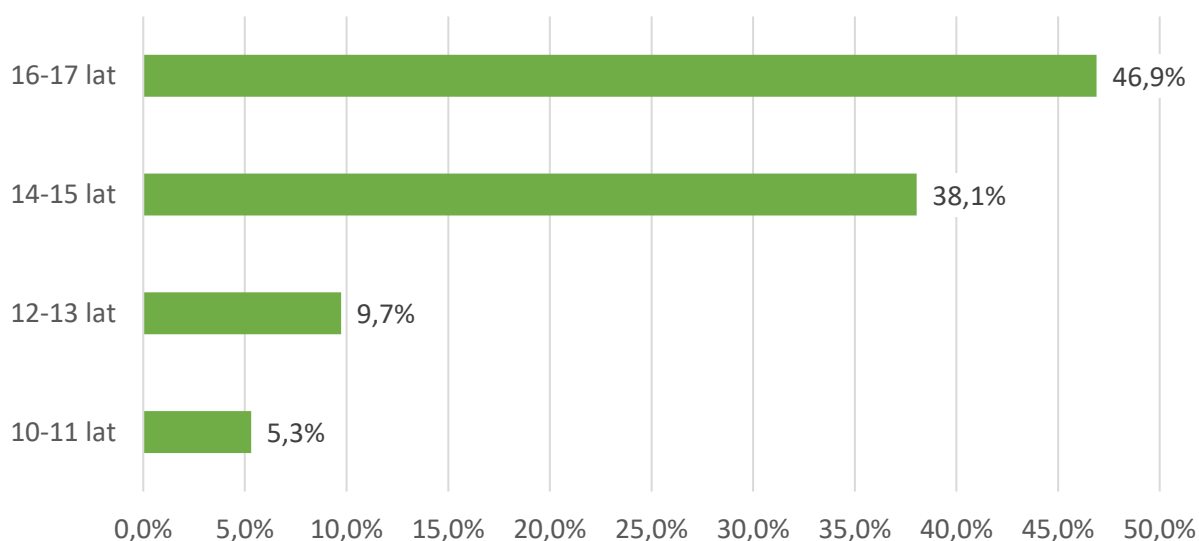
Struktura badanej próby

Uczniowie z gminy Łowo-Osada wypełnili 113 kwestionariuszy ankiet. Poniższy wykres przedstawia strukturę badanej próby ze względu na płeć. Możemy zauważyć, że w badaniu diagnozującym problemy społeczne przewagę liczebną mieli chłopcy – stanowili oni 63,7% ogółu, zaś dziewczynki wypełniły 36,3% kwestionariuszy.

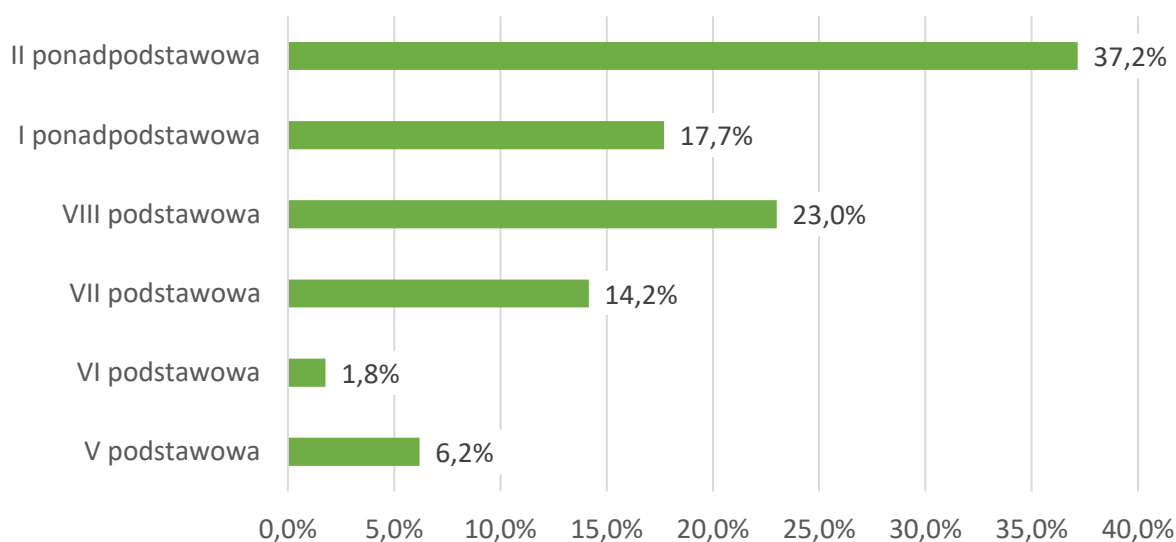
Wykres 35. Płeć: N=113

Wśród uczniów biorących udział w badaniu, najwięcej kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci mający 16-17 lat (46,9%), natomiast 38,1% stanowili uczniowie w wieku 14-15 lat. Pozostali ankietowani mieścili się w przedziale wiekowym 12-13 lat (9,7%) oraz 10-11 lat (5,3%).

Wykres 36. Wiek: N=113

Poniższy wykres prezentuje strukturę badanej próby w podziale na przynależność do danej klasy. 37,2% uczniów biorących udział w badaniu uczęszczało wówczas do II klasy ponadpodstawowej, a 23,0% – do klasy VIII. 17,7% ankiet wypełnili uczniowie z klasy I ponadpodstawowej, 14,2% z klasy VII, natomiast 6,2% badanych to uczniowie klas V. Najmniej ankiet wypełnili uczniowie z klasy VI (1,8%).

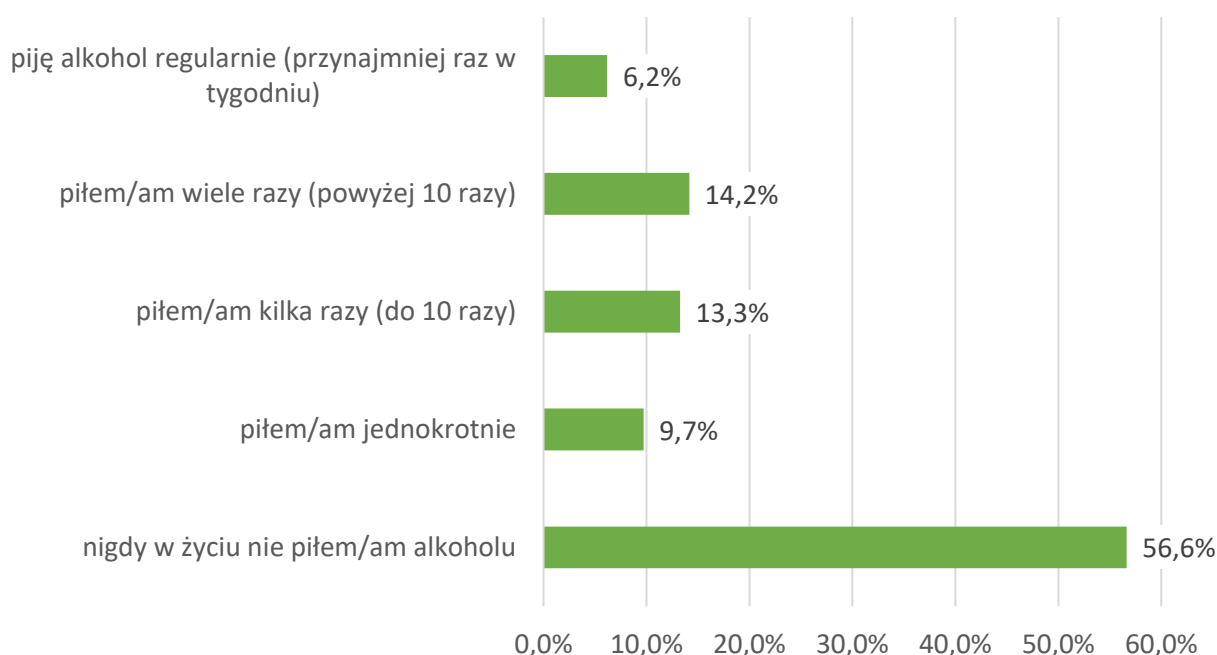
Wykres 37. Klasa: N=113

Problem alkoholowy

Jeden z analizowanych obszarów dotyczył spożywania alkoholu przez uczniów z gminy Łowo-Osada. Pierwsze z pytań zawartych w kwestionariuszu ankiety dotyczących tego obszaru tematycznego odnosiło się do częstotliwości spożywania go przez młodych mieszkańców Gminy. Zebrany materiał badawczy wskazuje, że kontakt z alkoholem miało 43,4% respondentów, wśród których 9,7% spożyło go jednokrotnie, a 13,3% miało z nim kontakt kilka razy (do 10 razy). Ponadto 14,2% zadeklarowało, iż sięgnęło po alkohol wiele razy (powyżej 10 razy), a 6,2% robi to regularnie (przynajmniej raz w tygodniu).

Wykres 38. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol? N=113

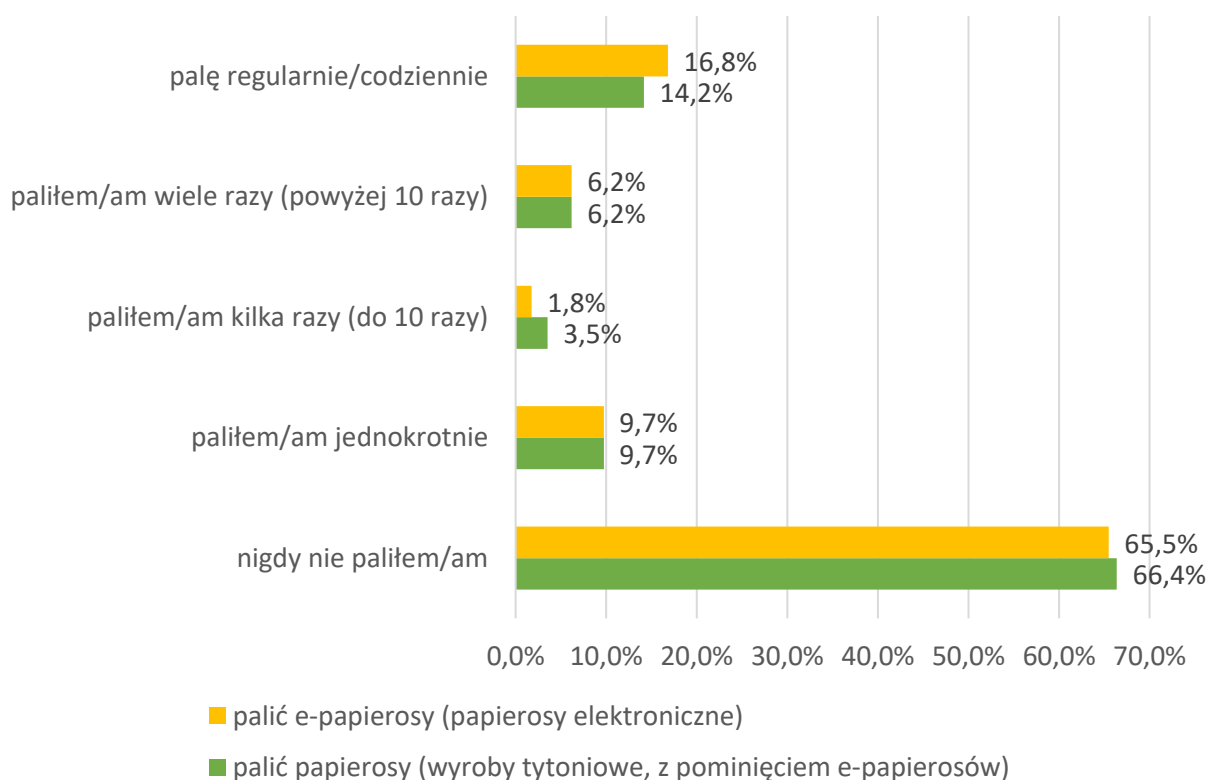
Kolejne pytanie zadane uczniom miało na celu oszacowanie częstotliwości spożywania przez nich alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni poprzedzających niniejsze badanie ankietowe. Jak wynika z udzielonych przez młodych mieszkańców Gminy odpowiedzi, kontakt z alkoholem w podanym okresie miało 27 uczniów będących po inicjacji alkoholowej (55,0%), w tym 15 sięgnęło po niego 1-2 razy (30,6%), 3 osoby – od 3 do 4 razy (6,1%), 1 uczeń zrobił to od 5 do 7 razy (2,0%), a 8 ankietowanych w podanym okresie zrobiło to więcej niż 7 razy (16,3%).

Tabela 18. Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni? N=49

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie piłem/am alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni	44,9%	22
1 – 2 razy	30,6%	15
3 – 4 razy	6,1%	3
5 – 7 razy	2,0%	1
więcej niż 7 razy	16,3%	8

Problem nikotynowy

W badaniu przeprowadzonym wśród uczniów z gminy Iłowo-Osada podjęto się także określenia skali i częstotliwości sięgania przez nich po wyroby nikotynowe. Z deklaracji młodych respondentów wynika, że kontakt z tradycyjnymi wyrobami tytoniowymi miał średnio co trzeci ankietowany (33,6%), wśród których 9,7% sięgnęło po nie jednokrotnie, 3,5% – kilka razy (do 10 razy), 6,2% – wiele razy (powyżej 10 razy), a 14,2% pali je regularnie/codziennie. W przypadku papierosów elektronicznych, kontakt z nimi miało nieco więcej, bo 34,5% respondentów, z czego 9,7% paliło je jednokrotnie, 1,8% – kilka razy (do 10 razy), 6,2% – wiele razy (powyżej 10 razy), a aż 16,8% używa ich regularnie/codziennie.

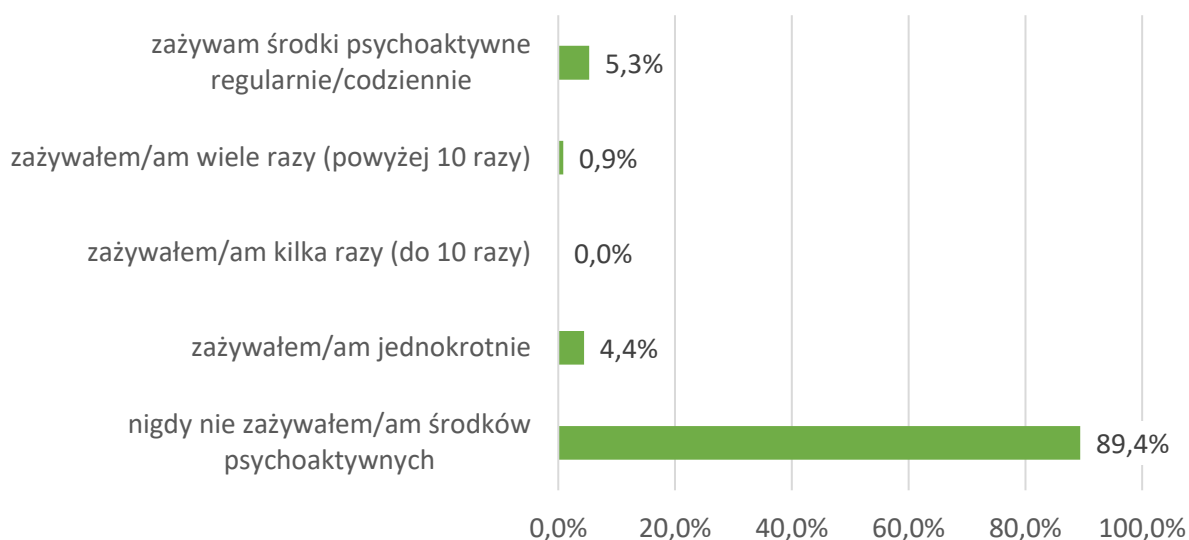
Wykres 39. Ile razy zdarzyło Ci się: N=113

Problem narkotykowy

Kolejny z analizowanych dotyczył powszechności zażywania narkotyków, dopalaczy oraz innych środków psychoaktywnych przez uczniów zamieszkujących Gminę. W celu określenia skali występowania tego problemu respondentów zapytano o to, ile razy w życiu zdarzyło im się sięgnąć po tego typu substancje. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, substancje psychoaktywne kiedykolwiek zażywało 10,6% ankietowanych, w tym 4,4% zrobiło to 1 raz, 0,9% – wiele razy (powyżej 10 razy), z kolei 5,3% sięga po tego typu substancje regularnie/codziennie.

Wykres 40. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=113

Badanych, którzy sięgnęli kiedykolwiek wcześniej po substancje psychoaktywne zapytano o to, jak często zażywali narkotyki, dopalacze lub leki w celu odurzenia w ciągu ostatnich 30 dni. 1 uczeń zaprzeczył, jakoby w ciągu ostatniego miesiąca miał styczność z tego typu substancjami, a kolejny respondent wskazał na częstotliwość od 3 do 4 razy (po 8,3%). 4 osoby zrobiły to 1-2 razy (33,3%), a 6 uczniów – więcej niż 7 razy (50,0%).

Tabela 19. Jak często zażywałeś/aś narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia w ciągu ostatnich 30 dni? N=12

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie zażywałem/am narkotyków/dopalaczy/leków w celu odurzenia w ciągu ostatnich 30 dni	8,3%	1
1 – 2 razy	33,3%	4
3 – 4 razy	8,3%	1
5 – 7 razy	0,0%	0
więcej niż 7 razy	50,0%	6

Ankietowanych zapytano także o to, po jakie konkretnie substancje sięgali badani. 8 osób wskazało na marihuanę (66,7%), 7 wyróżniło mefedron (58,3%), a 5 – amfetaminę (41,7%). Ponadto 4 odpowiedzi padły na leki w celu odurzenia (33,3%), 3 – na dopalacze (25,0%), z kolei 1 badany wskazał na inne, bliżej nieokreślone substancje (8,3%).

Tabela 20. Jakie były to substancje? N=12

Odpowiedź	%	Liczba odp.
marihuana	66,7%	8
mefedron	58,3%	7
amfetamina	41,7%	5
leki w celu odurzenia	33,3%	4
dopalacze	25,0%	3
inne	8,3%	1

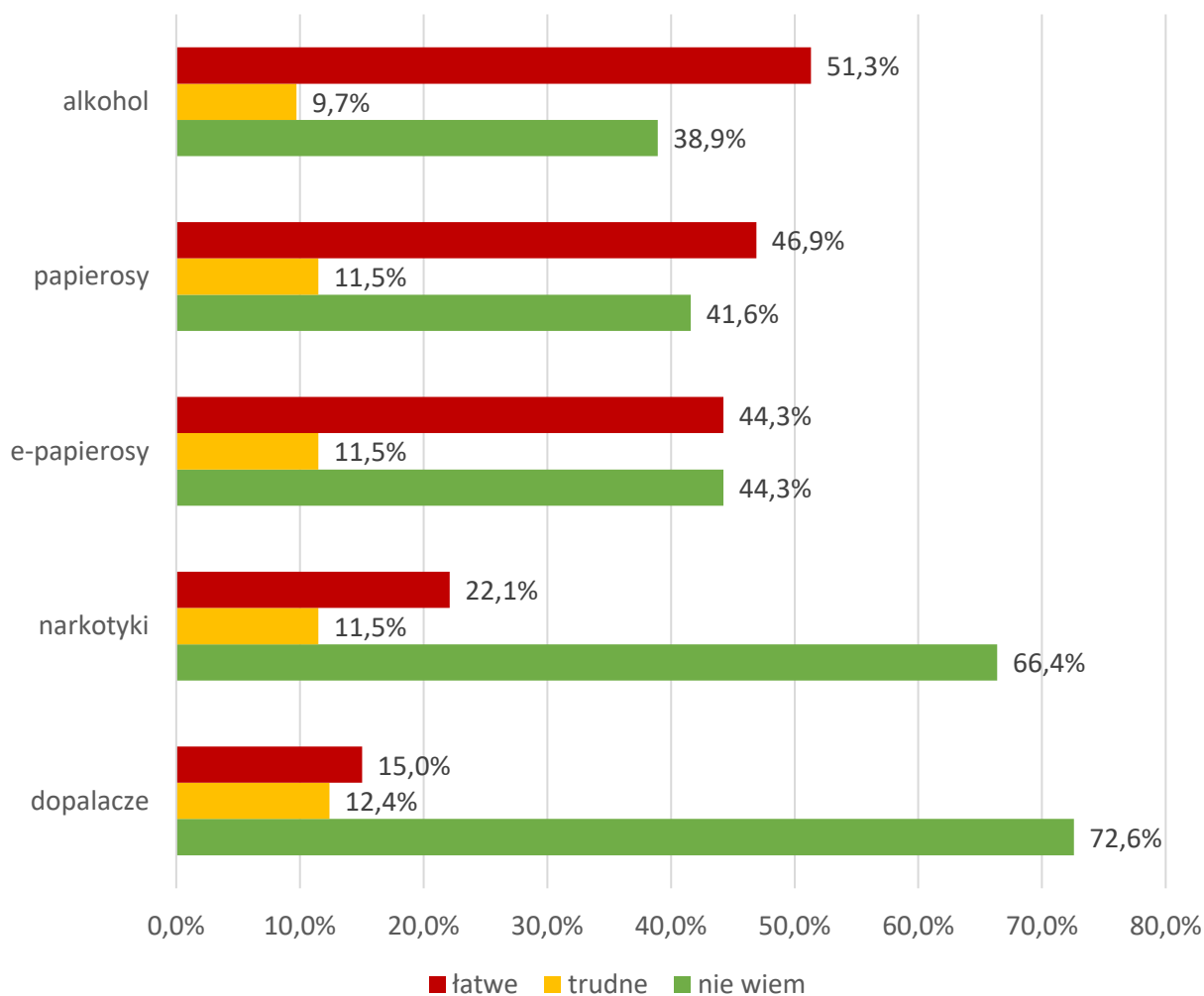
**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W następnej części badania uczniowie zostali poproszeni o ocenę dostępności narkotyków, dopalaczy, alkoholu, papierosów i e-papierosów w swojej miejscowości. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, największą dostępnością cechują się e-papierosy, które są łatwe do zdobycia dla średnio co piątego ucznia. Zebrany materiał badawczy wykazał, że:

- alkohol jest łatwy do zdobycia dla 51,3% badanych, a trudny dla 9,7%,
- papierosy są łatwe do zdobycia dla 46,9% respondentów, a trudne dla 11,5%,
- e-papierosy są łatwe do zdobycia dla 44,3% młodych mieszkańców, a trudne dla 11,5%,
- narkotyki są łatwe do zdobycia dla 22,1% ankietowanych, a trudne dla 11,5%,
- dopalacze są łatwe do zdobycia dla 15,0% uczniów, a trudne dla 12,4%.

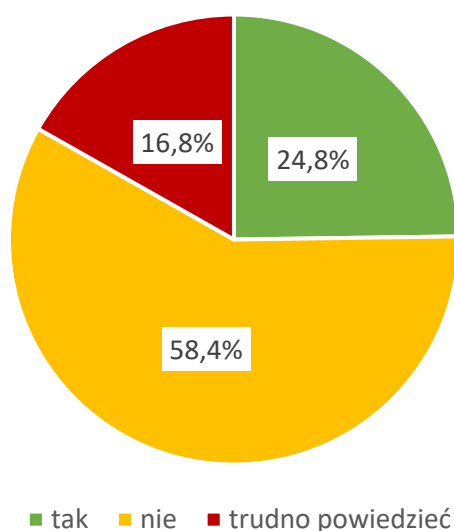

Wykres 41. Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki, dopalacze, alkohol, papierosy, e-papierosy w swojej miejscowości byłoby to: N=113

Problem przemocy

W kolejnej części raportu z badania ankietowego oszacowana została skala problemu przemocy wśród uczniów zamieszkujących gminę Iłowo-Osada. Zbadaniu poddane zostały kwestie związane zarówno z przemocą domową, jak i rówieśniczą oraz przemocą w Internecie, czyli cyberprzemocą. Odpowiedzi respondentów na pierwsze pytanie wskazują, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie, 24,8% młodych mieszkańców Gminy doświadczyło tego problemu, z kolei 16,8% udzieliło odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

Wykres 42. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy? N=113

Podczas badania diagnozującego problem przemocy określono również, jakie osoby stosowały przemoc wobec uczniów dotkniętych tym problemem. Z deklaracji młodych respondentów wynika, że najczęściej doświadczali oni przemocy ze strony uczniów ze swojej szkoły (11 osób, tj. 47,8%) oraz nieznajomych osób (10 osób, tj. 43,5%). Ponadto 7 respondentów wymieniło kolegów/koleżanki spoza szkoły (30,4%), 4 badanych wskazało na tatę (17,4%) a po 3 odpowiedzi padły na mamę, dalszych członków rodziny oraz inne osoby, wśród których wymieniono *nauczyciela*, jak również odnotowano pojedynczą odpowiedź, w której respondent wskazał samego siebie (po 13,0%). Najrzadziej wskazywano na rodzeństwo (2 osoby, tj. 8,7%). 5 osób nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Tabela 21. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? N=23

Odpowiedź	%	Liczba odp.
uczniowie ze szkoły	47,8%	11
nieznajoma osoba	43,5%	10
koledzy/koleżanki spoza szkoły	30,4%	7
tata	17,4%	4
mama	13,0%	3
dalsi członkowie rodziny	13,0%	3
inne osoby	13,0%	3
rodzeństwo	8,7%	2

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W celu zidentyfikowania charakteru doświadczanej przez uczniów przemocy zostali oni poproszeni o wskazanie formy zachowań przemocowych jakich doświadczyli. Najczęściej wskazywano na przemoc psychiczną (17 osób, tj. 70,8%) oraz seksualną (9 osób, tj. 37,5%). Ponadto 4 uczniów doświadczyło przemocy fizycznej (16,7%), a 2 odpowiedzi padły na zaniedbanie (8,3%). 4 osoby nie udzieliły odpowiedzi na to pytanie.

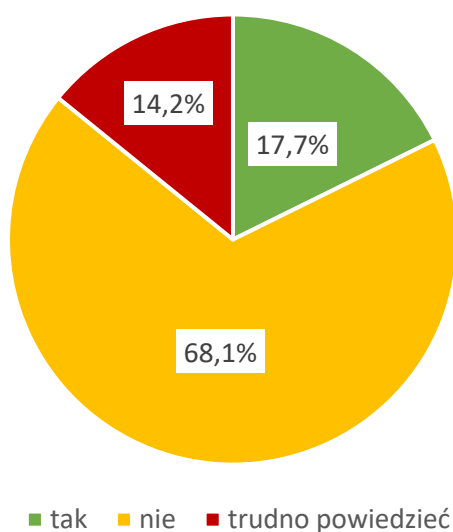
Tabela 22. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś? N=24

Odpowiedź	%	Liczba odp.
ktoś mnie przezywał, groził mi, upokarzał, straszył, wyśmiewał itp.	70,8%	17
ktoś mnie dotykał w miejsca, w które sobie tego nie życzyłem/am, ktoś mówił o moim ciele w sposób, który mnie zawstydzał itp.	37,5%	9
ktoś mnie bił, kopał, szarpał, dusił, popychał, spoliczkował itp.	16,7%	4
nie miałem/am zapewnionej opieki, kiedy byłem/am chory/a, wsparcia i pomocy od rodziców/opiekunów, kiedy miałem/am problemy, dostawałem/am zbyt mało jedzenia, dlatego przez dłuższy czas byłem/am głodny/a itp.	8,3%	2

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W następnej kolejności uczniowie zostali zapytani również o to, czy im samym zdarzyło się w ciągu ostatnich 12 miesięcy zastosować przemoc wobec innych osób. Do takiego zachowania przyznało się 17,7% uczniów, z kolei 14,2% udzieliło odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

Wykres 43. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby? N=113

Badani uczniowie w dalszej kolejności zostali poproszeni o określenie rodzaju przemocy, jaką zastosowali. Z odpowiedzi respondentów wynika, że przemoc psychiczną zastosowało 14 uczniów (70,0%), fizyczną – 10 osób (50,0%), z kolei na przemoc seksualną wskazało 6 ankietowanych (30,0%). 1 osoba nie udzieliła odpowiedzi na to pytanie.

Tabela 23. Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś? N=20

Odpowiedź	%	Liczba odp.
przeżywałem/am kogoś, groziłem/am komuś, upokarzałem/am kogoś, straszyłem/am, wyśmiewałem/am itp.	70,0%	14
biłem/am kogoś, kopałem/am, szarpałem/am, dusiłem/am, popychałem/am, spoliczkowałem/am itp.	50,0%	10
dotykałem/am kogoś w miejsca, w które ta osoba tego sobie nie życzyła, mówiłem/am o czymś ciele w sposób, który go zawstydział itp.	30,0%	6

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W dalszej kolejności analizie poddane zostały odpowiedzi uczniów na pytanie o to, wobec kogo zdarzyło im się stosować przemoc. Najwięcej wskazań padło na kolegów/koleżanek spoza szkoły (10 osób, tj. 50,0%), rodzeństwo (9 osób, tj. 45,0%) oraz uczniów ze szkoły (8 osób, tj. 40,0%). Ponadto 7 uczniów wyróżniło nieznaną osobę (35,0%), 6 – rodziców (30,0%), a 5 – inne osoby, wśród których wymieniono przyjaciela oraz jak również odnotowano pojedynczą odpowiedź, w której respondent wskazał samego siebie (25,0%). Ponadto 2 uczestników badania stosowało przemoc wobec dalszych członków rodziny (10,0%).

Tabela 24. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc? N=20

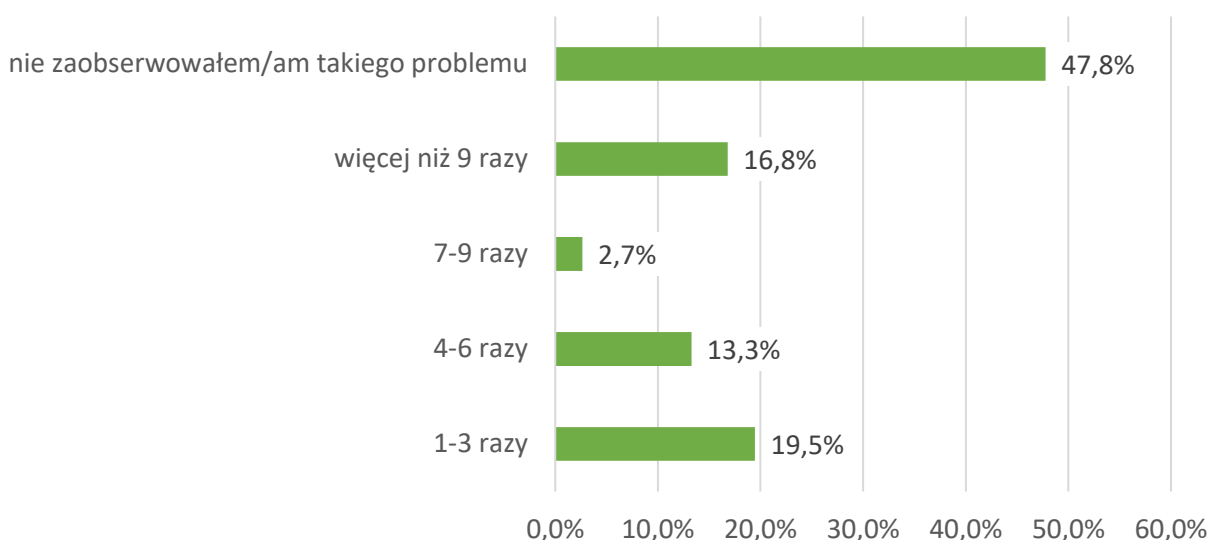
Odpowiedź	%	Liczba odp.
kolegów/koleżanek spoza szkoły	50,0%	10
rodzeństwa	45,0%	9
uczniów ze szkoły	40,0%	8
nieznajomych osób	35,0%	7
rodziców	30,0%	6
innych osób	25,0%	5
dalszych członków rodziny	10,0%	2

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

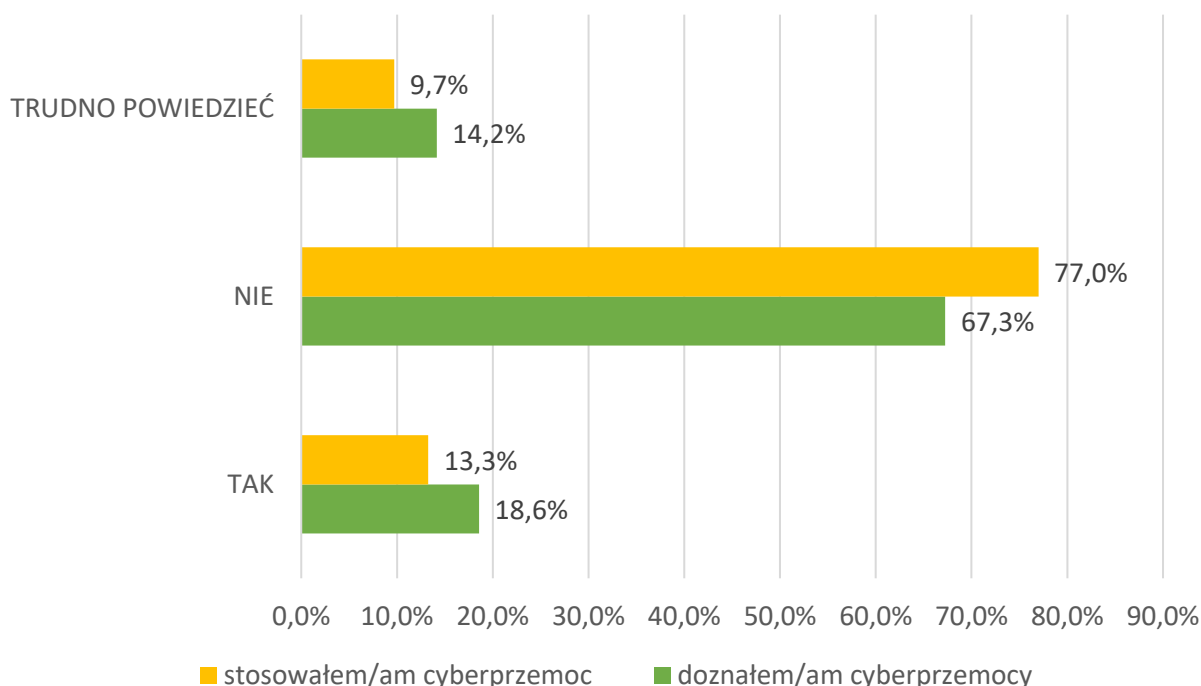
W kolejnym pytaniu poproszono uczniów o określenie, czy w ich szkole dochodzi do sytuacji przemocowych między uczniami oraz o określenie częstotliwości występowania tego problemu. 47,8% respondentów nie zaobserwowało zachowań przemocowych w szkole, do której uczęszczają. Obecność przemocy w swojej szkole potwierdził natomiast odsetek 52,3% respondentów, w tym 19,5% spośród nich stwierdziło, że miało to miejsce 1-3 razy, 13,3% uważa, że w ciągu ostatniego roku szkolnego zdarzyło się do od 4 do 6 razy, 2,7% – od 7 do 9 razy, z kolei 16,8% uczniów wskazało na częstotliwość więcej niż 9 razy.

Wykres 44. Jak często w ciągu ostatniego roku szkolnego obserwowałeś/aś problem przemocy między uczniami w swojej szkole? N=113

Ostatnie pytanie w zakresie problemu przemocy w Internecie dotyczyło skali doznawania oraz stosowania cyberprzemocy w stosunku do innych użytkowników Internetu. Jak wynika z odpowiedzi udzielonych przez młodych respondentów, tego problemu doświadczył odsetek 18,6% z nich, natomiast przemoc w Internecie zastosowało 13,3% ankietowanych. Znaczna część badanych miała również problem z określeniem, czy kiedykolwiek miała styczność z tym zjawiskiem, gdyż na odpowiedź „trudno powiedzieć” padło 9,7% odpowiedzi w przypadku stosowania cyberprzemocy i 14,2% w zakresie doświadczenia jej.

Wykres 45. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznawałeś/aś oraz stosowałeś/aś cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)? N=113

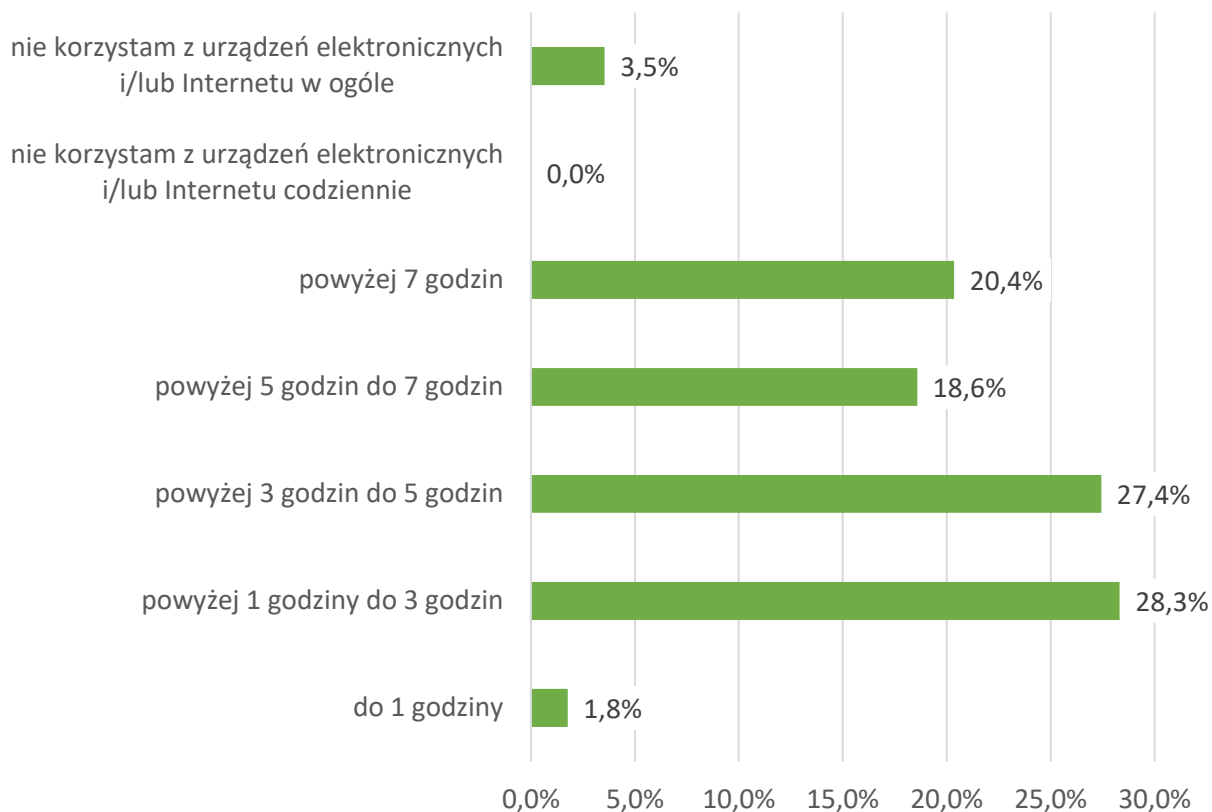

Korzystanie z urządzeń elektronicznych

Kolejny obszar tematyczny badania miał na celu zweryfikowanie, jak często uczniowie z gminy Iłowo-Osada korzystają z urządzeń elektronicznych. Pierwsze pytanie odnosiło się do tego, czy młodzi mieszkańcy korzystają z tego typu urządzeń oraz Internetu. Jak wynika z odpowiedzi młodych mieszkańców Gminy, część z nich poświęca na korzystanie z urządzeń elektronicznych i Internetu duże ilości czasu w ciągu dnia, gdyż 18,6% odpowiedzi padło na przedział od 5 do 7 godzin dziennie, a 20,4% – powyżej 7 godzin. Dodatkowo, 27,4% uczniów zadeklarowało, iż korzysta z nich pomiędzy 3 a 5 godzinami, a 28,3% – powyżej 1 godziny do 3 godzin dziennie z urządzeń. Zaledwie 1,8% ankietowanych poświęca na korzystanie z urządzeń do 1 godziny dziennie. Ponadto, 3,5% uczniów nie korzysta z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu w ogóle.

Wykres 46. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu? N=113

W ostatnim pytaniu bloku tematycznego dotyczącego korzystania z urządzeń elektronicznych, uczniowie zostali zapytani o to, czy zdarzyło im się kłamać w celu ukrycia prawdziwej ilości czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu, np. przed rodzicami. Takie zachowanie potwierdziło 33 badanych (30,5%), w tym 8 uczniów stwierdziło, że zdarza im się to bardzo często (7,4%) 5 respondentom – często (4,6%), 13 osobom – czasami (12,0%), natomiast 7 badanych skłamało w tej sprawie jeden raz (6,5%). 1 osoba nie udzieliła odpowiedzi na to pytanie.

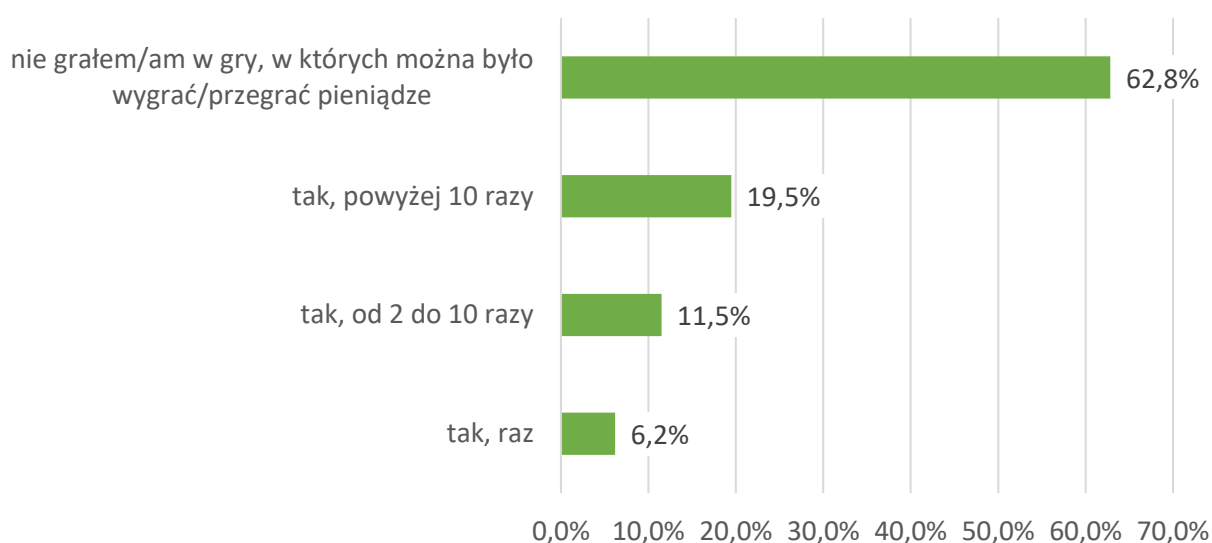
Tabela 25. Czy zdarza Ci się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu np. przed rodzicami? N=108

Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak, bardzo często	7,4%	8
tak, często	4,6%	5
tak, czasami	12,0%	13
tak, jednokrotnie	6,5%	7
nie	69,4%	75

Uczestnictwo w grach hazardowych

W celu określenia skali i zasięgu problemu grania w gry na pieniądze przez uczniów, respondentom zadano pytanie o to, czy zdarzyło im się uprawiać hazard w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie. Zebrany materiał badawczy wykazał, że w omawianym okresie podejmowało się tego 37,2% badanych. Wśród tych osób 6,2% grało w nie 1 raz, 11,5% robiło to 2-10 razy, a 19,5% – powyżej 10 razy.

Wykres 47. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grałeś/aś w gry, w których można było wygrać/przegrać pieniądze (np. zdraпки, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=113

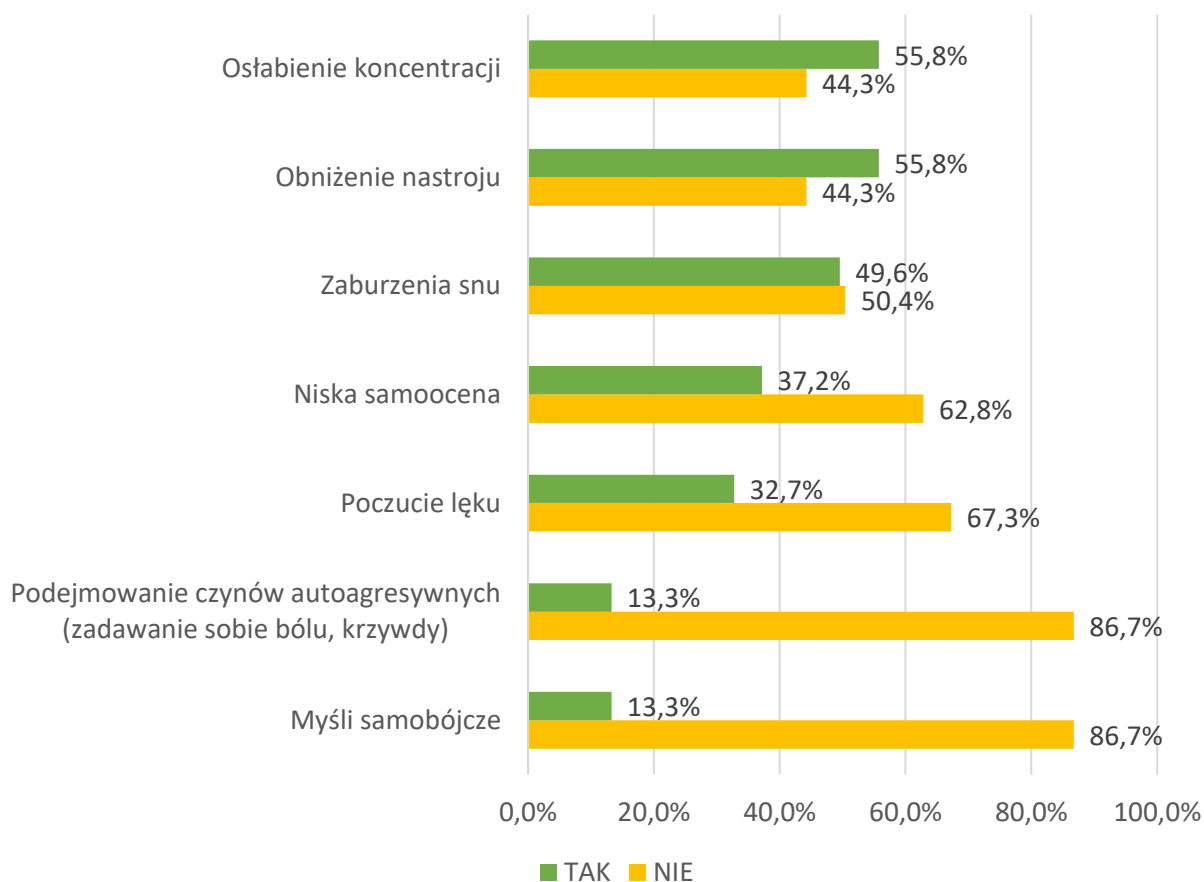

Zdrowie psychiczne

W przedostatniej części badania przeprowadzonego wśród młodych mieszkańców gminy Iłowo-Osada, zostali oni poproszeni o subiektywną ocenę swojego stanu zdrowia psychicznego. Pytanie skierowane do uczniów miało na celu identyfikację problemów zdrowia psychicznego i negatywnych stanów, jakich doświadczyli w okresie 12 miesięcy poprzedzających badanie, które utrzymywały się u nich przynajmniej przez 2 tygodnie. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, po 55,8% respondentów w tym okresie miało osłabioną koncentrację lub obniżony nastrój, 49,6% badanych doświadczyło zaburzeń snu, 37,2% wskazało na niską samoocenę, a 32,7% odczuwało lęk. Niepokojący jest fakt, że wśród dzieci i młodzieży z terenu Gminy występują również myśli samobójcze oraz czyny autoagresywne (po 13,3%).

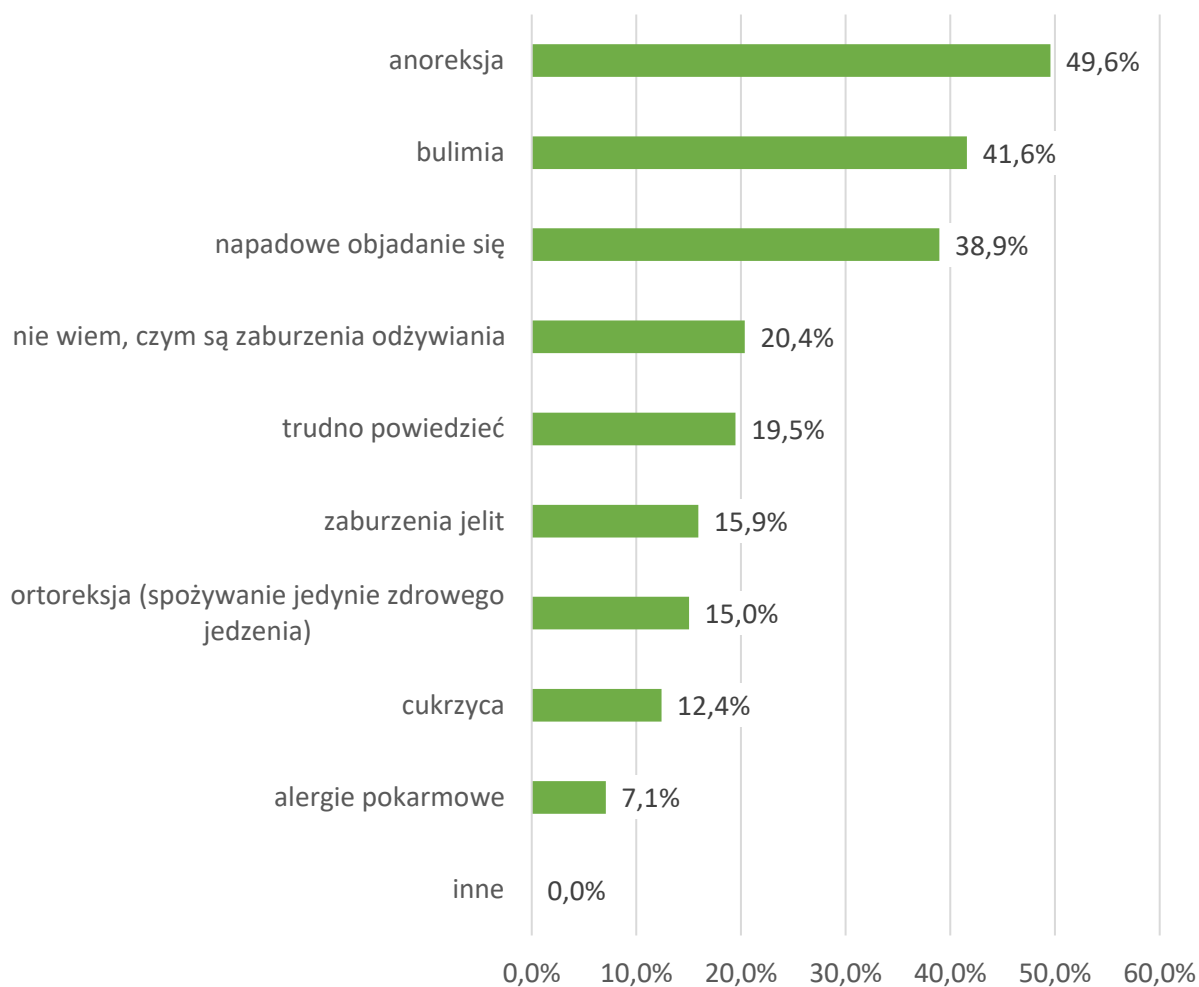
Wykres 48. Czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u Ciebie takie stany jak (przynajmniej przez 2 tygodnie): N=113

Zaburzenia odżywiania

Ostatnia część badania przeprowadzonego wśród uczniów z gminy Łowo-Osada dotyczyła zaburzeń odżywiania, z którymi zmagają się coraz więcej młodych osób. W pytaniu uczniowie mieli wskazać, które spośród wskazanych w kafeterii odpowiedzi ich zdaniem są zaburzeniami odżywiania. 49,6% ankietowanych wskazało na anoreksję, 41,6% uczniów zaznaczyło bulimię, 38,9% — napadowe objadanie się, a w opinii 15,0% respondentów można do nich zaliczyć ortoreksję. 20,4% uczestników badania nie wie, czym są zaburzenia odżywiania, a 19,5% ankietowanych miało trudności w odpowiedzi na zadane pytanie. Należy zaznaczyć, iż część ankietowanych błędnie wskazała na zaburzenia jelit (15,9%), cukrzycę (12,4%) oraz alergie pokarmowe (7,1%).

Wykres 49. Które z poniższych odpowiedzi Twoim zdaniem można zaliczyć do zaburzeń odżywiania? N=113

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Sytuacja społeczna gminy Łowo-Osada

W oparciu o dane udostępnione przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łowie-Osadzie, Główny Urząd Statystyczny, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz inne podmioty, dokonano szczegółowej diagnozy sytuacji społecznej. Analizy te obejmują opis kluczowych problemów, ich zasięg oraz ocenę dotychczas podejmowanych działań interwencyjnych w odniesieniu do poszczególnych obszarów wskazanych w Strategii.

Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wspieranie rodzin mających trudności w pełnieniu obowiązków opiekuńczo-wychowawczych polega na realizacji zaplanowanych działań, których celem jest przywrócenie im zdolności do samodzielnego radzenia sobie z wyzwaniami. Działania te są realizowane za zgodą rodziny oraz z jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zarówno zasoby własne, jak i dostępne zewnętrzne formy wsparcia. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka (w tym pomocy finansowej).

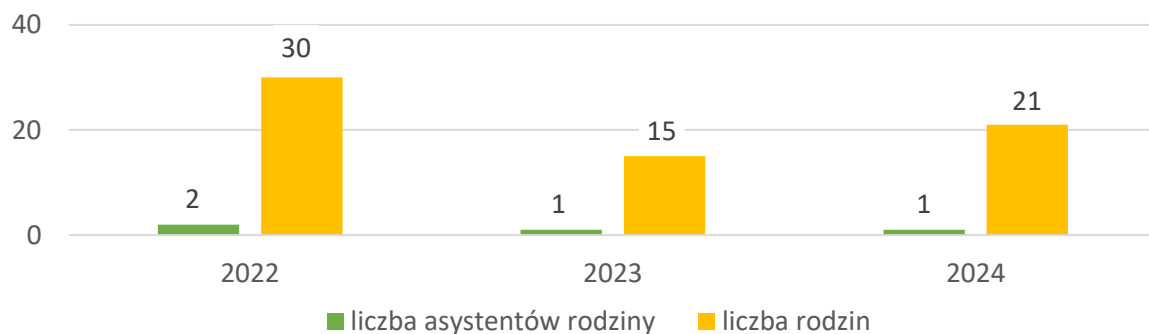
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łowie-Osadzie pełni kluczową rolę w zakresie wspierania rodzin z Gminy, które borykają się z trudnościami życiowymi. Jednostka ta prowadzi działania mające na celu zaspokojenie podstawowych potrzeb rodzin oraz zapewnienie im warunków umożliwiających życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. W dalszej części dokumentu przedstawione zostały dane dotyczące

liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łowie-Osadzie realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 49 z późn. zm.), która kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została **instytucja asystenta rodziny**, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym. Rolę asystenta rodziny pełni pracownik socjalny.

W 2024 roku w GOPS w Łowie-Osadzie zatrudniony był 1 asystent rodziny, który w ramach realizacji ustawowego zadania prowadził pracę z 21 rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W omawianym okresie zauważalne były wahania liczby rodzin korzystających z tej formy pomocy (od 30 w 2022 roku, przez 15 w 2023 roku, do 21 w 2024 roku), z kolei liczba zatrudnionych w GOPS asystentów rodziny uległa niewielkiemu spadkowi (z 2 w roku bazowym do 1 w latach 2023-2024).

Wykres 50. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2022-2024

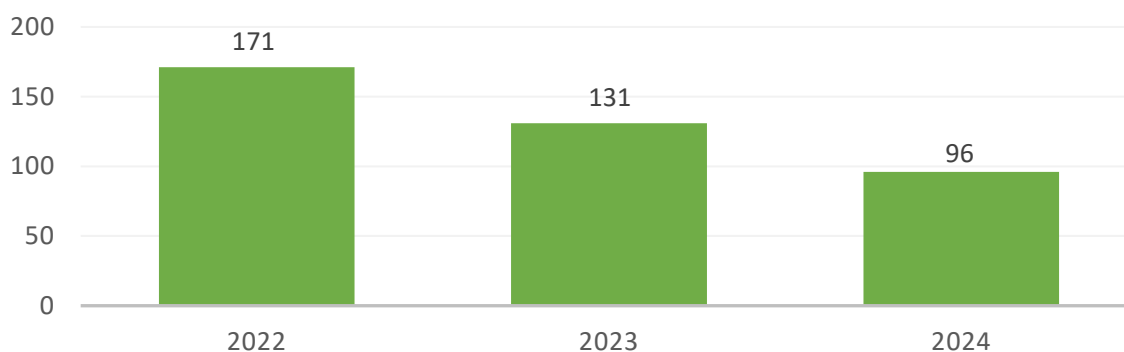
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2024

W roku 2024, jak i w dwóch latach poprzednich w gminie Łowo-Osada **nie było rodzin wspierających**, to znaczy takich, które mają za zadanie pomóc rodzinie w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych (zakres działania obejmuje udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce racjonalnego gospodarowania budżetem rodzinnym oraz prowadzenia gospodarstwa domowego).

Na kolejnym wykresie zaprezentowana została średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2022-2024. Można zauważyć, że ze świadczeń tych w 2022 roku korzystało 171 rodzin, w roku 2023 – 131, z kolei w 2024 roku – 96 rodzin. W omawianym okresie dostrzegalny jest zatem systematyczny spadek średniomiesięcznej liczby rodzin korzystających z tego typu świadczeń, co ma związek ze spadkiem wskaźnika przyrostu naturalnego na przestrzeni ostatnich lat, ale również niezmieniającym się w ostatnich latach poziomem kryterium dochodowego.

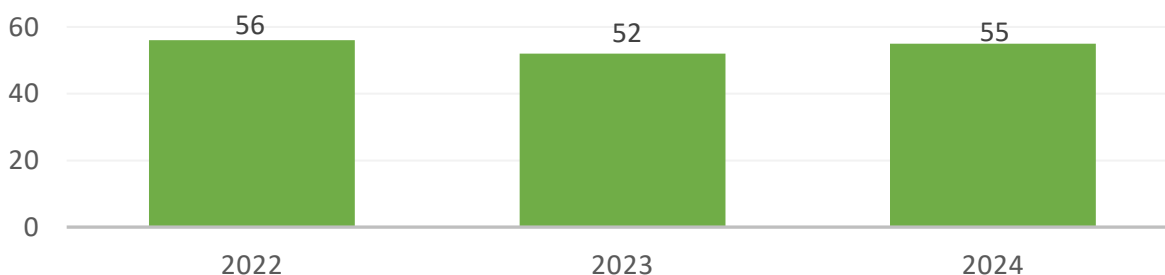
Wykres 51. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

W przypadku, gdy jeden z rodziców uchyla się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. Bazując na przedstawionych poniżej danych można dostrzec, że liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego w omawianym okresie ulegała niewielkim wahaniom: w 2022 roku było to 56 osób, w 2023 roku – 52, natomiast w 2024 roku – 55 mieszkańców Gminy.

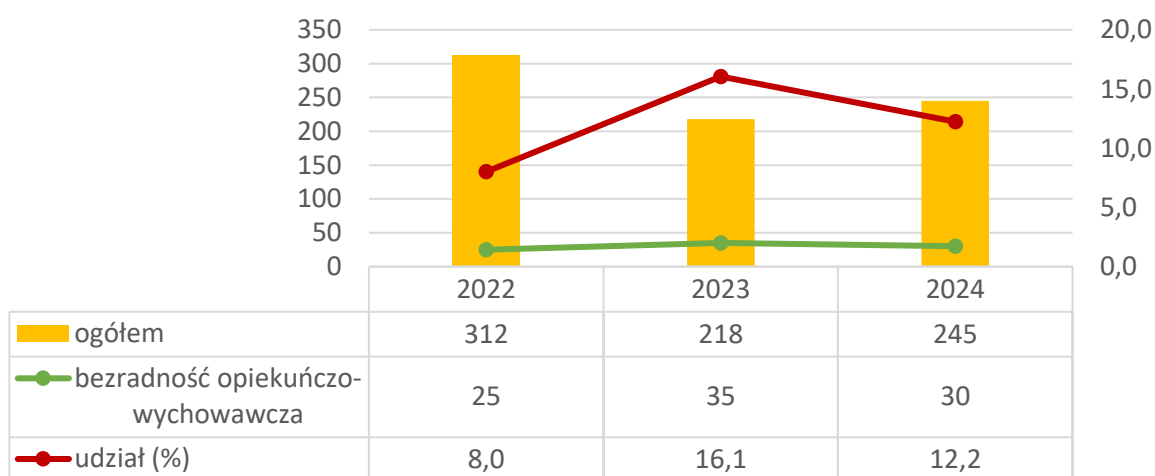
Wykres 52. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

Na przestrzeni analizowanych lat liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego ulegała wahaniom: w roku bazowym było to 25 rodzin, w 2023 roku – 35, z kolei w ostatnim roku sprawozdawczym – 30. Podobne tendencje widoczne są w przypadku ich udziału w ogólnej liczbie rodzin będących beneficjentami GOPS: w 2022 było to 8,0%, w 2023 roku – 16,1%, z kolei w ostatnim roku poddanym analizie – 12,2%. Szczegółowe dane przedstawiono na kolejnym wykresie.

Wykres 53. Rodziny, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2022-2024 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminy obowiązek współfinansowania kosztów pobytu dzieci w pieczy zastępczej. W 2022 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej poniósł wydatki związane z odpłatnością za pobyt dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej na kwotę 516 033 zł, w 2023 roku – 718 422 zł, natomiast w 2024 roku było to 721 733 zł, w związku z czym w omawianym okresie odnotowano wzrost wartości o 39,9%.

Tabela 26. Kwota odpłatności za pobyt dzieci z terenu gminy Iłowo-Osada w pieczy zastępczej w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
kwota odpłatności (w złotych)	516 033	718 422	721 733

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 i 2024 rok

Jednym z elementów polityki prorodzinnej na terenie Gminy jest **Karta Dużej Rodziny**. Jej głównym celem jest promowanie modelu rodziny wielodzietnej, a także wzmocnienie szans rozwojowych dzieci wychowujących się w rodzinach wielodzietnych dzięki oferowanym ulgom oraz zniżkom przez podmioty publiczne i prywatne, które podpisały umowy z Ministerstwem Rodziny i Polityki Społecznej. Karta przysługuje rodzicom oraz małżonkom rodziców, którzy mają lub mieli na utrzymaniu łącznie nie mniej niż troje dzieci. W 2022 roku w gminie Łowoszyce wydatkowano 1 845 zł na obsługę KDR, w 2023 roku – 1 870 zł, natomiast w ostatnim roku sprawozdawczym było to 743 zł¹¹.

Istotnym zasobem Gminy w obszarze wsparcia dzieci i młodzieży są **placówki wsparcia dziennego** – Gminna Świetlica Socjoterapeutyczna w Łowoszycach oraz Świetlica Środowiskowa w Pruskach, funkcjonujące przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej. Placówki te pełnią ważną funkcję opiekuńczą, wychowawczą oraz profilaktyczną. Świetlice zapewniają uczestnikom bezpieczną przestrzeń do spędzania czasu wolnego, sprzyjają rozwojowi społecznemu i emocjonalnemu, a także wspierają integrację rówieśniczą. Realizowane działania obejmują m.in. zajęcia edukacyjne i rekreacyjne, wsparcie w codziennym funkcjonowaniu, organizację wydarzeń okolicznościowych oraz inicjatywy wzmacniające relacje społeczne. Ich działalność ma istotne znaczenie dla budowania lokalnego systemu wsparcia oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży.

Wsparcie osób z niepełnosprawnością

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

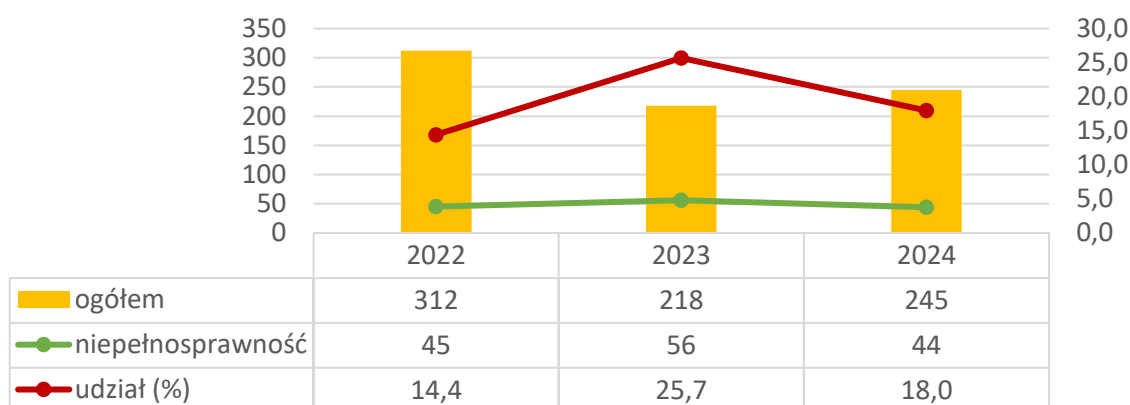
Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, niepełnosprawność oznacza *trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy*. Osoby z niepełnosprawnościami można klasyfikować na podstawie różnych kryteriów, takich jak typ schorzenia, moment wystąpienia ograniczeń w życiu oraz stopnia niepełnosprawności. Należy jednak zaznaczyć, że jest to grupa niezwykle

¹¹ Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łowoszycach za rok 2022, 2023 i 2024

zróżnicowana, co sprawia, że wszelkie działania wspierające powinny być dostosowane do indywidualnych potrzeb wynikających z konkretnych trudności i ograniczeń zdrowotnych.

W 2024 roku ze wsparcia GOPS w Iłowie-Osadle z powodu niepełnosprawności korzystały 44 rodziny, co stanowiło 18,0% wszystkich rodzin objętych wsparciem Ośrodka. Z prezentowanych danych wynika, że na przestrzeni lat 2022-2024 liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu niepełnosprawności ulegała wahaniom od 45 w roku bazowym, przez 56 w roku kolejnym, do 44 w ostatnim roku sprawozdawczym. W przypadku ich udziału w ogólnej liczbie rodzin będących beneficjentami GOPS, również dostrzegalne są podobne tendencje – najwyższą wartość odnotowano w 2023 roku, kształtującą się na poziomie 25,7%. Szczegółowe dane przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 54. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2022-2024 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Kolejna tabela przedstawia dane dotyczące przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla dziecka z niepełnosprawnością na przestrzeni lat 2022-2024. W omawianym okresie liczba przyznanych świadczeń uległa spadkowi z 530 w roku bazowym do 427 w 2024 roku. Analogiczne tendencje dostrzegalne są w przypadku kwoty świadczeń. Szczegółowe dane przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 27. Zasiłek pielęgnacyjny dla dziecka z niepełnosprawnością na przestrzeni lat 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba świadczeń	530	511	427
kwota świadczeń (zł)	114 395,00	110 294,00	92 164,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

W latach 2022-2024 liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby z niepełnosprawnością w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności uległy spadkowi. W 2022 roku przyznano 848 świadczeń na kwotę 183 032,00 zł, z kolei w latach 2023-2024 było to po 806 świadczeń, a kwota wynosiła odpowiednio 173 967,00 zł i 169 866,00 zł.

Tabela 28. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby z niepełnosprawnością w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba świadczeń	848	806	806
kwota świadczeń (zł)	183 032,00	173 967,00	169 866,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

W 2024 roku przyznano 478 świadczeń dla osób z niepełnosprawnością powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia, a kwota świadczeń kształtowała się na poziomie 103 172,00 zł. Na przestrzeni lat dostrzegalny jest spadek liczby omawianych świadczeń z 541 do 478. Podobne tendencje dostrzegalne są w przypadku kwoty omawianych świadczeń. Szczegółowe dane przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 29. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby z niepełnosprawnością w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba świadczeń	541	484	478
kwota świadczeń (zł)	116 769,00	104 467,00	103 172,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

Zadaniem gmin, które jest realizowane przez ośrodki pomocy społecznej jest również świadczenie **usług opiekuńczych** osobom chorym, samotnym oraz osobom z niepełnosprawnościami. Zakres usług obejmuje pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną i pielęgnacyjną oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. W latach 2022-2024 z tej formy pomocy corocznie korzystało 16 mieszkańców Gminy¹².

Dla osób wymagających szczególnego wsparcia świadczone są **specjalistyczne usługi opiekuńcze**, które są dostosowane do potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności i są realizowane przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. W latach poddanych analizie ze specjalistycznych usług opiekuńczych nie skorzystała żadna osoba zamieszkująca teren gminy Iłowo-Osada¹³.

Gmina od 2023 roku realizuje **program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”**, którego celem jest zwiększenie samodzielności oraz poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami. Program zapewnia wsparcie w codziennym funkcjonowaniu, w tym pomoc w wykonywaniu podstawowych czynności życiowych, uczestnictwie w życiu społecznym, kulturalnym czy zawodowym. Dzięki zaangażowaniu Gminy możliwe jest dostosowanie zakresu usług do indywidualnych potrzeb mieszkańców, co przyczynia się do ich większej niezależności i integracji społecznej. Realizacja tego działania stanowi istotny element lokalnej polityki społecznej, ukierunkowanej na wyrównywanie szans oraz wspieranie osób wymagających szczególnej opieki.

¹² Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 r.

¹³ tamże

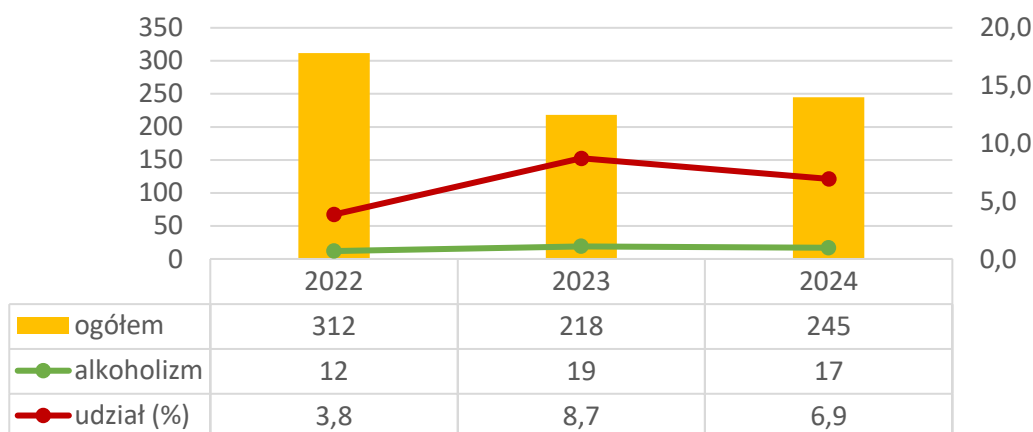
Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Trzecim wskaźnikiem choroby są zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny¹⁴.

Liczba rodzin korzystających ze wsparcia GOPS w Łowie-Osadzie z powodu alkoholizmu kształtuje się na niskim poziomie: w roku bazowym było to 12 rodzin (3,8%), w 2023 roku – 19 (8,7%), natomiast w ostatnim roku sprawozdawczym 17 rodzin z terenu Gminy korzystało z pomocy Ośrodka z tego powodu (6,9%). Należy podkreślić, że jedynie w 2024 roku pomocy społecznej z powodu narkomanii udzielono 1 rodzinie. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia kolejny wykres.

Wykres 55. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2022-2024 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają działania podejmowane przez **Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**, w ramach przysługujących jej uprawnień. W 2024 roku GKRPA liczyła 5 członków.

¹⁴ Kinney J., Leaton G., Zrozumieć alkohol, Warszawa 1996 r.

W analizowanym czasie liczba osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy uległa niewielkiemu spadkowi z 31 osób w roku bazowym do 29 w ostatnim roku sprawozdawczym. Wahania dostrzegalne są w przypadku liczby przeprowadzonych rozmów z członkami rodzin osób uzależnionych – w roku bazowym było to 12 mieszkańców Gminy, w 2023 roku – 18, natomiast w 2024 roku przeprowadzono rozmowy z 15 członkami rodzin osób z problemem alkoholowym. W omawianym okresie odnotowano również przypadki skierowania do sądu wniosku o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego: w latach 2022-2023 było to po 2 mieszkańców Gminy, z kolei w ostatnim roku poddanym analizie nie odnotowano takich przypadków.

Tabela 30. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wobec osób uzależnionych w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy	31	30	29
liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy	12	18	15
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	2	2	0

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok

W omawianym okresie na terenie gminy Iłowo-Osada funkcjonował Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych i współuzależnionych, finansowany ze środków pochodzących z koncesji przyznawanych na sprzedaż napojów alkoholowych (tzw. korkowe). Jego podstawową funkcją jest udzielanie konsultacji i poradnictwa dla osób zmagających się z problemem uzależnień, informowanie o szkodliwości substancji psychoaktywnych, możliwych sposobach leczenia, motywowanie do podjęcia terapii, a także pomoc osobom uwięzonym w problem przemocy domowej.

W 2024 roku w PIK udzielono porad 23 osobom z problemem alkoholowym, 9 dorosłym członkom rodziny osoby z problemem alkoholowym, 1 osobie doznającej przemocy domowej, 7 osobom wykazującym zachowania przemocowe oraz 3 mieszkańcom Gminy z problemem narkotykowym. Na przestrzeni analizowanych lat największą grupę korzystającą z poradnictwa PIK stanowiły osoby z problemem alkoholowym, których liczba w omawianym okresie utrzymywała się na zbliżonym poziomie. Niewielki spadek

dostrzegalny jest w przypadku dorosłych członków rodzin osób z problemem alkoholowym (z 12 w roku bazowym do 9 w ostatnim roku sprawozdawczym). W omawianym okresie liczba osób z problemem narkotykowym uległa spadkowi z 7 beneficjentów w latach 2022-2023 do 3 osób w 2024 roku. Ponadto jedynie w 2023 roku porad udzielono 2 dorosłym członkom rodziny osoby borykającej się z ww. problemem. W przypadku liczby osób stosujących przemoc domową korzystających z poradnictwa Punktu, utrzymywała się ona na zbliżonym poziomie, gdyż w latach 2022-2023 było to po 6 mieszkańców Gminy, a w ostatnim roku sprawozdawczym było to 6 osób. Ponadto w 2022 roku udzielono porad 2 osobom doznającym przemocy domowej, natomiast w kolejnych dwóch latach odnotowano pojedyncze przypadki.

Tabela 31. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym w latach 2022-2024

lp.	wyszczególnienie	2022	2023	2024
1.	osoby z problemem alkoholowym	23	22	23
2.	dorośli członkowie rodziny osoby z problemem alkoholowym	12	10	9
3.	osoby doznające przemocy domowej	2	1	1
4.	osoby stosujące przemoc domową	6	6	7
5.	osoby z problemem narkotykowym	7	7	3
6.	dorośli członkowie rodziny osoby z problemem narkotykowym	0	2	0

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok

GKRPA zajmuje się także **profilaktyką zachowań ryzykownych**. W latach 2022-2024 w gminie Łowo-Osada realizowano programy profilaktyczne rekomendowane w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez KCPU, ORE, IPIŃ. W 2022 roku były to: *Debata* (93 uczniów oraz 9 nauczycieli/wychowawców) oraz *Program ARS, czyli jak dbać o miłość* (60 uczniów, 4 nauczycieli/wychowawców oraz 30 rodziców), natomiast w 2023 roku ponownie zrealizowano *Program ARS, czyli jak dbać o miłość* (35 uczniów oraz 2 nauczycieli/wychowawców) oraz *Przyjaciele Zippiego* (23 uczniów oraz 1 nauczyciel/wychowawca). W 2024 roku przeprowadzono natomiast *Debatę* (59 uczniów oraz 2 nauczycieli/wychowawców).

W analizowanych latach prowadzono również inne programy profilaktyczne, finansowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, z obszaru profilaktyki uniwersalnej dla dzieci. W 2022 roku odnotowano 593 uczniów, 59 nauczycieli/wychowawców oraz 457 rodziców, w roku kolejnym było to 845 uczniów, 84 nauczycieli/wychowawców i 620 rodziców, a w ostatnim roku sprawozdawczym – 653 uczniów, 51 nauczycieli/wychowawców oraz 570 rodziców.

Dane przedstawione w tabeli wskazują, że w latach 2022-2024 realizowano różnorodne działania o charakterze nieustrukturyzowanym, przy czym ich liczba oraz struktura ulegały istotnym zmianom w poszczególnych latach. W przypadku jednorazowych prelekcji i pogadarek odnotowano systematyczny spadek liczby uczestników – z 670 osób w 2022 roku do 320 w 2024 roku, co może świadczyć o malejącym zainteresowaniu tą formą działań lub ograniczeniu ich liczby. Wahania zauważono w zakresie spektakli, które nie były realizowane w 2022 roku, w 2023 roku zgromadziły 300 uczestników, a w kolejnym roku liczba ta zmniejszyła się do 148 osób. Najbardziej dynamiczne zmiany widoczne są w kategorii festynów i innych imprez plenerowych (poza sportowymi). W 2022 roku uczestniczyło w nich jedynie 85 osób, natomiast w 2023 roku nastąpił bardzo wyraźny wzrost do 4 232 uczestników, z kolei w 2024 roku liczba ta ponownie znacząco spadła do 352 osób. W analizowanym okresie nie odnotowano żadnych uczestników imprez sportowych (takich jak turnieje, wyścigi czy olimpiady). W przypadku konkursów (plastycznych, literackich, muzycznych itp.) aktywność wystąpiła wyłącznie w 2023 roku, kiedy udział wzięło 68 osób. W latach 2022 i 2024 nie odnotowano uczestników w tej kategorii.

Tabela 32. Liczba uczestników działań nie będących ustrukturyzowanymi programami profilaktycznymi przeprowadzonych na terenie gminy Iłowo-Osada w latach 2022-2024

forma działań	2022	2023	2024
jednorazowe prelekcje, pogadanki	670	520	320
spektakle	0	300	148
festyny i inne imprezy plenerowe (poza sportowymi)	85	4 232	352
imprezy sportowe (turnieje, wyścigi, olimpiady itp. z wyjątkiem pozalekcyjnych zajęć sportowych)	0	0	0
konkursy (plastyczne, literackie, muzyczne itp.)	0	68	0

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok

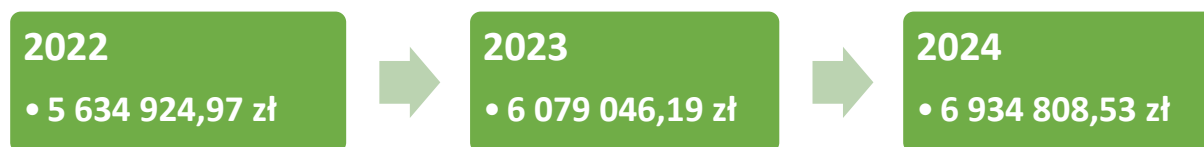
Ponadto w roku bazowym prowadzono również szkolenia/warsztaty dla rodziców w obszarze profilaktyki zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży, w których w roku bazowym udział wzięło 160 osób, a w 2023 roku – 120. Podobne inicjatywy były przeznaczone dla nauczycieli: w 2022 roku odnotowano 42 uczestników, w roku kolejnym – 25, a w ostatnim roku sprawozdawczym było to 32 nauczycieli/wychowawców.

Istotnym aspektem było również przeprowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, będących elementem programu profilaktycznego: w 2022 roku było to 21 osób, z kolei w latach 2023-2024 – po 140 osób.

W analizowanym okresie na terenie gminy Łowo-Osada funkcjonował klub abstynenta, który stanowił ważne wsparcie dla osób zmagających się z problemem uzależnień. Jego działalność koncentrowała się na integracji uczestników, wzajemnym wsparciu oraz promowaniu postaw trzeźwościowych. Klub pełni istotną rolę w lokalnym systemie profilaktyki, przeciwdziałając wykluczeniu społecznemu i wzmacniając działania Gminy w obszarze rozwiązywania problemów uzależnień.

W dalszej części przedstawione zostały dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie Łowo-Osada. W roku 2024 wartość alkoholu sprzedanego na terenie Gminy wyniosła łącznie 6 934 808,53 zł, w tym 3 707 441,78 zł o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa), 443 095,97 zł o zawartości alkoholu od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) oraz 2 784 270,78 zł o zawartości alkoholu powyżej 18%. W 2024 roku w stosunku do 2022 roku łączna wartość sprzedanego na terenie Gminy alkoholu uległa zwiększeniu o 23,1%, natomiast względem roku poprzedniego – o 14,1%.

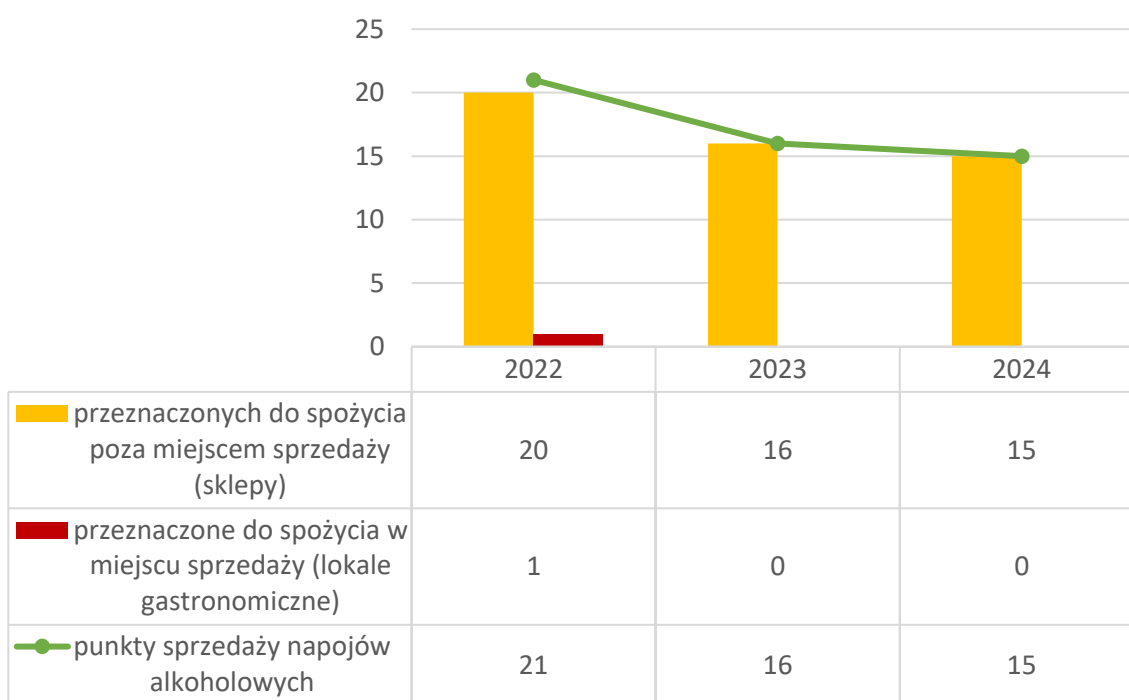
Rysunek 5. łączna wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Łowo-Osada w latach 2022-2024

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok

W omawianym okresie liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych uległa spadkowi o 6. Jedynie w roku bazowym działalność prowadził 1 punkt sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczone do spożycia w miejscu sprzedaży (lokal gastronomiczny), z kolei liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży zmniejszyła się z 20 w roku bazowym do 15 w ostatnim roku sprawozdawczym.

Wykres 56. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Łowo-Osada na przestrzeni lat 2022-2024

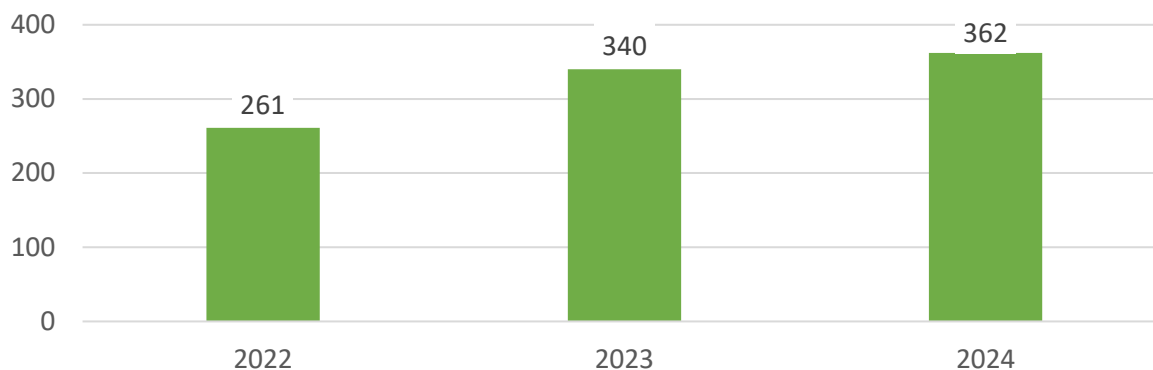

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok

Kolejną analizowaną kwestią dotyczącą rynku napojów alkoholowych jest liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Łowo-Osada. W 2022 roku było to 261 osób, w 2023 roku – 340, natomiast w ostatnim roku sprawozdawczym – 362. Wartość ta, w porównaniu do roku bazowego, uległa wzrostowi, co świadczy o poprawiającej się sytuacji Gminy w zakresie polityki antyalkoholowej, jako iż mieszkańcy mają mniej ograniczony dostęp do tego typu napojów.

Wykres 57. Liczba dorosłych mieszkańców gminy Iłowo-Osada przypadających na 1 punkt sprzedaży napojów alkoholowych w latach 2022-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za rok 2022, 2023 i 2024

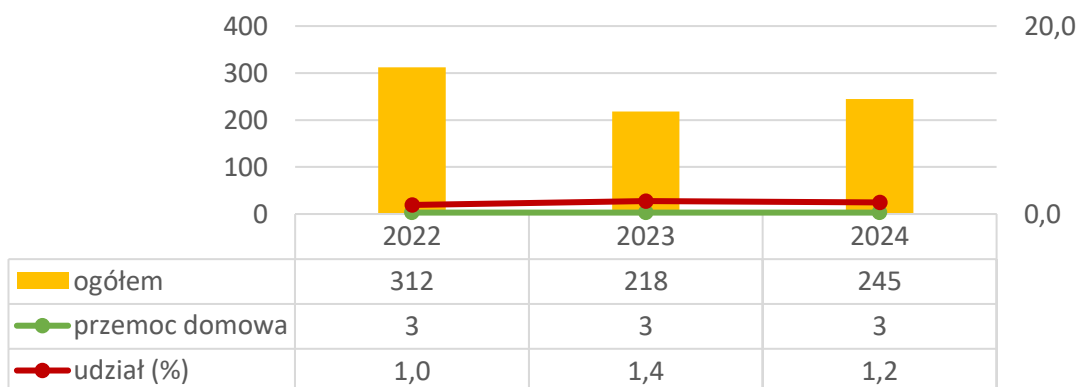
Przeciwdziałanie przemocy domowej

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Przemoc to intencjonalne i celowe działanie człowieka mające na celu kontrolowanie i podporządkowanie drugiej osoby. Pod pojęciem przemocy domowej wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej należy rozumieć: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej (...)”.

W omawianym okresie z pomocy GOPS z powodu przemocy domowej corocznie korzystały 3 rodziny z tereny Gminy, a ich udział w ogólnej liczbie rodzin będących beneficjentami Ośrodka ulegał niewielkim wahaniom: w roku bazowym był to 1,0%, w 2023 roku – 1,4%, z kolei w ostatnim roku sprawozdawczym – 1,2%.

Wykres 58. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy domowej na przestrzeni lat 2022-2024 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy istnieje potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości wdrożenia czynności prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy domowej w gminie Łowo-Osada zajmuje się **Zespół Interdyscyplinarny**, którego celem funkcjonowania jest skoordynowanie wszystkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie przemocy domowej. W celu bezpośredniej pracy z rodzinami, w których dochodzi do zachowań przemocowych, w ramach Zespołu powoływane są grupy diagnostyczno-pomocowe.

Kolejną analizowaną kwestią są dostępne dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych. W latach 2022-2023 posiedzenia ZI odbywały się średnio raz na kwartał, z kolei w 2024 roku odnotowano 6 spotkań. Wahania widoczne są w zakresie liczby funkcjonujących grup diagnostyczno-pomocowych: w 2022 roku było to 29 grup (56 spotkań), w 2023 roku – 39 (62 spotkania), a w 2024 roku – 21 grup.

Tabela 33. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	6
liczba funkcjonujących grup diagnostyczno-pomocowych	29	39	21
liczba spotkań grup diagnostyczno-pomocowych	56	62	b.d.

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2022, 2023 oraz 2024 rok

Podjęmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą domową. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego.

W 2024 roku wszczęto 25 procedur „Niebieskie Karty”, w 2023 – 8, z kolei w roku bazowym – 3. Tendencje wzrostowe widoczne są również w zakresie kontynuowanych procedur z lat poprzednich: w roku bazowym było to 7 procedur, w 2023 roku – 13, natomiast w ostatnim roku poddanym analizie – 15.

Tabela 34. Dane statystyczne dotyczące wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba wszczętych procedur NK	3	8	25
liczba kontynuowanych procedur NK wszczętych w poprzednich latach	7	13	15

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2022, 2023 i 2024 rok

Z dokumentacji Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, że w 2024 roku działaniami w ramach procedury NK objęto 62 osoby, w tym 29 kobiet, 7 mężczyzn i 26 dzieci. W roku bazowym było to 53 mieszkańców Gminy, z kolei w 2023 roku – 65. W omawianym okresie zdecydowaną większość osób doznających przemocy domowej stanowiły kobiety oraz dzieci. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 35. Liczba osób doznających przemocy domowej, objętych w danym roku działaniami w ramach procedury NK w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba osób doznających przemocy, w tym:	53	65	62
kobiety	26	29	29
mężczyźni	5	7	7
dzieci	22	29	26

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2022, 2023 oraz 2024 rok

W 2024 roku zakończono 17 procedur NK, z czego 16 na skutek ustania przemocy domowej, a 1 z uwagi na brak zasadności podejmowanych działań. Na przestrzeni analizowanych lat można zaobserwować niewielkie wahania liczby zakończonych procedur: w roku bazowym było to 10 procedur, w 2023 roku – 20, z kolei w ostatnim roku sprawozdawczym było to 17 procedur. Należy podkreślić, iż w omawianym okresie zdecydowaną większość przypadków dotyczyła ustania zjawiska przemocy domowej. Szczegółowe informacje znajdują się w następnej tabeli.

Tabela 36. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba zakończonych procedur NK, w tym:	19	20	17
na skutek ustania przemocy domowej	19	17	16
z uwagi na brak zasadności podejmowania działań	0	3	1

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2022, 2023 oraz 2024 rok

Dane w kolejnej tabeli ilustrują liczbę rodzin objętych działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” w gminie Łowo-Osada w latach 2022-2023. W 2022 roku tą formą wsparcia objęto 25 rodzin, natomiast w 2023 roku – 36. Przemoc psychiczna była dominującym problemem, występującym w odpowiednio 24 i 25 rodzinach objętych działaniami w ramach procedury NK. Niewielkie tendencje wzrostowe odnotowano w przypadku przemocy fizycznej, z kolei przemoc seksualna zarówno w 2022 roku, jak i w 2023 roku dotyczyła jednej rodziny zamieszkującej teren Gminy.

Tabela 37. Liczba rodzin objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” w gminie Łowo-Osada w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba rodzin objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”, w tym:	25	36	b.d.
ze względu na problem przemocy psychicznej	24	35	b.d.
ze względu na problem przemocy fizycznej	17	19	b.d.
ze względu na problem przemocy seksualnej	1	1	b.d.

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2022, 2023 oraz 2024 rok

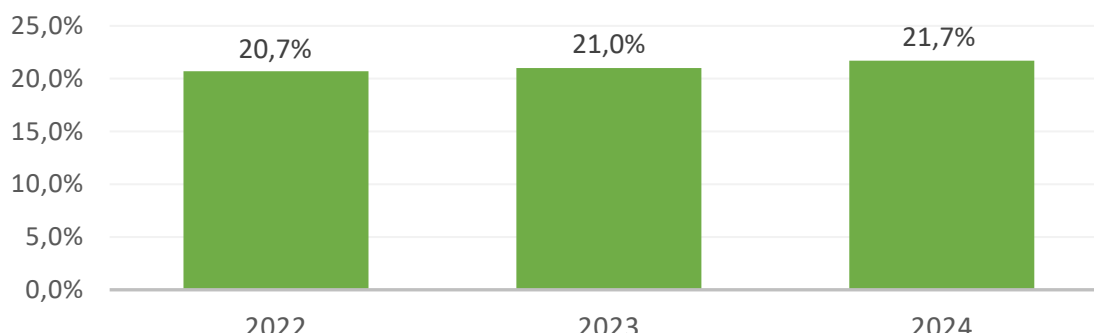
Aktywność i integracja społeczna seniorów

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Proces starzenia się społeczeństwa to wyzwanie wymagające szczególnej uwagi w planowaniu działań społecznych. Seniorzy stanowią ważną część wspólnoty, a ich potrzeby i oczekiwania zasługują na priorytetowe miejsce w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Wspieranie aktywności osób starszych, tworzenie przestrzeni do integracji międzypokoleniowej oraz budowanie oferty, która odpowiada ich zainteresowaniom i potencjałowi, to kluczowe elementy skutecznej polityki społecznej. Dążenie do zwiększenia jakości życia seniorów nie tylko poprawia ich dobrostan, ale także wzmacnia spójność społeczną.

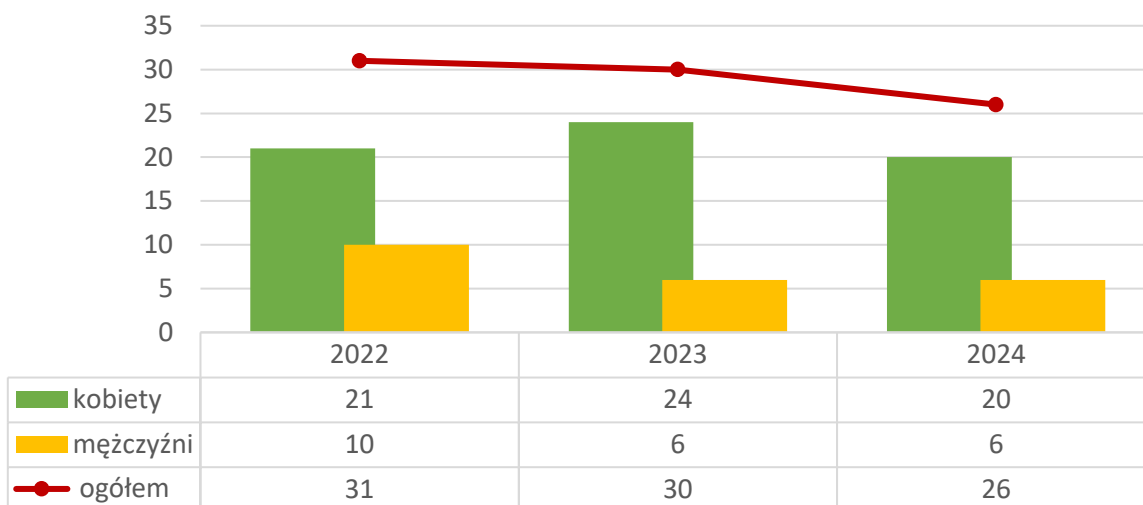
Na przestrzeni ostatnich lat można zauważyć, że procentowy udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej populacji gminy Łowo-Osada wykazuje tendencje wzrostowe: w 2022 roku było to 20,7%, w 2023 roku – 21,0%, z kolei w 2024 roku – 21,7%.

Wykres 59. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Łowo-Osada na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: GUS BDL

W 2024 roku z pomocy społecznej korzystało 26 osób w wieku poprodukcyjnym, w tym 20 kobiet oraz 6 mężczyzn. Na przestrzeni lat 2022-2024 liczba beneficjentów pomocy społecznej będących w wieku poprodukcyjnym uległa spadkowi z 31 do 26 mieszkańców Gminy, a liczba kobiet znacznie przewyższała liczbę mężczyzn. Szczegółowe dane przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 60. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

Osoba, która ukończyła 75 rok życia, jest uprawniona do zasiłku pielęgnacyjnego bez potrzeby weryfikowania jej stanu zdrowia w drodze badania lekarza orzecznika ZUS, jak ma to miejsce wobec pozostałej grupy uprawnionych. W 2022 roku z tej formy pomocy skorzystało 114 mieszkańców Gminy, w 2023 roku – 122, z kolei w 2024 roku było to 96 osób¹⁵.

Kluczowym zasobem w zakresie wsparcia seniorów są domy pomocy społecznej, świadczące usługi opiekuńcze, bytowe, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności i nie są zdolne do samodzielnej egzystencji. Kierowanie do DPS i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca w Domu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. Opłatę za pobyt w DPS ponosi sam mieszkaniec, jednak nie więcej niż 70% swojego dochodu. Jeżeli nie pokrywa on opłaty w całości, różnicę ponoszą małżonek, zstępni przed wstępnymi, a w przypadku, gdy ich dochody nie przekraczają 300% kryterium dochodowego, koszty ponosi gmina. W latach 2022-2024 liczba mieszkańców, za których pobyt w DPS odpłatność ponosiła Gmina, utrzymywała się na zbliżonym poziomie: zarówno w 2022 roku, jak i w 2023 roku było to 11 osób, z kolei w 2024 roku – 10 mieszkańców Gminy. Tendencje wzrostowe widoczne są w przypadku przeznaczanej na ten cel kwoty. Szczegółowe dane przedstawiono w kolejnej tabeli.

¹⁵ Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

Tabela 38. Odpłatność Gminy za pobyt w domu pomocy społecznej na przestrzeni lat 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba osób przebywających w DPS	11	11	10
kwota świadczeń (w zł)	429 822	485 243	504 121

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 i 2024 rok

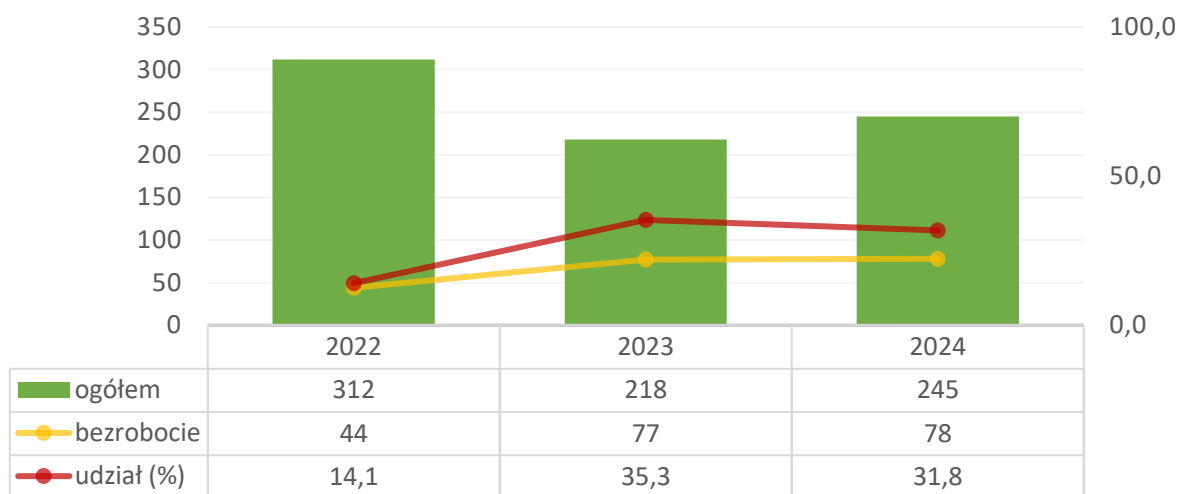
Na terenie gminy Łowo-Osada funkcjonuje **Klub Senior+**, który zapewnia starszym mieszkańcom miejsce do spotkań, aktywności społecznej oraz udziału w zajęciach edukacyjnych i rekreacyjnych. Dodatkowo wsparcie seniorów oferuje Stowarzyszenie „Aktywny Senior”, realizujące inicjatywy integracyjne, kulturalne i wolontariackie, co sprzyja budowaniu więzi społecznych i przeciwdziałaniu izolacji. Istotnym zasobem jest również Dom Seniora „Willa”, oferujący profesjonalną opiekę oraz wsparcie w codziennym funkcjonowaniu osób starszych. Instytucje te tworzą lokalną sieć wsparcia, zwiększając możliwości aktywizacji, integracji oraz poprawy jakości życia seniorów w Gminie.

Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

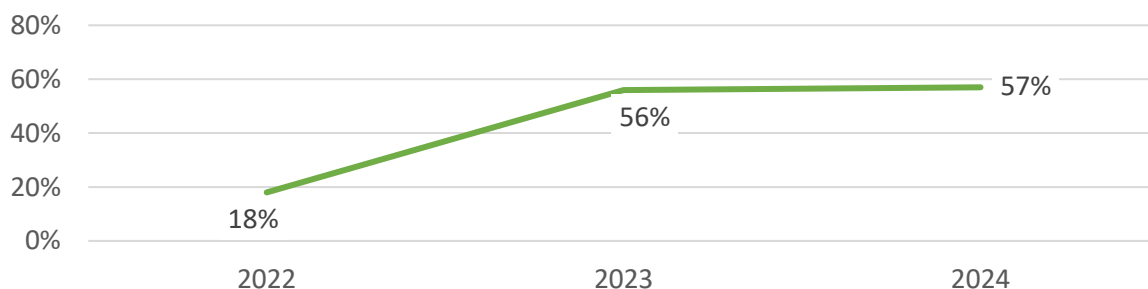
Wspieranie osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej i zawodowej to istotny element budowania spójnej i aktywnej społeczności lokalnej. Tworzenie warunków do podjęcia pracy, rozwijanie kompetencji zawodowych oraz działania integrujące osoby zagrożone marginalizacją przyczyniają się do wzmacniania ich niezależności i poprawy jakości życia. W rozdziale tym omówiono działania podejmowane na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców, które nie tylko pomagają przezwyciężyć trudności indywidualne, ale również wzmacniają rozwój gospodarczy i społeczny Gminy.

W 2022 roku wsparcia z powodu bezrobocia udzielono 44 rodzinom korzystającym z pomocy społecznej, w 2023 roku – 77, z kolei w 2024 roku było to 78 rodzin. Wahania widoczne są w przypadku ich udziału w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej – w 2022 roku było to 14,1%, w 2023 roku – 35,3%, z kolei w ostatnim roku poddanym analizie – 31,8%.

Wykres 61. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2022-2024 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej obliczany jest jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. W roku bazowym, omawiany wskaźnik kształtował się na poziomie 18%, rok później odnotowano znaczny wzrost do 56%, natomiast w 2024 roku odnotowano 57%.

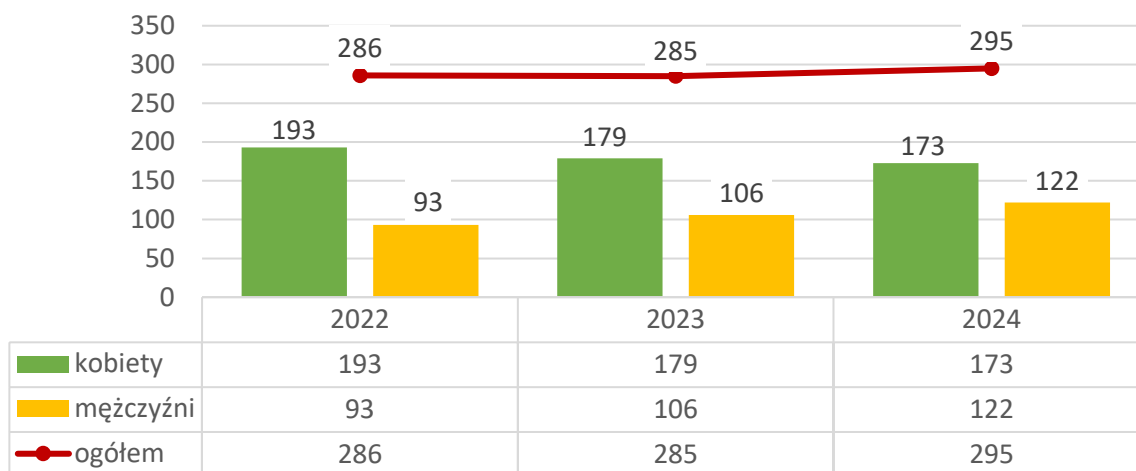
Wykres 62. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

Na koniec 2024 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Działdowie zarejestrowanych było łącznie 295 mieszkańców gminy Iłowo-Osada, a liczba kobiet przewyższała liczbę mężczyzn. W omawianym okresie liczba osób zarejestrowanych w PUP ulegała wahaniom: od 286 osób w 2022 roku, przez 285 w roku kolejnym, do 295 w ostatnim roku sprawozdawczym. Należy podkreślić, że w całym analizowanym okresie pozostających bez pracy mężczyzn było mniej niż kobiet. Szczegółowe dane przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 63. Mieszkańcy gminy Łowo-Osada zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: GUS BDL

Rozpatrując kwestię liczby bezrobotnych osób z podziałem na grupę wiekową można zauważyć, że w omawianym okresie udział osób do 25 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy uległ spadkowi z 15,0% w roku bazowym do 13,2% w ostatnim roku sprawozdawczym. Wahania widoczne są w przypadku mieszkańców Gminy do 30 roku życia, a najwyższą wartość odnotowano w roku bazowym (29,0%). Tendencje wzrostowe dostrzegalne są w przypadku osób powyżej 50 roku życia: w roku bazowym było to 24,8%, w 2023 roku – 26,3%, a w 2024 roku – 29,2%. Szczegółowe dane przedstawia następująca tabela.

Tabela 39. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Łowo-Osada w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2022-2024

kategoria wiekowa	31 grudnia 2022		31 grudnia 2023		31 grudnia 2024	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
do 25 roku życia	43	15,0	40	14,0	39	13,2
do 30 roku życia	83	29,0	74	26,0	79	26,8
powyżej 50 roku życia	71	24,8	75	26,3	86	29,2

Źródło: GUS BDL

Długotrwałe bezrobocie odnosi się do sytuacji, w której osoba pozostaje zarejestrowana jako bezrobotna przez ponad 12 miesięcy w ciągu ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych. Zjawisko to stanowi poważne wyzwanie dla rynku pracy, gdyż często wskazuje na brak możliwości lub chęci podjęcia zatrudnienia przez bezrobotnych, a w niektórych przypadkach może być związane z osiąganiem dochodów z nieformalnych źródeł. Długotrwałe pozostawanie bez pracy nie tylko ogranicza rozwój zawodowy jednostki, ale również obciąża systemy wsparcia społecznego i wpływa na integrację społeczną. W związku z tym istotne jest podejmowanie kompleksowych działań aktywizacyjnych, uwzględniających indywidualne potrzeby i potencjał osób dotkniętych tym problemem.

Kolejna tabela przedstawia liczbę długotrwałe bezrobotnych mieszkańców gminy Łowo-Osada oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy, w porównaniu do danych z całego powiatu działdowskiego. Na przestrzeni analizowanych lat w Gminie zauważalny jest wzrost liczby osób długotrwałe bezrobotnych ze 149 osób w roku bazowym do 166 mieszkańców Gminy w 2024 roku. Podobne tendencje widoczne są w przypadku udziału osób długotrwałe bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy zarejestrowanych w PUP, a wzrost ten wyniósł 4,2 pp. W przypadku powiatu działdowskiego liczba osób długotrwałe bezrobotnych również zwiększyła się z 1 516 w 2022 roku do 1 556 osób w ostatnim roku sprawozdawczym. Ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP wykazywał tendencje wzrostowe. Szczegółowe dane widoczne są w kolejnej tabeli.

Tabela 40. Liczba długotrwałe bezrobotnych mieszkańców gminy Łowo-Osada oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w porównaniu do powiatu działdowskiego na przestrzeni lat 2022-2024

wyszczególnienie		2022	2023	2024
Gmina	liczba osób	149	152	166
	udział (%)	52,1	53,3	56,3
Powiat	liczba osób	1 516	1 535	1 556
	udział (%)	53,6	55,6	58,0

Źródło: GUS BDL

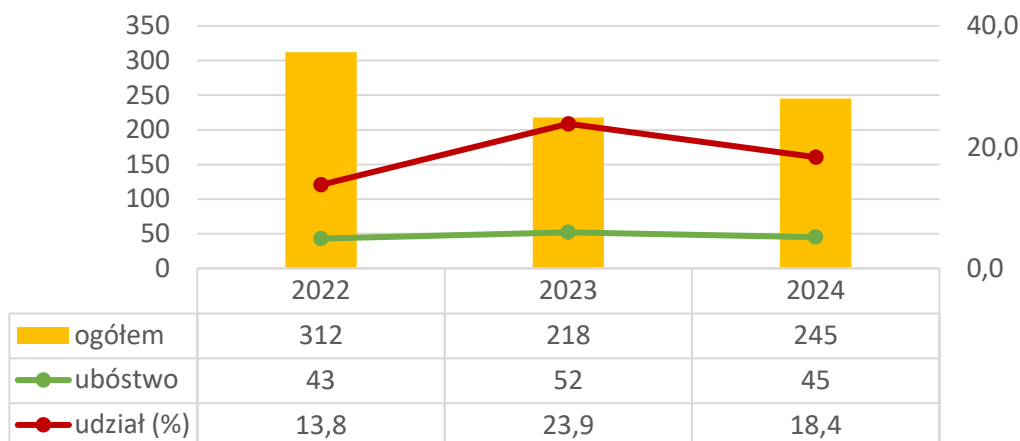
Gmina Iłowo-Osada prowadzi ścisłą współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy w Działdowie w zakresie aktywizacji osób pozostających bez zatrudnienia. PUP oferuje m.in. aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu, do których należą m.in. staże, szkolenia, prace interwencyjne, roboty publiczne, prace społecznie użyteczne, bon zatrudnieniowy, bon na zasiedlenie, dofinansowanie podjęcia działalności gospodarczej i inne.

Wsparcie osób z problemem ubóstwa

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Ubóstwo to złożony problem społeczny, który wykracza poza brak wystarczających środków finansowych. Jest to zjawisko prowadzące do wykluczenia społecznego, ograniczenia dostępu do edukacji, ochrony zdrowia czy możliwości rozwoju zawodowego. Ubóstwo nie tylko dotyczy poszczególnych osób, ale także wpływa negatywnie na całe społeczności, pogłębiając różnice społeczne i gospodarcze. Analiza poziomu ubóstwa w Gminie została przeprowadzona w oparciu o dostępne dane statystyczne dotyczące liczby osób korzystających z pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń. Zgromadzone informacje pozwoliły na kompleksowe zbadanie aktualnej sytuacji, a także na ocenę dynamiki zmian w tym obszarze na przestrzeni ostatnich lat.

Na przestrzeni lat liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS z powodu ubóstwa ulegała wahaniom: od 43 rodzin w roku bazowym, przez 52 w 2023 roku, do 45 w 2024 roku. W przypadku ich udziału w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej również dostrzegalne są zmienne tendencje, a najwyższą wartość odnotowano w 2023 roku (23,9%). Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia kolejny wykres.

Wykres 64. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2022-2024 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Liczba osób otrzymujących zasiłek stały na przestrzeni analizowanych lat uległa niewielkiemu spadkowi z 20 osób w roku bazowym do 18 w ostatnim roku sprawozdawczym, a najwyższą kwotę przeznaczoną na ten rodzaj zasiłku odnotowano w 2024 roku (181 310 zł). W przypadku zasiłków okresowych, liczba osób korzystających z tego typu wsparcia również uległa spadkowi: w 2022 roku było to 103 beneficjentów, w roku kolejnym – 66, natomiast w 2024 roku – 59 mieszkańców Gminy. Biorąc pod uwagę kwotę świadczeń, odnotowano podobne tendencje. Niewielkie wahania dostrzegalne są w przypadku zasiłku celowego – liczba beneficjentów nieznacznie wzrosła z 84 w roku bazowym do 85 roku kolejnym, by następnie spaść do 82 osób. Wzrost widoczny jest natomiast w przypadku kwoty omawianych świadczeń. Szczegółowe dane przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 41. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2022-2024

rodzaj zasiłku	2022		2023		2024	
	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń
zasiłek stały	20	127 059	19	137 402	18	181 310
zasiłek okresowy	103	235 574	66	171 095	59	137 664
zasiłek celowy	84	92 647	85	98 780	82	116 770

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 i 2024 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Iłowie-Osadzie realizuje program „**Posiłek w szkole i w domu**”. Celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, osób samotnych, w podeszłym wieku i osób z niepełnosprawnością. Na podstawie poniższych danych można zauważyć, iż w roku bazowym 57 mieszkańców Gminy otrzymywało świadczenia pieniężne, w roku kolejnym liczba ta nieznacznie wzrosła do 58, natomiast w ostatnim roku uległa spadkowi do 53 osób. W przypadku świadczeń niepieniężnych również dostrzegalne są zmienne tendencje: w 2022 roku było to 128 osób, w 2023 roku – 129, natomiast w 2024 roku – 126, z czego wszystkie przeznaczone były dla dzieci.

Tabela 42. Liczba osób korzystających ze świadczenia niepieniężnego i pieniężnego przyznanego w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
świadczenie pieniężne	57	58	53
świadczenie niepieniężne:	128	129	126
w tym dzieci	128	129	126

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 i 2024 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Iłowie-Osadzie realizuje Program Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027 – Podprogram 2023, w ramach którego w 2024 roku pomoc otrzymały 202 rodziny (578 osób). W 2022 roku (Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa – Podprogram 2021) ze wsparcia skorzystało 700 mieszkańców Gminy, a w 2023 roku – 680 osób.

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem bezdomności – jest często zarówno przyczyną ubóstwa, jak i jego skutkiem. W 2022 roku z pomocy społecznej z tego powodu skorzystało 4 mieszkańców Gminy, w 2023 roku – 5, natomiast w ostatnim roku sprawozdawczym – 7 osób¹⁶.

¹⁶ Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Zdrowie psychiczne

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Zgodnie z definicją Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), zdrowie psychiczne to stan dobrego samopoczucia, który umożliwia radzenie sobie ze stresem, rozwijanie umiejętności, naukę, pracę i aktywny udział w społeczności. Jest kluczowym elementem zdrowia i dobrego funkcjonowania, stanowiąc podstawę podejmowania decyzji, budowania relacji i kształtowania świata, w którym żyjemy. To fundamentalne prawo człowieka, istotne dla rozwoju osobistego i społecznego¹⁷. Zdrowie psychiczne stanowi jeden z kluczowych filarów dobrostanu mieszkańców Gminy. Wspieranie zdrowia psychicznego oraz przeciwdziałanie problemom z nim związanym to wyzwania, które wymagają kompleksowych działań w zakresie profilaktyki, edukacji i dostępu do odpowiednich form wsparcia.

Jedną z form wsparcia w zakresie zdrowia psychicznego są **specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi**. Usługi te przeznaczone są dla osób dorosłych i dzieci, wykazujących zaburzenia wymienione w art. 3 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego: chorych psychicznie (wykazujących zaburzenia psychiatryczne), osób wykazujących inne poważne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga takiej formy pomocy i opieki niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym. W latach poddanych analizie żaden z mieszkańców Gminy nie korzystał z tego typu wsparcia¹⁸.

Istotnym zasobem Gminy jest **Środowiskowy Dom Samopomocy Caritas Diecezji Toruńskiej im. Św. Jana Pawła II w Iłowie-Osadle**, będący placówką wsparcia dziennego dla 30 dorosłych osób z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnością intelektualną. W 2024 roku realizowano następujące treningi umiejętności społecznych oraz zajęcia wspierająco-aktywizujące:

- trening nauki higieny i dbałości o wygląd zewnętrzny,
- trening umiejętności praktycznych,
- trening gospodarowania własnymi środkami finansowymi,

¹⁷ Mental health, 2022, online: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/mental-health-strengthening-our-response> [dostęp: 10.03.2026]

¹⁸ Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

- trening lekowy,
- trening kulinarny,
- trening przygotowania do podjęcia pracy,
- trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów,
- trening umiejętności spędzania czasu wolnego.

Ponadto istotnym aspektem była również realizacja zajęć kulturalno-oświatowych, kulinarnych, plastycznych, relaksacyjnych, rewalidacyjnych, ruchowych, krawieckich, komputerowych, technicznych, florystycznych czy też z zakresu choreoterapii, biblioterapii/filmoterapii, muzykoterapii oraz hortiterapii. Uczestnicy ŚDS w Łowie-Osadle mogą również liczyć na pomoc psychologiczną w formie indywidualnej, grupowej czy też psychoedukacji.

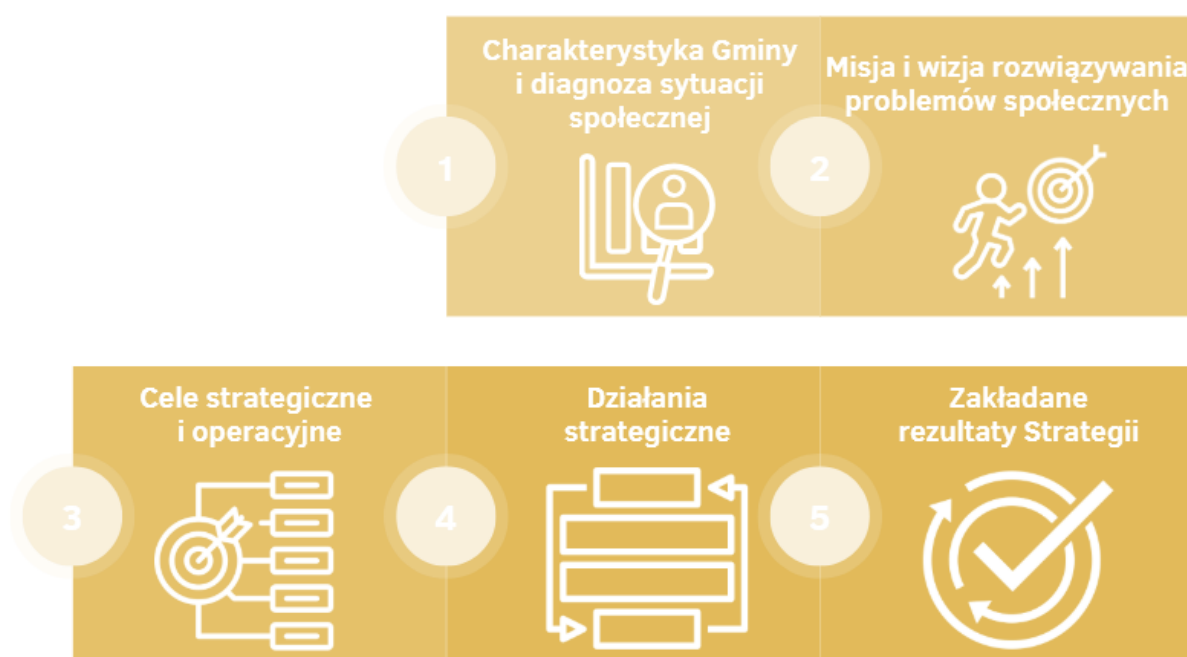
W 2024 roku Środowiskowy Dom Samopomocy w Łowie-Osadle współpracował z rodzinami i opiekunami uczestników, instytucjami pomocy społecznej, placówkami ochrony zdrowia (w tym poradniami zdrowia psychicznego i szpitalami), Powiatowym Urzędem Pracy, organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi, ośrodkami kultury, placówkami oświatowymi oraz podmiotami działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnościami, takie jak warsztaty terapii zajęciowej, zakłady aktywizacji zawodowej czy centra i kluby integracji społecznej. Ponadto ŚDS utrzymywał stałą współpracę z Posterunkiem Policji w Łowie-Osadle oraz innymi osobami i instytucjami wspierającymi integrację społeczną uczestników.

W 2024 roku Środowiskowy Dom Samopomocy w Łowie-Osadle obejmował wsparciem 30 uczestników, w tym 20 osób z niepełnosprawnością intelektualną, 5 osób przewlekłe psychicznie chorych oraz 5 osób z innymi przewlekłymi zaburzeniami czynności psychicznych. Wśród uczestników było 16 kobiet oraz 14 mężczyzn.

Część programowa

Programowa część Strategii obejmuje takie elementy jak: **misja i wizja**, dotyczące rozwiązywania problemów społecznych, **wyznaczenie celów strategicznych i operacyjnych**, **planowane działania**, **oczekiwane rezultaty**, **system aktualizacji oraz zasady monitorowania i ewaluacji**. W jej skład wchodzi także ramy finansowe oraz regulacje dotyczące realizacji dokumentu. Podstawą dla prognoz zawartych w tej części była szczegółowa diagnoza społeczna, która umożliwiła ocenę kluczowych uwarunkowań strategicznych. Zgromadzone w ramach analizy dane pozwoliły na wyznaczenie priorytetów działań oraz opracowanie kierunków, które mają na celu skuteczne rozwiązanie zidentyfikowanych problemów społecznych.

Rysunek 6. Elementy procesu planowania strategicznego

Źródło: opracowanie własne

Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych

Wizja Strategii służy do opisu obrazu Gminy w relatywnie odległej przyszłości. Przedstawia ona pożądaną obraz Gminy w przyszłości, odzwierciedlając aspiracje społeczności i wyznaczając priorytety w podejmowanych działaniach na rzecz integracji, wsparcia oraz poprawy warunków życia wszystkich grup społecznych.

Wizja rozwiązywania problemów społecznych w gminie Łowo-Osada została stworzona na podstawie analizy sytuacji społecznej oraz identyfikacji kluczowych obszarów problemowych zawartych w diagnozie. Jej sformułowanie umożliwia wyznaczenie **misji**, która określa ogólny cel i wskazuje kierunek działań, jakie Gmina planuje podjąć.

Wizja gminy Łowo-Osada

Gmina tworzy środowisko, w którym każdy mieszkaniec ma zapewniony dostęp do spójnego i efektywnego systemu wsparcia społecznego. Dzięki wczesnemu rozpoznawaniu problemów oraz skoordynowanym działaniom instytucji pomocowych, społeczność lokalna rozwija się w poczuciu bezpieczeństwa i wzajemnej odpowiedzialności.

Misja gminy Łowo-Osada

Gmina realizuje zintegrowaną politykę społeczną ukierunkowaną na ograniczanie skali problemów społecznych oraz wzmacnianie samodzielności mieszkańców. Działania podejmowane są w oparciu o współpracę międzyinstytucjonalną, adekwatnie do potrzeb lokalnej społeczności.

Kierunki rozwiązywania problemów społecznych

Na podstawie przeprowadzonej analizy poszczególnych obszarów wyznaczono **cele strategiczne**, mające na celu ograniczenie występowania negatywnych zjawisk społecznych. Dla każdego celu opracowano szczegółowe cele operacyjne, którym towarzyszy opis działań niezbędnych do ich osiągnięcia. Wskazano również odpowiedzialne za ich realizację podmioty, partnerów współpracujących, wskaźniki mierzące postęp, planowane rezultaty oraz potencjalne źródła finansowania. Takie podejście ma na celu zapewnienie kompleksowego i skutecznego wdrażania zaplanowanych działań strategicznych.

1	Wspomaganie prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie umiejętności wychowawczych rodziców oraz wzmacnianie znaczenia rodziny w procesie opieki i wychowania.
2	Tworzenie i rozwijanie lokalnych form wsparcia sprzyjających większej samodzielności, aktywizacji społecznej oraz integracji osób starszych i osób z niepełnosprawnościami.
3	Zmniejszanie skali uzależnień dzięki prowadzeniu działań edukacyjnych, profilaktycznych oraz wdrażaniu skutecznych metod wczesnego reagowania.
4	Udzielanie wsparcia osobom dotkniętym przemocą domową oraz zwiększanie świadomości społecznej w zakresie jej zapobiegania.
5	Podnoszenie zdolności osób zagrożonych wykluczeniem do aktywnego udziału w życiu zawodowym i społecznym poprzez działania aktywizacyjne i wspierające.
6	Promowanie i wspieranie inicjatyw ukierunkowanych na ochronę oraz poprawę zdrowia psychicznego mieszkańców.

Cel strategiczny nr 1

Wspomaganie prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie umiejętności wychowawczych rodziców oraz wzmacnianie znaczenia rodziny w procesie opieki i wychowania.

Cel operacyjny 1: Wsparcie rodzin i opiekunów w zakresie umiejętności wychowawczych i opiekuńczych poprzez systemowe działania oraz wykorzystanie istniejących zasobów.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udzielanie wsparcia rodzinom zmagającym się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi poprzez pomoc asystenta rodziny.	Poprawa sytuacji rodzin zmagających się z wyzwaniami o charakterze opiekuńczo-wychowawczymi.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	GOPS	Budżet Gminy
Inicjowanie działań mających na celu utworzenie rodzin wspierających na terenie Gminy.	Wsparcie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze dzięki pomocy rodziny wspierającej.	Liczba podjętych działań w kierunku utworzenia rodzin wspierających.	GOPS, UG, NGO	Budżet Gminy
Zabezpieczenie pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.	Stworzenie dzieciom warunków sprzyjających prawidłowemu rozwojowi emocjonalnemu, społecznemu i edukacyjnemu poprzez zapewnienie opieki w stabilnym i wspierającym środowisku rodzinnej pieczy zastępczej.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	GOPS, PPP, PCPR	Budżet Gminy

Informowanie rodzin o dostępnych formach wsparcia, takich jak poradnictwo rodzinne, psychologiczne i prawne oraz o możliwościach uzyskania pomocy w sytuacjach kryzysowych.	Wzrost świadomości mieszkańców o możliwości uzyskania wsparcia na terenie Gminy.	Liczba rozpowszechnionych informacji.	GOPS, GKRPA, UG, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Zapewnienie potrzeb bytowych rodzin poprzez udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej.	Poprawa sytuacji rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	Liczba rodzin korzystających z pomocy materialnej i niematerialnej.	GOPS	Budżet Gminy
Organizowanie szkoleń/warsztatów rozwijających kompetencje zawodowe pracowników instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny.	Podniesienie poziomu i jakości usług świadczonych w stosunku do rodzin.	Liczba zorganizowanych warsztatów/szkoleń.	GOPS, GKRPA, ZI, UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Kontynuacja działalności placówki zapewniającej opiekę nad dziećmi do lat 3.	Umożliwienie rodzicom podjęcia zatrudnienia oraz pomoc w realizacji codziennych spraw.	Liczba działających placówek opieki nad dziećmi do lat 3.	UG, NGO, podmioty sektora prywatnego	Budżet Gminy Budżet Państwa

Cel operacyjny 2: Zapewnienie dzieciom i młodzieży możliwości edukacji oraz wszechstronnego rozwoju.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Kontynuacja i wspieranie działalności placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.	Poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży, organizacja ich czasu wolnego. Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego.	Liczba funkcjonujących placówek wsparcia dziennego.	GOPS, UG, NGO	Budżet Gminy
Systematyczne doposażanie placówek oświatowych w profesjonalny sprzęt.	Podniesienie poziomu edukacji i jakości kształcenia w szkołach.	Liczba podjętych działań w celu doposażenia placówek oświatowych.	UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Współpraca z placówkami oświatowymi w celu dostosowywania podejmowanych działań do problemów występujących wśród dzieci, młodzieży oraz ich rodzin.	Poprawa jakości i stopnia dostosowania usług skierowanych do dzieci i młodzieży.	Liczba placówek oświatowych, z którymi podjęto współpracę.	GOPS, UG, placówki oświatowe	Bez kosztów
Organizowanie, wspieranie i promowanie wydarzeń oraz inicjatyw skierowanych do rodzin z dziećmi.	Zwiększenie zaangażowania rodzin w życie społeczności lokalnej oraz wzmocnienie więzi rodzinnych poprzez udział w wydarzeniach integracyjnych i kulturalnych.	Liczba zorganizowanych imprez. Szacunkowa liczba uczestników.	GOPS, UG, NGO, GBP, GOKiS, PWD, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej na terenie Gminy.	Organizowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży oraz rozwijanie form spędzania czasu wolnego przez uczniów.	Liczba dostępnych obiektów sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych.	UG, NGO, GBP, GOKiS, PWD, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa

Wspieranie prawidłowego rozwoju psychospołecznego dzieci i młodzieży.	Podnoszenie poziomu funkcjonowania psychospołecznego dzieci i młodzieży.	Liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem psychologicznym i socjalnym.	GOPS, PWD, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Zwiększenie oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z terenu Gminy.	Przeciwdziałanie podejmowaniu przez dzieci i młodzież zachowań ryzykownych.	Liczba miejsc spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.	UG, GKRPA, NGO, GBP, GOKiS, ŚW, PWD, placówki oświatowe	Budżet Gminy

Cel strategiczny nr 2

Tworzenie i rozwijanie lokalnych form wsparcia sprzyjających większej samodzielności, aktywizacji społecznej oraz integracji osób starszych i osób z niepełnosprawnościami.

Cel operacyjny 1: Wsparcie samodzielności osób starszych i osób z niepełnosprawnościami poprzez rozbudowę oraz lepszą dostępność usług społecznych.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Promowanie i organizowanie wolontariatu na rzecz seniorów i osób z niepełnosprawnością.	Udzielanie wsparcia, w tym wsparcia emocjonalnego oraz dążenie do przełamywania barier społecznych.	Liczba wolontariuszy. Liczba osób objętych wolontariatem.	GOPS, NGO, GBP, GOKiS, KS, UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Inicjowanie działań służących dostosowywaniu infrastruktury gminnej (punktów handlowych, usługowych, kulturowych, sportowych itp.) do potrzeb osób o ograniczonej mobilności.	Zwiększenie możliwości przemieszczania się osób o ograniczonej mobilności, po obiektach infrastruktury gminnej.	Liczba obiektów infrastruktury gminnej dostosowanych do potrzeb osób o ograniczonej mobilności.	UG	Budżet Gminy Budżet Państwa PFRON Fundusze Europejskie
Współpraca z sektorem pozarządowym w obszarze wsparcia seniorów i osób z niepełnosprawnością oraz wspieranie ich działalności.	Intensyfikacja działań mających na celu współpracę z sektorem pozarządowym.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.	GOPS, NGO, UG	Budżet Gminy
Kontynuowanie, inicjowanie i wdrażanie programów osłonowych na rzecz seniorów i osób z niepełnosprawnościami.	Zwiększenie aktywności i integracji społecznej seniorów oraz osób z niepełnosprawnością.	Liczba osób objętych programami.	UG, GOPS, NGO	Budżet Gminy PFRON Budżet Państwa Fundusz Solidarnościowy

Zapewnienie specjalistycznego wsparcia osobom z niepełnosprawnościami poprzez kontynuację działalności asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością.	Wsparcie samodzielnego funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami oraz zapewnienie im specjalistycznej opieki.	Liczba asystentów osobistych osoby z niepełnosprawnością. Liczba osób objętych wsparciem asystentów.	GOPS, UG, NGO	Budżet Gminy Fundusz Solidarnościowy Budżet Państwa
Zapewnienie wsparcia członkom rodzin lub opiekunów sprawujących opiekę nad osobami z niepełnosprawnością.	Poprawa jakości życia członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami poprzez zapewnienie czasu na odpoczynek i regenerację.	Liczba osób korzystających z opieki wytchnieniowej.	UG, GOPS, NGO	Budżet Gminy Fundusz Solidarnościowy Budżet Państwa
Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych.	Poprawa jakości usług opiekuńczych i stopnia ich powszechności.	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi. Liczba zrealizowanych godzin usług opiekuńczych.	UG, GOPS, podmioty sektora prywatnego	Budżet Gminy Budżet Państwa PFRON
Udzielanie pomocy materialnej osobom z niepełnosprawnością i osobom starszym.	Poprawa warunków bytowych osób z niepełnosprawnością i osób starszych.	Liczba osób objętych pomocą materialną.	GOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Zapewnienie dostępu do opieki w Domach Pomocy Społecznej dla osób potrzebujących wsparcia.	Poprawa warunków bytowych osób wymagających całodobowej opieki.	Liczba mieszkańców przebywających w Domach Pomocy Społecznej.	GOPS	Budżet Gminy

Cel operacyjny 2: Tworzenie możliwości aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym osób starszych i osób z niepełnosprawnościami.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Organizacja zajęć promujących zdrowy i aktywny tryb życia, mających na celu integrację społeczną, a także rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami.	Wzrost zaangażowania seniorów i osób z niepełnosprawnościami w życie społeczne, poprawa ich kondycji fizycznej i psychicznej oraz rozwój nowych umiejętności i zainteresowań.	Liczba seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami uczestniczących w zajęciach.	GOPS, UG, NGO, GBP, GOKiS, KS	Budżet Gminy Fundusze Europejskie
Promowanie pozytywnego wizerunku seniora i osoby z niepełnosprawnością w społeczności lokalnej.	Zmiana postaw i zachowań środowiska lokalnego wobec seniorów oraz osób z niepełnosprawnością.	Liczba podjętych działań promujących.	GOPS, UG, NGO, placówki oświatowe, GBP, GOKiS, KS	Budżet Gminy
Informowanie i kierowanie osób z niepełnosprawnościami na warsztaty terapii zajęciowej w porozumieniu z sąsiednimi gminami.	Aktywizacja i integracja osób z niepełnosprawnością, poprzez udział w zajęciach organizowanych przez Warsztat Terapii Zajęciowej.	Liczba uczestników Warsztatu Terapii Zajęciowej.	UG	Budżet Gminy PFRON Budżet Państwa
Kontynuacja działalności Klubu Seniora.	Organizacja czasu wolnego osób starszych oraz ich integracja społeczna.	Liczba działających klubów seniora. Liczba uczestników.	UG, NGO, GOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa

Cel strategiczny nr 3

Zmniejszanie skali uzależnień dzięki prowadzeniu działań edukacyjnych, profilaktycznych oraz wdrażaniu skutecznych metod wczesnego reagowania.

Cel operacyjny 1: Ograniczanie problemu uzależnień poprzez skuteczne działania profilaktyczne i terapeutyczne skierowane do osób potrzebujących wsparcia.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie wsparcia w formie materialnej i niematerialnej rodzinom zmagających się z problemem uzależnień.	Poprawa sytuacji życiowej i funkcjonowania rodzin borykających się z problemem uzależnień.	Liczba rodzin, którym udzielona została pomoc materialna i niematerialna.	GOPS	Budżet Gminy
Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego typu stacjonarnego i ambulatoryjnego.	Zwiększenie liczby osób podejmujących terapię odwykową, poprawa stanu zdrowia psychicznego i fizycznego osób uzależnionych oraz wzmocnienie ich zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie, a także poprawa jakości życia ich rodzin.	Liczba osób, wobec których podjęte zostały rozmowy motywujące.	GKRPA, GOPS	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu; kierowanie wniosków do biegłych celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia oraz kierowanie wniosków do sądu.	Zwiększenie liczby osób kończących leczenie odwykowe.	Liczba wniosków skierowanych do sądu. Liczba wydanych opinii.	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Kontynuacja działalności PIK na terenie Gminy.	Zapewnienie dostępności do wsparcia dla osób uzależnionych oraz ich rodzin.	Liczba działających PIK w zakresie wsparcia dla osób zmagających się z problemem uzależnień.	UG, GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Prowadzenie współpracy z klubem abstynenta.	Motywowanie oraz utrzymanie w abstynencji osoby uzależnionej/nadmiernie pijącej.	Liczba podjętych działań w ramach współpracy.	UG, GOPS GKRPA, NGO	Budżet Gminy

Cel operacyjny nr 2: Podniesienie świadomości zdrowotnej mieszkańców poprzez rozwój działań profilaktycznych i promujących zdrowy tryb życia.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Wdrażanie programów profilaktycznych w szkołach, rekomendowanych przez KCPU, ORE oraz IPiN dotyczących problemu uzależnień.	Zwiększenie świadomości uczniów na temat zagrożeń związanych z uzależnieniami. Rozwój psychospołeczny uczniów.	Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktyki. Liczba przeprowadzonych programów.	UG, GKRPA, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Prowadzenie warsztatów i innych zajęć edukacyjnych w szkołach, obejmujących tematykę uzależnień oraz organizacja pozalekcyjnych aktywności z elementami profilaktyki.	Zwiększenie świadomości uczniów na temat zagrożeń związanych z uzależnieniami. Rozwój psychospołeczny uczniów.	Liczba uczestników warsztatów i innych form edukacyjnych.	UG, GKRPA, PP, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Przeprowadzanie szkoleń dla właścicieli i sprzedawców w punktach sprzedaży napojów alkoholowych dotyczących konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.	Spadek dostępności alkoholu dla dzieci i młodzieży. Podwyższenie wieku inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży.	Liczba właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz sprzedawców objętych szkoleniami.	GKRPA, UG	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie wypoczynku z programem profilaktycznym dla dzieci z rodzin zmagających się z problemami uzależnień.	Ograniczenie zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży. Poprawa kondycji psychicznej i emocjonalnej dzieci poprzez zapewnienie im bezpiecznego środowiska, sprzyjającego nawiązywaniu pozytywnych relacji i rozwoju umiejętności społecznych.	Liczba dzieci biorących udział w wypoczynku z programem profilaktycznym.	GKRPA, UG	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Zaangażowanie w ogólnopolskie i lokalne kampanie oraz działania informacyjno-edukacyjne, skierowane do różnych grup społecznych, mające na celu profilaktykę i przeciwdziałanie problemom związanym z uzależnieniami.	Zwiększenie świadomości społecznej na temat przyczyn, skutków i możliwości zapobiegania uzależnieniom.	Liczba zrealizowanych ogólnopolskich i lokalnych kampanii informacyjno-edukacyjnych.	GKRPA, GOPS, PP, UG, NGO, GBP, GOKiS, PWD, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Organizowanie szkoleń dla członków GKRPA i innych grup zawodowych (m.in. pedagogów, nauczycieli, wychowawców, pracowników socjalnych, policjantów) dotyczących profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	Podniesienie kompetencji zawodowych uczestników szkoleń w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień. Zwiększenie skuteczności działań profilaktycznych.	Liczba uczestników zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	GKRPA, GOPS, UG, PP, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie imprez, festynów, konkursów, wydarzeń promujących zdrowy styl życia przy współpracy instytucjonalnej.	Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie wartości zdrowotnych oraz korzyści zdrowego stylu życia.	Liczba zorganizowanych imprez, festynów, konkursów, wydarzeń propagujących zdrowy styl życia. Liczba uczestników.	GKRPA, UG, NGO, GBP, GOKiS	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Wzmocnienie działań funkcjonariuszy Policji w zakresie ograniczania dystrybucji substancji psychoaktywnych na terenie Gminy.	Spadek dostępności do nielegalnych substancji psychoaktywnych na terenie Gminy.	Liczba działań podjętych przez funkcjonariuszy Policji.	UG, PP	Budżet Gminy

Cel strategiczny nr 4

Udzielanie wsparcia osobom dotkniętym przemocą domową oraz zwiększanie świadomości społecznej w zakresie jej zapobiegania.

Cel operacyjny 1: Zapewnianie wsparcia rodzinom doświadczającym przemocy domowej.				
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udzielanie pomocy rodzinom doznającym przemocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Ograniczenie zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy.	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”. Liczba wszczętych procedur. Liczba zakończonych procedur.	GOPS, GKRPA, PP, ZI, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy
Udostępnianie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej na stronach internetowych oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy.	Zwiększenie dostępu do informacji na temat pomocy z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.	Liczba podjętych działań informacyjnych.	GOPS, UG, GKRPA, ZI, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy
Organizacja szkoleń dla pracowników instytucji w zakresie obowiązujących przepisów prawa dotyczących przemocy domowej oraz zasad realizacji procedury „Niebieskie Karty”.	Poszerzenie i utrwalenie wiedzy pracowników instytucji pomocowych z zakresu realizacji procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uczestników szkoleń.	GOPS, GKRPA, PP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy
Udzielanie poradnictwa osobom i rodzinom doznającym problemu przemocy domowej.	Objęcie osób i rodzin profesjonalnym wsparciem w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.	Liczba udzielonych porad. Liczba osób korzystających z poradnictwa.	GOPS, GKRPA, ZI, PIK	Budżet Gminy

Kierowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych.	Ograniczanie zjawiska przemocy domowej, poprzez resocjalizację osób stosujących przemoc domową.	Liczba osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych.	GOPS, GKRPA, ZI	Budżet Gminy
Zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemoc domowej.	Zapewnienie bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy domowej.	Liczba osób korzystających ze schronienia z powodu doświadczania przemocy domowej.	GOPS, ZI, UG, PCPR	Budżet Gminy
Systematyczne monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy domowej.	Dostosowanie działań interwencyjnych i profilaktycznych do zidentyfikowanych potrzeb lokalnej społeczności.	Liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy domowej.	UG, GOPS, GKRPA, ZI, PP, placówki oświatowe	Budżet Gminy

Cel operacyjny 2: Prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy oraz podnoszenie świadomości społecznej.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udział w kampaniach społecznych o zasięgu lokalnym i ogólnopolskim, ukierunkowanych na przeciwdziałanie przemocy domowej.	Zwiększenie świadomości społecznej na temat problemu przemocy domowej.	Liczba działań podjętych w ramach kampanii. Liczba osób uczestniczących w kampanii.	GOPS, GKRPA, ZI, PP, UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Realizacja warsztatów dla uczniów dotyczących przemocy domowej, rówieśniczej oraz cyberprzemocy, a także komunikacji interpersonalnej i umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.	Podniesienie świadomości uczniów na temat przemocy domowej, rówieśniczej i cyberprzemocy. Rozwój umiejętności rozwiązywania konfliktów w sposób konstruktywny i bez użycia przemocy.	Liczba uczniów biorących udział w warsztatach. Liczba zorganizowanych warsztatów.	UG, PP, placówki oświatowe	Budżet Gminy

Przeprowadzanie akcji informacyjnych wśród mieszkańców w zakresie cyberprzemocy.	Ograniczenie zjawiska cyberprzemocy oraz poszerzenie wiedzy lokalnej społeczności na temat przemocy w Internecie.	Liczba zorganizowanych akcji informacyjno-profilaktycznych z zakresu cyberzagrożeń.	UG, GOPS, PP, placówki oświatowe, GBP, GOKiS	Budżet Gminy
--	---	---	--	--------------

Cel strategiczny nr 5

Podnoszenie zdolności osób zagrożonych wykluczeniem do aktywnego udziału w życiu zawodowym i społecznym poprzez działania aktywizacyjne i wspierające.

Cel operacyjny 1: Wspieranie osób pozostających bez pracy poprzez działania zwiększające ich szanse na zatrudnienie.				
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w celu zapewnienia doradztwa zawodowego, organizacji szkoleń dla osób bezrobotnych oraz wspierania ich w podnoszeniu kwalifikacji i zwiększaniu możliwości zatrudnienia.	Ograniczenie skali problemu bezrobocia na terenie Gminy.	Liczba zorganizowanych szkoleń. Liczba osób biorących w nich udział.	UG, GOPS, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy na rzecz aktywizacji zawodowej mieszkańców poprzez prace społecznie użyteczne i interwencyjne oraz roboty publiczne.	Promowanie uczestnictwa mieszkańców Gminy pozostających bez pracy, w działaniach takich jak prace społecznie użyteczne i roboty publiczne.	Liczba osób biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych oraz pracach społecznie użytecznych.	UG, GOPS, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa
Realizowanie działań informacyjnych w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	Podniesienie świadomości osób pozostających bez pracy na temat oferowanych form pomocy.	Liczba podjętych działań informacyjnych.	GOPS, PUP, UG	Budżet Gminy

Korzystanie w pracy socjalnej z kontraktów socjalnych w celu aktywizacji zawodowej i zwiększeniu szans na podjęcie zatrudnienia, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych.	Zwiększenie udziału osób bezrobotnych w programach aktywizacyjnych opartych na kontraktach socjalnych.	Liczba beneficjentów pomocy społecznej, z którymi zostały zawarte kontrakty socjalne.	GOPS	Budżet Gminy
Prowadzenie doradztwa zawodowego dla dzieci i młodzieży.	Odpowiedni wybór ścieżki kształcenia i kariery przez dzieci i młodzież.	Liczba osób korzystających z doradztwa zawodowego.	placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Prowadzenie działań motywujących lokalnych przedsiębiorców do zatrudniania osób z niepełnosprawnością oraz dostosowywania warunków zatrudnienia do potrzeb tej grupy.	Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób z niepełnosprawnością z terenu Gminy.	Liczba podjętych działań motywujących.	UG, NGO	Budżet Gminy

Cel operacyjny 2: Ograniczenie ubóstwa oraz wsparcie w poprawie jakości życia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie niezbędnego wsparcia dla osób w trudnej sytuacji życiowej poprzez dostęp do świadczeń pomocy społecznej.	Zaspokojenie potrzeb bytowych mieszkańców Gminy.	Liczba osób/rodzin objętych pomocą materialną.	GOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Wsparcie w zakresie dożywiania w postaci zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy niepieniężnej – posiłku.	Zaspokojenie podstawowych potrzeb żywieniowych osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.	Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie zasiłku. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie posiłku.	GOPS, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Zapewnienie wsparcia uczniom poprzez przyznawanie stypendiów i zasiłków szkolnych.	Wyrównanie szans edukacyjnych dzieci z rodzin o ograniczonych środkach materialnych.	Liczba uczniów, którym udzielono pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	UG, GOPS, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Realizacja zadania własnego Gminy w zakresie udzielania schronienia osobom w kryzysie bezdomności.	Zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalnych osobom z problemem bezdomności.	Liczba osób w kryzysie bezdomności korzystających ze wsparcia schronisk.	UG, GOPS, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa
Zapewnienie pomocy żywnościowej dla osób i rodzin w trudnej sytuacji życiowej.	Zwiększenie bezpieczeństwa żywnościowego osób i rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz poprawa ich warunków bytowych.	Liczba osób korzystających ze wsparcia.	UG, GOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa

Cel strategiczny nr 6**Promowanie i wspieranie inicjatyw ukierunkowanych na ochronę oraz poprawę zdrowia psychicznego mieszkańców.****Cel operacyjny nr 1. Budowa lokalnego systemu wsparcia oraz zwiększanie świadomości społecznej w zakresie zdrowia psychicznego.**

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnych dotyczących dostępnych form wsparcia dla osób zmagających się z problemami zdrowia psychicznego.	Zwiększenie liczby mieszkańców zgłaszających się po pomoc w przypadku problemów natury psychicznej.	Liczba przeprowadzonych działań. Liczba osób korzystających ze wsparcia.	GOPS, UG, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy
Wczesna profilaktyka szkolna dotycząca kwestii zdrowia psychicznego – prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego.	Zmniejszenie liczby dzieci i młodzieży mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	Liczba przeprowadzonych programów/warsztatów. Liczba uczestników.	UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Udzielanie pomocy psychologicznej i psychiatrycznej dzieciom i młodzieży oraz osobom dorosłym.	Poprawa dobrostanu psychicznego mieszkańców Gminy.	Liczba osób, którym udzielono pomocy psychologicznej i psychiatrycznej.	UG, PIK, placówki oświatowe, NGO, PPP, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy
Wspieranie działalności Środowiskowego Domu Samopomocy Caritas Diecezji Toruńskiej im. Św. Jana Pawła II w Iłowie-Osadle.	Przygotowanie do życia w społeczeństwie i poprawa samodzielności osób z zaburzeniami psychicznymi.	Liczba osób korzystających ze wsparcia ŚDS.	UM, NGO, ŚDS	Budżet Gminy Budżet Państwa

Ramy finansowe Strategii

Potrzeba określenia ram finansowych strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jej finansowanie.

Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu gminy Łowo-Osada. Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- Fundusz Solidarnościowy,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych gminy Łowo-Osada. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez Gminę oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych. Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Łowo-Osada na lata 2026-2036 przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2024-2025, która została opracowana na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej. W prognozie na lata 2026-2036 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku wydatków na pomoc społeczną przewidywanego na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łowie-Osadle.

Tabela 43. Ramy finansowe Strategii

rok	ochrona zdrowia (dział 851)	pomoc społeczna (dział 852)	pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (dział 853)	edukacyjna opieka wychowawcza (dział 854)	rodzina (dział 855)	ogółem
2024	356 098	3 584 296	27 957	35 271	4 185 223	8 188 845
2025¹⁹	507 925	3 879 973	0	19 000	3 972 754	8 379 652
2026	520 623	3 976 972	0	19 475	4 072 073	8 589 143
2027	533 639	4 076 397	0	19 962	4 173 875	8 803 873
2028	546 980	4 178 307	0	20 461	4 278 222	9 023 970
2029	560 654	4 282 764	0	20 972	4 385 177	9 249 567
2030	574 671	4 389 833	0	21 497	4 494 807	9 480 808
2031	589 037	4 499 579	0	22 034	4 607 177	9 717 827
2032	603 763	4 612 069	0	22 585	4 722 356	9 960 773
2033	618 857	4 727 370	0	23 150	4 840 415	10 209 792
2034	634 329	4 845 555	0	23 728	4 961 425	10 465 037
2035	650 187	4 966 693	0	24 322	5 085 461	10 726 663
2036	666 442	5 090 861	0	24 930	5 212 598	10 994 831

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

System wdrażania Strategii

Wdrażanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Iłowo-Osada na lata 2026-2036 zakłada realizację kompleksowego modelu polityki społecznej. Ze względu na długookresowy charakter dokumentu oraz jego perspektywiczne cele, kluczowym aspektem jest regularne monitorowanie, a w przypadku wystąpienia niekorzystnych tendencji – aktualizowanie.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Iłowo-Osada na lata 2026-2036 wyznacza działania wymagające zaangażowania zarówno społeczności lokalnej, jak i instytucji publicznych oraz prywatnych. Partnerstwo oraz współpraca wszystkich podmiotów stanowią fundament skutecznej polityki społecznej. Ze względu na różnorodność zadań oraz udział wielu podmiotów, realizacja Strategii wymaga sprawnej koordynacji działań oraz ścisłej współpracy wszystkich jednostek zaangażowanych w działania

¹⁹ Wartość za rok 2025 pochodzi z prognozy zamieszczonej w Ocenie Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok dla gminy Iłowo-Osada

rozwojowe. Głównym inicjatorem i koordynatorem planowanych działań jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łowie-Osadle, odpowiedzialny za zarządzanie wdrażaniem dokumentu.

Harmonogram wdrażania założeń Strategii przewiduje cztery podstawowe etapy, przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 44. Harmonogram wdrażania Strategii

Etap	Wyszczególnienie	Termin realizacji
Etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Gminy Łowo-Osada o przyjęciu do realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Łowo-Osada na lata 2026-2036”.	II kwartał 2026 r.
Etap II	Koordynacja realizacji działań objętych Strategią.	II kwartał 2026 r. – IV kwartał 2036 r.
Etap III	Monitoring.	na koniec każdego roku w okresie od 2026 r. do 2036 r.
Etap IV	Ewaluacja Strategii.	II kwartał 2037 r.

Źródło: opracowanie własne

System aktualizacji Strategii

Strategia jest dokumentem „żywym” i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, ale w niektórych sytuacjach wręcz konieczne. Jednak należy pamiętać, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków Strategii. Przeglądy strategiczne powinny być realizowane cyklicznie. Najlepszą metodą na wprowadzenie zmian w dokumencie Strategii jest jej weryfikacja w społecznym procesie zbliżonym do tego, który towarzyszył tworzeniu Strategii. Kierownik GOPS przy wyborze zadań do realizacji będzie brał pod uwagę zarówno nowe oczekiwania społeczności lokalnej i określonych grup społecznych, jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego oraz możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Dlatego podczas aktualizacji dokumentu Strategii GOPS powinien uwzględniać nie tylko istniejące zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Łowo-Osada na lata 2026-2036, ale również nowe, nieujęte w niej zadania, których w obecnym czasie uczestnicy nie byli w stanie przewidzieć. Bezpośrednim koordynatorem jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łowie-Osadle.

Komunikacja społeczna i promocja Strategii

W celu sprawnego funkcjonowania Strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie jej tworzenia i realizacji. Partnerzy mają możliwość zgłoszenia zmian w treści Strategii w zakresie wymagającym ich współpracy. Władze samorządowe w trakcie wdrażania Strategii muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do otoczenia. Powinny także zwrócić uwagę na sprawny system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych.

Władze samorządowe mogą wspierać współpracę i utrzymywać stały kontakt zarówno z podmiotami wewnętrznymi, obejmującymi pracowników zaangażowanych bezpośrednio w administrowanie Gminą, wykorzystując ich wiedzę, motywację, umiejętności praktyczne oraz kompetencje interpersonalne, ale też korzystać z technologii i zasobów organizacji.

Jednocześnie kluczowa będzie efektywna komunikacja z otoczeniem zewnętrznym obejmującym: ogół mieszkańców Gminy, grupy, organizacje, stowarzyszenia, instytucje czy przedsiębiorstwa.

Otoczenie zewnętrzne dalsze to natomiast otoczenie Gminy jako wspólnoty terytorialnej: sąsiednie gminy, struktury powiatowe, wojewódzkie i ogólnopolskie. Obszarami działań w zakresie komunikacji społecznej są:

- możliwość wnioskowania zmian zapisów Strategii przed jej uchwaleniem;
- informacja o postępach wdrażania Strategii;
- współpraca z mediami – podawanie informacji o wdrażanych projektach w mediach;
- informacje zamieszczane na stronach internetowych.

Promocja Strategii ma na celu stanowienie i utrzymywanie współpracy między samorządem a społeczeństwem. Informowanie oraz promocja odbywać się będzie poprzez podawanie w prasie lokalnej oraz w Internecie danych na temat zaangażowania finansowego Unii Europejskiej w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Strategii.

Monitoring i ewaluacja

Proces monitoringu Strategii będzie służył identyfikacji osiąganych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą między innymi przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów). Dane do monitoringu pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UG, Policji, PUP, ze sprawozdań GOPS, GKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji Strategii przygotowywana będzie przez GOPS i zawarta w corocznie składanych sprawozdaniach z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łowie-Osadle.

Końcowa ewaluacja (ex-post) posłuży samorządowi gminy Łowo-Osada do oceny realnej sytuacji i stanu rozwiązywania problemów społecznych w Gminie, a także będzie pomocnym narzędziem pomagającym w podejmowaniu właściwych decyzji dotyczących kształtu polityki i pomocy społecznej Gminy w kolejnych latach. W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie przygotowany raport ukazujący kumulatywne osiągnięcie założonych celów strategicznych. Końcowa ewaluacja Strategii pozwoli ocenić w jakim stopniu założone wartości w zestawieniu kumulatywnym, kilkuletnim zostały zrealizowane oraz ukazać realne nakłady finansowe, a w efekcie końcowym pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy założone kierunki działań były odpowiednio zaplanowane.

Wskaźniki monitoringowe, czyli policzalne zmienne podlegające obserwacji i ocenie, określone zostały w oparciu o przewidywane rezultaty zadań, a także przewidywane dane, zaplanowane do osiągnięcia w całym okresie realizacji działań. Zostały one szczegółowo przedstawione w oparciu o aktualny stan faktyczny. Zarówno monitoring, jak i ewaluacja, prowadzone będą między innymi w oparciu o niżej przedstawione wskaźniki

monitoringowe. Katalog wskaźników może być uzupełniany bądź modyfikowany w zależności od dostępnych źródeł informacji i zasobów. Wartości bazowe dotyczą danych dla 2024 roku, natomiast wartości docelowe wskazują oczekiwany rezultat.

Tabela 45. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych

Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość bazowa (2024 r.)	Oczekiwany rezultat
Wspomaganie prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie umiejętności wychowawczych rodziców oraz wzmacnianie znaczenia rodziny w procesie opieki i wychowania.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	21	wzrost
	Liczba asystentów rodziny.	1	wzrost
	Liczba rodzin wspierających.	0	wzrost
	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w ogóle korzystających z pomocy społecznej (%).	12,2	spadek/stabilizacja
	Wskaźnik deprywacji lokalnej (%).	4,65	spadek/stabilizacja
	Liczba żłobków/klubów dziecięcych.	1	wzrost/stabilizacja
	Liczba działających PWD dla dzieci i młodzieży.	2	wzrost/stabilizacja
Tworzenie i rozwijanie lokalnych form wsparcia sprzyjających większej samodzielności, aktywizacji społecznej oraz integracji osób starszych i osób z niepełnosprawnościami.	Liczba osób objętych opieką wytchnieniową.	0	wzrost
	Liczba osób korzystających z pomocy asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością.	b.d.	wzrost
	Liczba osób w DPS, za których Gmina ponosi odpłatność.	10	stabilizacja
	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ogóle korzystających z pomocy społecznej (%).	18,0	spadek
	Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych.	16	wzrost
	Liczba działających Klubów Seniora.	1	wzrost
Zmniejszanie skali uzależnień dzięki prowadzeniu działań edukacyjnych, profilaktycznych oraz wdrażaniu skutecznych metod wczesnego reagowania.	Liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego.	0	stabilizacja
	Liczba mieszkańców przypadających na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie.	362	wzrost

	Liczba uczniów objętych rekomendowanymi programami.	59	wzrost
	Liczba nauczycieli objętych rekomendowanymi programami.	2	wzrost
	Liczba rodziców objętych rekomendowanymi programami.	0	wzrost
	Liczba PIK dla osób zmagających się z problemem uzależnień.	1	stabilizacja
	Liczba osób z problemem alkoholowym korzystających z PIK.	23	spadek
	Liczba osób z problemem narkotykowym korzystających z PIK.	3	stabilizacja
	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w ogóle korzystających z pomocy społecznej (%).	6,9	stabilizacja
Udzielanie wsparcia osobom dotkniętym przemocą domową oraz zwiększanie świadomości społecznej w zakresie jej zapobiegania.	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w ogóle korzystających z pomocy społecznej (%).	1,2	stabilizacja
	Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”.	17	spadek
	Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”.	25	spadek
	Liczba spotkań ZI.	6	min. 6 (min. raz na dwa miesiące)
	Liczba osób stosujących przemoc domową korzystających z PIK.	7	spadek/stabilizacja
	Liczba osób doznających przemocy domowej korzystających z PIK.	1	stabilizacja
Podnoszenie zdolności osób zagrożonych wykluczeniem do aktywnego udziału w życiu zawodowym i społecznym poprzez działania aktywizacyjne i wspierające.	Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej (%).	57	spadek
	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ogóle korzystających z pomocy społecznej (%).	31,8	spadek
	Udział długotrwale bezrobotnych mieszkańców w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP (%).	56,3	spadek
	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w ogóle korzystających z pomocy społecznej (%).	18,4	spadek
	Liczba osób korzystających z zasiłku stałego.	18	stabilizacja
	Liczba osób korzystających z zasiłku okresowego.	59	stabilizacja

	Liczba osób korzystających z zasiłku celowego.	82	stabilizacja
Promowanie i wspieranie inicjatyw ukierunkowanych na ochronę oraz poprawę zdrowia psychicznego mieszkańców.	Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	0	wzrost/stabilizacja
	Liczba zrealizowanych programów wśród dzieci i młodzieży w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia psychicznego.	b.d.	wzrost
	Liczba uczestników ŚDS.	30	stabilizacja

Źródło: opracowanie własne

Wnioski i podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Iłowo-Osada na lata 2026-2036 stanowi kontynuację istniejącego systemu wsparcia i tworzy możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. Jej założenia są dostosowane do zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów i potrzeb społecznych i przewidują planowane sposoby ich zaspokajania.

W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia zakłada rozszerzenie i pogłębienie form wsparcia w zakresie pomocy społecznej, a także szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w jej obszarze. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Iłowo-Osada na lata 2026-2036 zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne, czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych. Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców gminy Iłowo-Osada i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym. Przyjmuje się w niniejszym dokumencie, że osiągnięcie zamierzonego rezultatu będzie możliwe dzięki:

- podejmowaniu działań wspierających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców oraz ścisłej korelacji tych działań z potrzebą zapewnienia osobom pracującym warunków do wychowywania dzieci,
- dostosowaniu oferty usług do potrzeb starzejącego się społeczeństwa; działania będą ukierunkowane na wspieranie rozwoju rynku usług dla seniorów, ale również na ich wszechstronną aktywizację,
- podniesieniu kapitału społecznego poprzez wzmacnianie potencjału istniejących i nowopowstających organizacji pozarządowych i podmiotów pożytku publicznego, które swoją działalnością wspierają społeczeństwo,
- wspieraniu działań prospołecznych, wolontarystycznych i samopomocowych oraz rozwijaniu umiejętności współpracy,
- promowaniu i rozwijaniu inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej,
- doskonaleniu dialogu społecznego poprzez badanie opinii i potrzeb lokalnych, propagowaniu działań profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- zwiększeniu dostępu do informacji o działaniach w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej oraz wsparciu rodzin i opiekunów osób z niepełnosprawnościami, chorych i starszych,
- interdyscyplinarnej i wielosektorowej współpracy z instytucjami i organizacjami mającymi wpływ na budowanie kolejnych narzędzi na rzecz zabezpieczenia potrzeb mieszkańców.

Realizacja głównych założeń dokumentu powinna przyczynić się do podniesienia jakości życia mieszkańców gminy Łowo-Osada, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

Bibliografia

1. Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.
2. Kinney J., Leaton G., Zrozumieć alkohol, Warszawa 1996 r.
3. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej.
4. Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.
5. Model współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych, ISP, 2019.
6. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok.
7. Raport o stanie gminy Łowoszyce za 2022, 2023 i 2024 rok.
8. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok.
9. Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2022, 2023 oraz 2024 rok.
10. Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łowoszycach za rok 2022, 2023 i 2024.
11. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.
12. Szatur-Jaworska B., Diagnoza i diagnozowanie w polityce społecznej.
13. Sztumski J., Wstęp do metod i technik badań społecznych, Katowice 2005.
14. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1214 z późn. zm.).
15. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939).
16. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1673).

Źródła internetowe:

1. GUS – Bank Danych Lokalnych: www.bdl.stat.gov.pl.
2. Mapa Egzaminów: www.mapa.wyniki.edu.pl.
3. Mental health, 2022, online: www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/mental-health-strengthening-our-response [data dostępu: 10.03.2026]

Spis rysunków, tabel, wykresów

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie gminy Łowo-Osada	15
Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Łowo-Osada według klas wielkości (stan na koniec 2024 roku)	19
Rysunek 3. Klasyfikacja podmiotów ekonomii społecznej	27
Rysunek 4. Obszary współpracy międzyinstytucjonalnej.....	28
Rysunek 5. Łączna wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Łowo-Osada w latach 2022-2024	90
Rysunek 6. Elementy procesu planowania strategicznego	107

Spis tabel

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	8
Tabela 2. Przyrost naturalny na 1 000 ludności w gminie Łowo-Osada w porównaniu do powiatu działdowskiego i województwa warmińsko-mazurskiego na przestrzeni lat 2022-2024	17
Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności gminy Łowo-Osada w latach 2022-2024 (w procentach)	18
Tabela 4. Liczba uczniów w szkołach podstawowych w gminie Łowo-Osada w latach 2022-2024	21
Tabela 5. Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli w gminie Łowo-Osada w latach 2022-2024	22
Tabela 6. Dane statystyczne dotyczące publicznej opieki zdrowotnej w gminie Łowo-Osada w porównaniu do powiatu działdowskiego w 2024 roku	25
Tabela 7. Zakres usług społecznych i przypisane do nich zadania publiczne	29
Tabela 8. Ogólna liczba podmiotów gospodarki narodowej, fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w gminie Łowo-Osada na przestrzeni lat 2022-2024.....	31
Tabela 9. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2022-2024	35
Tabela 10. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń niepieniężnych i pieniężnych w latach 2022-2024.....	35
Tabela 11. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2022-2024	36
Tabela 12. Ile razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i stracić kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu (tzn. upić się)? N=46	42
Tabela 13. Czy w ciągu ostatnich 30 dni zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem mechanicznym po spożyciu alkoholu? N=47	43
Tabela 14. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=5 ...	48
Tabela 15. Kto stosował wobec Pana/i przemoc? N=4	48

Tabela 16. Czy zdarza się Panu/i korzystać z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu dłużej niż wstępnie Pan/i zakładał/a? N=62	51
Tabela 17. Czy kiedykolwiek grał/a Pan/i w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze, aby rozwiązać finansowe trudności lub poprawić swoją sytuację ekonomiczną? N=11	52
Tabela 18. Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni? N=49	65
Tabela 19. Jak często zażywałeś/aś narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia w ciągu ostatnich 30 dni? N=12	67
Tabela 20. Jakie były to substancje? N=12	67
Tabela 21. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? N=23	69
Tabela 22. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś? N=24	70
Tabela 23. Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś? N=20	71
Tabela 24. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc? N=20	71
Tabela 25. Czy zdarza Ci się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu np. przed rodzicami? N=108	74
Tabela 26. Kwota odpłatności za pobyt dzieci z terenu gminy Łowo-Osada w pieczy zastępczej w latach 2022-2024	81
Tabela 27. Zasiłek pielęgnacyjny dla dziecka z niepełnosprawnością na przestrzeni lat 2022-2024	84
Tabela 28. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby z niepełnosprawnością w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2022-2024	84
Tabela 29. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby z niepełnosprawnością w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2022-2024	84
Tabela 30. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wobec osób uzależnionych w latach 2022-2024	87
Tabela 31. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym w latach 2022-2024	88
Tabela 32. Liczba uczestników działań nie będących ustrukturyzowanymi programami profilaktycznymi przeprowadzonych na terenie gminy Łowo-Osada w latach 2022-2024	89
Tabela 33. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych w latach 2022-2024	93
Tabela 34. Dane statystyczne dotyczące wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2022-2024	94
Tabela 35. Liczba osób doznających przemocy domowej, objętych w danym roku działaniami w ramach procedury NK w latach 2022-2024	94
Tabela 36. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2022-2024	95
Tabela 37. Liczba rodzin objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty” w gminie Łowo-Osada w latach 2022-2024	95
Tabela 38. Odpłatność Gminy za pobyt w domu pomocy społecznej na przestrzeni lat 2022-2024	98

Tabela 39. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Iłowo-Osada w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2022-2024	100
Tabela 40. Liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców gminy Iłowo-Osada oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w porównaniu do powiatu działdowskiego na przestrzeni lat 2022-2024.....	101
Tabela 41. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2022-2024	103
Tabela 42. Liczba osób korzystających ze świadczenia niepieniężnego i pieniężnego przyznanego w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2022-2024	104
Tabela 43. Ramy finansowe Strategii	128
Tabela 44. Harmonogram wdrażania Strategii.....	129
Tabela 45. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych	132

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Iłowo-Osada w latach 2022-2024	16
Wykres 2. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie działdowskim na przestrzeni lat 2022-2024 w porównaniu do województwa warmińsko-mazurskiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach).....	18
Wykres 3. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON oraz osoby fizyczne prowadzące działalność w gminie Iłowo-Osada w latach 2022-2024.....	19
Wykres 4. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 1 000 mieszkańców w gminie Iłowo-Osada, powiecie działdowskim, województwie warmińsko-mazurskim oraz Polsce w latach 2022-2024	20
Wykres 5. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2025 roku uczniów z gminy Iłowo-Osada, powiatu działdowskiego i województwa warmińsko-mazurskiego.	22
Wykres 6. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1 000 ludności w gminie Iłowo-Osada, powiecie działdowskim oraz województwie warmińsko-mazurskim w latach 2022-2024.....	25
Wykres 7. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 mieszkańców w gminie Iłowo-Osada, powiecie działdowskim i województwie warmińsko-mazurskim na przestrzeni lat 2022-2024	33
Wykres 8. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Iłowo-Osada w latach 2022-2024.....	34
Wykres 9. Wskaźnik deprywacji lokalnej na przestrzeni lat 2022-2024	34
Wykres 10. Powody udzielania świadczeń w 2024 roku (liczba rodzin)	37
Wykres 11. Płeć: N=64.....	39
Wykres 12. Wiek: N=64	40
Wykres 13. Wykształcenie: N=64	40
Wykres 14. Jakiego Pana/i zdaniem problemy społeczne najczęściej dotyczą mieszkańców Gminy? N=64	41
Wykres 15. Jak często spożywa Pan/i alkohol? N=64	42

Wykres 16. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma negatywny wpływ na rozwój dziecka? N=64.....	43
Wykres 17. Jak często pali Pan/i papierosy i e-papierosy? N=64	44
Wykres 18. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=64	45
Wykres 19. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto nadużywa alkoholu, narkotyków lub w sposób zdecydowanie nadmierny podejmuje się pewnych czynności (np. zakupy, korzystanie z Internetu i/lub urządzeń elektronicznych, uprawianie sportu, praca, oglądanie treści pornograficznych itp.)? N=64	46
Wykres 20. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto doświadcza przemocy w swoim domu? N=64	47
Wykres 21. Jak często, w okresie 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy? N=64	47
Wykres 22. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, gdzie zastosował/a Pan/i przemoc domową wobec: N=64	49
Wykres 23. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych (np. klaps) jest metodą wychowawczą, która: N=64	49
Wykres 24. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznał/a oraz stosował/a Pan/i cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/ filmów)? N=64	50
Wykres 25. Ile godzin poświęca Pan/i na korzystanie z urządzeń elektronicznych i Internetu (np. komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier) w ciągu dnia, w którym ich Pan/i używa (nie wliczając w to godzin pracy)? N=64	51
Wykres 26. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grał/a Pan/i w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze (np. zdrapki, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=64	52
Wykres 27. Proszę o ustosunkowanie się do poniższych stwierdzeń: N=64	53
Wykres 28. Jakie trudności najczęściej napotykają osoby bezrobotne szukające pracy na terenie Gminy? N=64	55
Wykres 29. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy miał/a Pan/i trudności w zakresie zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych ze względu na niewystarczające zasoby finansowe? N=64	56
Wykres 30. Jakie grupy osób są Pana/i zdaniem najbardziej narażone na wykluczenie społeczne na terenie Gminy? N=64	57
Wykres 31. W jakim stopniu infrastruktura techniczna w Gminie (instytucje publiczne, szkoły, ulice, przychodnie itp.) dostosowana jest do osób z niepełnosprawnościami tak, aby umożliwić im samodzielne funkcjonowanie? N=64	58
Wykres 32. Jakie Pana/i zdaniem są najważniejsze problemy osób starszych w Gminie? N=64	59

Wykres 33. Jakiego Pana/i zdaniem są najważniejsze problemy osób z niepełnosprawnościami w Gminie? N=64	60
Wykres 34. Czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u Pana/i takie stany jak (przynajmniej przez 2 tygodnie): N=64	61
Wykres 35. Płeć: N=113.....	62
Wykres 36. Wiek: N=113	63
Wykres 37. Klasa: N=113.....	63
Wykres 38. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol? N=113	64
Wykres 39. Ile razy zdarzyło Ci się: N=113	65
Wykres 40. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=113	66
Wykres 41. Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki, dopalacze, alkohol, papierosy, e-papierosy w swojej miejscowości byłoby to: N=113	68
Wykres 42. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy? N=113	69
Wykres 43. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby? N=113	70
Wykres 44. Jak często w ciągu ostatniego roku szkolnego obserwowałeś/aś problem przemocy między uczniami w swojej szkole? N=113	72
Wykres 45. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznawałeś/aś oraz stosowałeś/aś cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/ filmów)? N=113	73
Wykres 46. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu? N=113	74
Wykres 47. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grałeś/aś w gry, w których można było wygrać/przegrać pieniądze (np. zdrażki, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=113.....	75
Wykres 48. Czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u Ciebie takie stany jak (przynajmniej przez 2 tygodnie): N=113	76
Wykres 49. Które z poniższych odpowiedzi Twoim zdaniem można zaliczyć do zaburzeń odżywiania? N=113	77
Wykres 50. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2022-2024	79
Wykres 51. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2022-2024.....	80
Wykres 52. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2022-2024	80

Wykres 53. Rodziny, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2022-2024 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej	81
Wykres 54. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2022-2024 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej.....	83
Wykres 55. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2022-2024 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej ...	86
Wykres 56. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Łowo-Osada na przestrzeni lat 2022-2024.....	91
Wykres 57. Liczba dorosłych mieszkańców gminy Łowo-Osada przypadających na 1 punkt sprzedaży napojów alkoholowych w latach 2022-2024.....	92
Wykres 58. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy domowej na przestrzeni lat 2022-2024 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej ...	92
Wykres 59. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Łowo-Osada na przestrzeni lat 2022-2024	96
Wykres 60. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2022-2024	97
Wykres 61. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2022-2024 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej	99
Wykres 62. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni lat 2022-2024	99
Wykres 63. Mieszkańcy gminy Łowo-Osada zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2022-2024.....	100
Wykres 64. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2022-2024 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej .	103